

FORUM

UNIVERZITA KARLOVA
V PRAZE

14 Časopis Univerzity Karlovy v Praze

2 / 09

HUMANITNÍ A SPOLEČENSKOVĚDNÍ
OBORY NA UNIVERZITĚ KARLOVĚ

VYBRANÉ PUBLIKACE NAKLADATELSTVÍ KAROLINUM

Moldan, Bedřich: Podmaněná planeta **Praha, Karolinum 2009, váz.,** **510 str., I. vydání, cena 350 Kč.**

Zásadní práce významného českého vědce, profesora Univerzity Karlovy v oboru ochrany životního prostředí, a politika, který se aktivně věnuje této problematice v široce chápaném kontextu udržitelného rozvoje. Kniha Podmaněná planeta je v českém prostředí výjimečná tím, že spojuje výchozí přístup přírodovědce s pohledy společenských a technických věd. Je určena především vysokoškolským studentům přírodovědných i humanitních oborů souvisejících s ochranou životního prostředí, ale i široké veřejnosti se zájmem o tyto otázky. Ukazuje, jak vývoj v posledním dějinném období přinesl nevidaný růst lidské prosperity, avšak za cenu poškozování přírodních systémů a zdrojů, a podává podrobnou zprávu o přírodních procesech v globálních souvislostech. Obsáhlý text doplňuje přes 250 obrázků, grafů a tabulek. Kniha předkládá také konkrétní řešení, jak přírodních zdrojů účinně, a přitom šetrně využívat, jak k tomu může přispět věda, technika či společenské instituce. V závěru knihy se autor pokouší o optimistický výhled do budoucna.

Durman, Karel: **Popely ještě žhavé. II. – Konce dobrodružství** **Praha, Karolinum 2009, váz.,** **560 str., I. vydání, cena 450 Kč.**

Pokračování monumentální historické syntézy přináší opět řadu nových pohledů na světové dějiny 20. století. I druhý svazek životního díla Karla Durmana pojednává především o dění v globální politice s důrazem na složitou síť vztahů mezi mocnostmi Spojených států a Sovětského svazu, tentokrát od roku 1964 až do počátku devadesátých let 20. století. Pozornost je věnována klíčovými událostem druhé poloviny šedesátých let v Evropě, americké zahraniční a válečné politice v letech 1964–1975, proměnám studené války ve vztahu k dění na Středním Východě, dále vztahům USA s Latinskou Amerikou a dalšími částmi světa či celkovému vývoji levicové politiky. Kniha vrcholí procesy demokratizace evropských států v osmdesátých letech a rozpadem sovětského impéria. Konce dobrodružství završují v českém prostředí ojedinělé dílo psané strhujícím stylem a provokující četnými reinterpretacemi tradičních názorů na osobnosti a události velké politiky 20. století.

Funda, Otakar A.: **Když se rákos chvěje nad hladinou** **Praha, Karolinum 2009, brož.,** **242 str., I. vydání, cena 260 Kč.**

Jak je již z názvu patrné, tato kniha, třebaže přináší filozofické fragmenty a texty, je spíše sbírkou osobních autorových výpovědí a otevřeného přemítání než uzavřenou odbornou studií. Filozof a teolog Otakar A. Funda se v ní ohlíží za dosavadní cestou svého myšlenkového směřování. Kniha zachycuje jeho klíčová životní témata, dává nahlédnout do jeho myšlenkového vývoje i do současné názorové pozice. V tomto smyslu může čtenářům sloužit také jako klíč k lepšímu porozumění Fundovým předchozím textům. Publikace přináší rovněž kompletní autorovu bibliografii z let 1965–2008.

Vavák, Jan František: **Paměti Františka Jana Váváka, souseda** **a rychtáře Milčického z let 1770–1816.** **Kniha VI–VII (1810–1816)** **Praha, Karolinum 2009, brož.,** **486 str., I. vydání, cena 450 Kč.**

František Jan Vavák (1741–1816) byl největší z českých selských písmáků. Bez školního vzdělání samostudiem dosáhl značného kulturního rozhledu. V první buditelské generaci se uplatnil jako autodidaktický kronikář, veršovec, hudebník, zeměměřič a kartograf, úspěšně hospodařil na svém statku v Milčicích u Poděbrad, věnoval se rostlinné i živočišné výrobě a ovocnářství, vyráběl si vlastní nástroje. Od roku 1774 byl obecním rychtářem, zasloužil se o uplatňování zákonů i náboženské tolerance. Vrcholem jeho díla jsou sedmisvazkové paměti, deníkové záznamy, v nichž dozívá lidová barokní zbožnost a ozývá se vysoký stupeň národní i stavovské uvědomělosti. Prvních pět svazků Pamětí vydal v letech 1907–1938 církevní historik P. Jindřich Skopec (1873–1940), zbývající dva svazky z období 1810–1816 za protektorátu edičně připravovala Pekařova začka Stanislava Jonášová-Hájková (1903–1985). Z její pozůstalosti byla revidována a dokončena jejich edice spolu s úvodní studií.

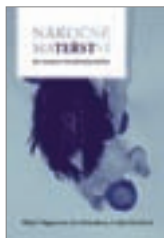
Durman, Karel: **Popely ještě žhavé. I. – Válka a nukleární mír** **Praha, Karolinum 2004, váz.,** **607 str., I. vydání, cena 480 Kč.**

Publikace je vynikající historickou syntézou světových dějin od rozkladu evropských demokracií a nástupu totalitních režimů koncem 30. let 20. století, do karibské krize a Chruščovova pádu v roce 1964. Karel Durman mimo jiné pojednává o světě ve stínu nacistického Německa, o druhé světové válce, o rozdělení Evropy, studené válce a dekolonizaci a následné destabilizaci třetího světa. Zejména polemizuje s relativizujícím pohledem na dějiny 20. století jako dějiny, v nichž nakonec nevyhrál nikdo. Pro českého čtenáře kniha přináší i řadu neznámých či překvapivých zjištění. Mimo jiné o rusko-finské válce, politickém působení prezidentů USA F. D. Roosevelta, H. Trumana a D. Eisenhowera nebo o opakovaném selhávání demokratických politiků po druhé světové válce ve střetu se Stalinem a komunisty. Navazující druhý díl bude obsahovat světové dějiny od roku 1964 do devadesátých let 20. století.

Jindra, Zdeněk: **Když Krupp byl „dělovým králem“...** **Praha, Karolinum 2009, brož.,** **740 str., I. vydání, cena 390 Kč.**

Kniha líčí dějiny největšího německého podniku 19. století, který dlouhá léta udával krok nejen vývoji celého železářství a železniční techniky, tj. vůdčím sektorům německé industrializace, nýbrž sehrál významnou úlohu též v soudobém převratu ve vojenství jako výrobce a konstruktér těžkých palných zbraní. Autorovi však nejde o pouhý popis vývoje Kruppovy firmy. Daleko zajímavější a poučnější je sledovat na jeho příkladu vážné badatelské otázky, jako jsou např. původ, typologie a měnící se funkce podnikatele, vývojové fáze německé industrializace, start a průběh průmyslové revoluce, utváření velkopodniku a koncernu, jeho vztah k bankám a kartelům, převzetí obchodní funkce a zvláštnosti obchodu se zbraněmi doma i v zahraničí, postoje „pána ve vlastním domě“ k jeho dělnictvu a v neposlední řadě organizační vývoj podniku a počátky tzv. manažerské revoluce. Prostrřednictvím dějin jednoho závodu tak můžeme současně nahlédnout do jednoho z nejdramatičtějších údobí německé historie.

Vágnerová, Marie – Strnadová, Iva – Krejčová, Lenka: **Náročná mateřství. Byt matkou** **postiženého dítěte** **Praha, Karolinum 2009, brož.,** **360 str., I. vydání, cena 250 Kč.**

Ojedinělá publikace, jejíž přínos spočívá nejen v tématu, které u nás není často zkoumáno, ale především ve způsobu, jakým je v textu propojen pohled teoretický se subjektivními názory, zkušenostmi a prožitky matek postižených dětí. Práce mapuje celou šíři aspektů, které ovlivňují život matek s postiženým dítětem, od procesu adaptace a vyrovnávání se s nastalou situací přes obtíže, jimž matky musí čelit v rodině i na veřejnosti, až k přínosům či ztrátám, které v sobě život s postiženým dítětem zahrnuje. Z autentických výpovědí těch, jichž se problematika bezprostředně týká, je možno vyvodit nejen rady pro jiné, mladší matky, které se s traumatem narození postiženého potomka teprve vyrovnávají, ale i to, v čem by měla spočívat odborná pomoc matkám postižených dětí i jejich rodinám ze strany odborných institucí.

V minulém FORU jste se mohli dočíst o mezinárodní spolupráci Univerzity Karlovy.

Elektronickou podobu čísla ve formátu PDF můžete najít na adrese <http://forum.cuni.cz>

**FORUM 2/2009, sešit 14,
Časopis Univerzity Karlovy v Praze**

Vydává: UK. Redakce: I 16 36 Praha 1, Ovocný trh 3,
Odbor vnějších vztahů

Redakci řídí:
doc. M. Šobr, prorektor pro vnější vztahy

Odpovědní redaktoři:
V. Hájek, K. Hamanová, K. Kadlecová, Jan Švelch,
Jaroslav Švelch, V. Veselá

Telefon: 224 491 248, fax: 224 491 309,
e-mail: forum@cuni.cz

Grafická úprava:
L. Doležel

Nevyžádané rukopisy se nevracejí.
Redakce si vyhrazuje právo na úpravu
autorských příspěvků a jejich krácení.
Forum UK je rozšiřováno zdarma
na akademické půdě. Vychází čtvrtletně.

Toto číslo vyšlo v červnu 2009.
Registrace MK ČR 72 79.
Tištěná verze: ISSN 1211-1724.

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

ústředním tématem předminulého čísla našeho časopisu byla výuka lékařských oborů na Univerzitě Karlově. A tak není překvapivé, že tentokrát je pozornost věnována další velké skupině oborů, z nichž řada patří mezi ty, které stály u zrodu naší univerzity, spolu s ní se proměňovaly a spolu s ní zrcadlily dobu, jež je vybízela k pokládání otázek a nalézání odpovědí. Právě toto je symptomatické pro humanitní a společenskovědní obory (řečeno současnou terminologií), které do akademického prostředí i diskursu vnášejí étos a rozměr individuálně prožívaného i společně žitého. Jejich intelektuální potenciál je umocňován i tím, že v univerzitním akademickém společenství žijí v inspirativní koexistenci s vědami lékařskými i přírodními, ve společenství spřízněných volbou, jehož charakteristickým rysem je naprostá otevřenost, jež vede i ke vzájemnému obohacování. Právě díky této dělné symbióze může univerzita naplňovat jedno ze svých elementárních posláních – totiž kvalifikovaně reflektovat, kultivovat a zpětně tak ovlivňovat společnost.

V současné době se musí akademické instituce vyrovnávat se stále narůstajícím ekonomickým tlakem a očekáváním, že budou v masovém měřítku generovat inovace a produkovat co nejvíce patentů, v duchu přímočarého ekonomického imperativu „vyprodukovat co nejvíce, za co nejméně prostředků a v co nejkratší době“. Na mnohdy takto účelově zjednodušený „příkaz doby“ nemožnou obory s tak diferencovanými výstupy, jaké univerzita nabízí, reagovat identicky. Důležité je, aby reagovaly a nerezignovaly – aby každý obor za sebe a po svém dokázal mobilizovat svůj kreativní potenciál a rozvíjel ho, sice s přihlédnutím ke společenské poptávce, ale primárně ve prospěch svého vlastního rozvoje. I toto je společné zadání pro všechny obory pěstované na Univerzitě Karlově – vytvořit prostor, kde by si každý měl umět nalézt své místo i své partnery.

V řadě případů pak může právě univerzitní prostředí generovat unikátní spo-

lečná témata, využívající synergických efektů a přibližující k sobě světy věd lékařských, přírodních i humanitních. Právě sféře společenských věd pak byla na univerzitě věnována významná pozornost, která vedla k implementaci oborových specifíků do kritérií pro habilitační a profesorská řízení, a v tuto chvíli je již zřetelně nakročeno k zásadně nutnému uplatnění oborových specifíků i pro oblast hodnocení jejich vědeckých výstupů. Je to krok důležitý pro ně – i pro všechny! Tyto obory totiž přinášejí myšlenky, slova a příběhy, které pomáhají hledat smysl a naplnění našeho života i řád světa, ve kterém žijeme. Jejich paradigmaty funkčně doplňují krajinu paradigmat věd exaktních, neboť se dotýkají věcí tak elementárních a současně netriviálních, jako jsou naše pocity, zkušenosti, hodnoty, morálka, vztahy, komunikace či kořeny, z nichž jsme vyrostli. Bez nich bychom byli méně výmluvní, méně pravdiví – méně existující.

Přeji krásné prožití letních dnů!

prof. RNDr. Václav Hampl, DrSc.
rektor Univerzity Karlovy v Praze

TITULNÍ STRANA ON THE COVER

Foto: Archiv UK

EDITORIAL

1

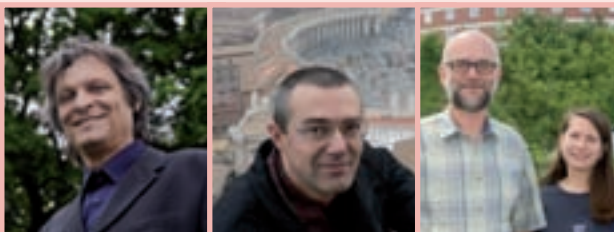
STALO SE NEWS

Děni na Univerzitě Karlově / *Recent Months at CU*

4

VĚDA PRO PRAXI RESEARCH IN PRACTICE

Humanitní a společenskovední obory v praxi / *Humanities and Social Sciences and Their Application*

10

TÉMA

HUMANITNÍ A SPOLEČENSKOVĚDNÍ OBORY NA UK HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES AT CU

Mojmír Horyna: Problematika hodnocení vědeckých výkonů v humanitních vědách / *Measuring Research Output in Humanities*

12

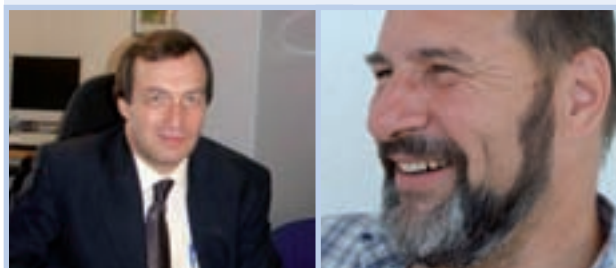
Stanislav Štech, Tomáš Jelínek: České vysoké školství na křižovatce – aneb Víme, kudy (ne)chceme / *Czech Higher Education at Crossroads – Which Road not to Take*

13

Václav Hampel: O humanitních a společenskovedních oborech a jejich financování / *Funding Humanities and Social Sciences*

17

DUEL THIS ISSUE'S DEBATE

O dobrodružství poznání s profesory Peškem a Hajičem / *The Adventure of Exploring*

21

HUMANITNÍ A SPOLEČENSKOVĚDNÍ FAKULTY UK HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCE FACULTIES OF CU

Václav Wolf: Z historie výuky teologie / *A History of Theology at CU*

24

Petr Cajthaml, Marek Ďurčanský, Zdeněk Pousta: Z historie studia práv / *A History of Law at CU*

27

Josef Petráň, Michal Svatoš:
Z historie výuky na filozofické
fakultě / *A History of the Faculty
of Philosophy & Art* 30

Blanka Zilynská: Z historie pedagogické fakulty / *A History
of the Faculty of Education* 33

Vojtěch Novotný: Katolická teologická fakulta / *Catholic
Theological Faculty* 36

Martin Prudký: Evangelická teologická fakulta / *Protestant
Theological Faculty* 39

Jan B. Lášek: Husitská teologická fakulta / *Hussite
Theological Faculty* 42

Jan Kuklík: Právnická fakulta / *Faculty of Law* 45

Michal Stehlík: Filozofická fakulta / *Faculty
of Philosophy & Art* 48

Zdeněk Helus, Karolina Marková: Pedagogická fakulta / *Faculty
of Education* 51

Jan Halada: Fakulta sociálních věd / *Faculty of Social
Sciences* 54

Ladislav Benyovszky: Fakulta humanitních studií / *Faculty
of Humanity Studies* 57

KVÍZ
QUIZ 60

**AKTIVITY HUMANITNÍCH
A SPOLEČENSKOVĚDNÍCH FAKULT UK**
**ACTIVITIES OF HUMANITIES AND SOCIAL
SCIENCE FACULTIES OF CU**

Ivan Minář: Acant –
pěvecký sbor Katolické
teologické fakulty UK /
*Acant – the Catholic
Theological Faculty
Choir* 62

Helena Justová: Vydavatelství Pedagogické fakulty UK /
The Faculty of Education Publishing House 63

Časopisy humanitních
a společenských fakult /
*Humanities and Social Science
Periodicals at CU* 66

ZAHRANIČNÍ STUDENTI NA UK
FOREIGN STUDENTS AT CU 71

SU UK
STUDENTS' UNION OF CU

Jakub Bachtík: Studenti protestovali proti mediálním radám /
Students' Protest against Media Councils 76

SAP UK
ALUMNI

Spolek absolventů a přátel Univerzity
Karlovy v Praze – Carolinum / *Association
of Graduates and Friends of Charles
University – Carolinum* 78

AS UK

Daniel Feranc: Zasedání akademického senátu / *Meeting
of the Academic Senate* 79

● 26. března 2009

Mimořádná tisková konference

FOTO NA TĚTO DVOUSTRANĚ: ARCHIV UK

Tisková konference seznámila veřejnost s finanční situací UK a stanovisky univerzity k reformě terciárního vzdělávání a reformě vědy a výzkumu. Konference se zúčastnil i rektor Václav Hampl.

UK konstatovala, že již od procesu přípravy *Bílé knihy terciárního vzdělávání* se univerzita obracela na její autory se svými názory, připomínkami a komentáři, které však byly jen sporadicky přijímány. Současný proces tvorby věcného záměru zákona o terciárním vzdělávání provázejí nejasná koncepte, vnitřní rozpornost, absence jakýchkoliv nosných myšlenek a analýz důsledků předpokládaných změn. Rektor UK prof. Václav Hampl proto dne 23. března 2009 písemně vyzval ministra školství, aby stáhl právě diskutovaný návrh věcného záměru zákona o terciárním vzdělávání a ukončil proces jeho projednávání v nynější podobě. Univerzita Karlova byla současně připravena nabídnout své alternativní náměty pro reformu.

Univerzita dále uvítala připravenou reformu financování vědy a výzkumu, která by finanční prostředky nasměrovala tam, kde existují prokazatelné výsledky, kategoricky však odmítla poslancekou sněmovnou schválené příležitosti, jež mění zákon o vysokých školách a které nebyly nikdy konzultovány s reprezentací vysokých škol (např. zrušení možnosti zaměstnávat akademické pracovníky VŠ na dobu určitou či vypisování mezinárodně uznávaných kurzů bez akreditace).

V posledním bodu univerzita informovala, že již v říjnu 2008 předala MŠMT dlouhodobý Investiční program, který doposud nebyl ministerstvem ani projednán, natož schválen. Bez příspěvku státu, který by měl pomoci pražským vysokým školám vyvážit finanční podporu plynoucí do regionálních vysokých škol z evropských fondů, není možný potřebný rozvoj jejich infrastruktury.

● 28. prosince 2008

Personální změny ve vedení UK a ve vedení fakult

Rektor UK prof. Václav Hampl v prosinci přijal rezignaci děkana Přírodovědecké fakulty prof. RNDr. Pavla Kováře, CSc., a to k 28. únoru 2009.

Prorektor pro vědeckou a tvůrčí činnost prof. RNDr. Bohuslav Gaš, CSc., požádal dne 28. prosince 2008 rektora UK o uvolnění z funkce prorektora v souvislosti s tím, že hodlá kandidovat na funkci děkana Přírodovědecké fakulty. Rektor UK této žádosti vyhověl a působení prof. Gaše ve funkci prorektora k 5. lednu 2009 skončilo.

Prof. Hampl dále v prosinci přijal rezignaci děkana Pedagogické fakulty UK prof. RNDr. Pavla Beneše, CSc., a to k 31. prosinci 2008, a na PedF UK pověřil výkonem práv a povinností děkanky doc. PaedDr. Radku Wildovou, CSc., dosavadní proděkanku pro studijní záležitosti.

K 1. lednu 2009 rektor UK jmenoval nového ředitele CERGE – doc. Ing. Štěpána Jurajdu, Ph.D., který ve funkci nahradil doc. Ing. Lubomíra Lízala, Ph.D.

● 12. ledna 2009

Začal týden vzpomínek na Jana Palacha

Vyšel rozsáhlý sborník k výročí úmrtí Jana Palacha, který připravila Studentská rada Filozofické fakulty UK. Publikace má 640 stran a obsahuje řadu fotografií a přetištěných dokumentů. Její součástí je také DVD s šesti filmy.

● 14. ledna 2009

Vzpomínka na Jana Palacha

Evangelická teologická fakulta UK uspořádala v prostorách velké posluchárny vzpomínkový večer k výročí smrti Jana Palacha nazvaný *Ticho spěchá dál...* Leitmotivem byly důležité a problematické souvislosti dnes už legendární schůzky v ulici V Jirchářích, kterou uspořádali tehdejší studenti Husova bohosloveckého semináře v lednu 1972 na památku sebeupálení Jana Palacha.

● 15. ledna 2009

Výstava Jan Palach '69

Národní muzeum je spoluorganizátorem výstavy *Jan Palach '69*, která byla slavnostně zahájena v 18 hodin v Karolinu. Zároveň se ve dnech 15. a 16. ledna v budovách Národního muzea a Filozofické fakulty konal palachovský seminář. Vzpomínkové diskuse se zúčastnili Tomáš Halík, Jaroslav Suk, Jiřina Šiklová, Jaroslav Šerých a Olbram Zoubek.

● 16. ledna 2009

Pietní průvod k pamětní desce Jana Palacha

V kostele Nejsvětějšího Salvátora se uskutečnila vzpomínková bohoslužba za Jana Palacha. Na bohoslužbu navázal pietní průvod k pamětní desce Jana Palacha na budově Filozofické fakulty UK.

Vernisáž výstavy Jan Palach '69

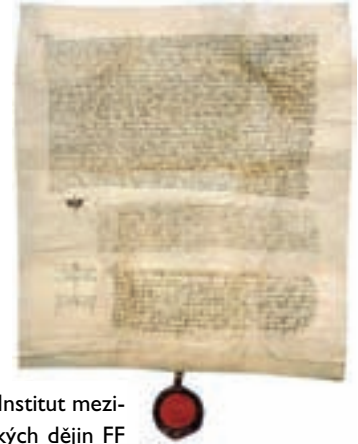

Přes 200 návštěvníků zavítalo na vernisáž výstavy *Jan Palach '69*. Výstava připravená Filozofickou fakultou UK ve spolupráci s Národním muzeem, Ústavem pro studium totalitních režimů a Archivem bezpečnostních složek se konala v Křížové chodbě Karolina. Vernisáž zahájil prorektor UK prof. Mojmír Horyna.

● 22. ledna 2009

Mezinárodní konference Dekret kutnohorský

Rektor UK prof. Václav Hampl zahájil třídenní mezinárodní konferenci *Univerzity, zeměpání a zemské církve: Dekret kutnohorský (1409) v kontextu doby od založení Univerzity Karlovy do augšpurského náboženského míru*, zabývající se významem a důsledky vydání Dekretu kutnohorského. Akci spolupřátaly Ústav dějin UK a Archiv UK, Institut mezinárodních studií FSV UK a Ústav českých dějin FF UK. Součástí konference byly také dvě výstavy: *Jan Palach '69* v Karolinu a *Pražský student* v Clam-Gallasově paláci.

● 27. ledna 2009

Uplatnění absolventů vysokých škol na pracovním trhu

Středisko vzdělávací politiky PeDF UK publikovalo novou výroční zprávu o postavení vysokoškoláků a uplatnění absolventů vysokých škol na pracovním trhu v roce 2008. Pojednává o vývoji v mezinárodním kontextu zemí OECD a EU, v rámci České republiky i z hlediska jednotlivých škol a fakult. Zabývá se zaměstnatelností absolventů, kvalifikační náročností jejich práce a mzdovou úrovní vysokoškoláků.

● 28. ledna 2009

Iberoamerická cena 2008

Slavnostního předání diplomů devatenácti finalistům soutěže a vyhlášení tří vítězných prací a dvou čestných uznání se zúčastnili diplomatičtí zástupci velvyslanectví iberoamerických zemí Argentiny, Brazílie, Kostariky, Kuby, Chile, Španělska, Mexika, Peru, Portugalska, Uruguaye a Venezuely. Ceny vítězům předal Jeho Excelence Bernd Niehaus Quesada, velvyslanec Kostariky, která předsedala letošnímu ročníku. Záštitu nad soutěží za českou stranu už poněkolidikáté převzala první dáma České republiky Livia Klausová. Tři studenti z pěti oceněných jsou posluchači Univerzity Karlovy.

Vítězové 14. ročníku soutěže Premio Iberoamericano jsou: 1. Zuzana Erdšosová z Palackého univerzity v Olomouci, 2. Michal Zourek z Univerzity Karlovy, 3. Irena Melounová z Univerzity Karlovy. Čestné uznání získali Dalibor Horváth z Palackého univerzity v Olomouci a Jitka Anna Faltysová z Univerzity Karlovy.

● 2.–6. února 2009

Informační týden UK

V týdnu od 2. do 6. února proběhl na webových stránkách UK tradiční *Informační týden Univerzity Karlovy*, během něhož se zájemci o studium mohli dozvědět všechny potřebné informace o této vysoké škole formou virtuální debaty. Na zasláné dotazy odpovídali odborní pracovníci Informačně-poradenského centra UK a prorektor UK prof. Jan Bednář. Informační týden navázal na předchozí akce pořádané UK – *Informační den, Den otevřených dveří* či *veletrh Gaudeamus*.

● 10. února 2009

Radka Wildová navržena na jmenování děkankou PedF

Akademický senát Pedagogické fakulty UK se 10. února usnesl na návrhu na jmenování děkanky fakulty. V tajném hlasování byla zvolena doc. PaedDr. Radka Wildová, CSc.

● 13. února 2009

Personální změny ve vedení UK

Na mimořádném zasedání Akademického senátu UK vyjádřili jeho členové souhlas se jmenováním kandidáta na funkci prorektora pro vědeckou a tvůrčí činnost pana prof. Petra Volfa (počtem 43 platných hlasů z celkem 44 vydaných hlasovacích lístků). Prof. RNDr. Petr Volf, CSc., je biolog, působí na PŘF UK a zabývá se mimo jiné oblastí členovců sajících krev. Byl členem předsednictva Grantové agentury ČR a vede i jeden z výzkumných záměrů UK. Prof. Volf se stal prorektorem s účinností od 23. 2. 2009.

● 18. února 2009

Nový kandidát na děkana Přírodovědecké fakulty UK

Akademický senát PŘF Univerzity Karlovy zvolil kandidáta na děkana Přírodovědecké fakulty UK, prof. RNDr. Bohuslava Gaše, CSc.

Čestný doktorát pro prof. Marii-Elizabeth Ducreux

FOTO NA TĚTO STRANĚ: ARCHIV UK

Za rozvíjení a prohlubování česko-francouzských vztahů v oblasti kultury, vědy a vzdělávání obdržela čestný titul honoris causa historických věd prof. Marie-Elizabeth Ducreux z Centre de Recherches Historiques. Mezi vědecké zájmy prof. Marie-Elizabeth Ducreux patří problematika identity, národního povědomí a historiografie Rakouska, českých zemí a bývalého Československa.

● 23. února – 7. března 2009

Festival proti totalitě Mene Tekel

Čestná stráž a standarty České obce sokolské a Junáka zahájily 3. ročník mezinárodního festivalu proti totalitě, zlu a násilí, pro paměť národa Mene Tekel. Festival, který trval až do 1. března, spolupořádaly občanské sdružení Umění bez bariér, Hlavní město Praha, Konfederace politických vězňů ČR a Ústav pro studium totalitních režimů. Úvodní část festivalu Mene Tekel, rozsáhlý výstavní projekt nazvaný *Arogance moci*, přivítal na půdě Karolina rektor UK prof. Václav Hampl slovy: „Lidé bohužel většinou nevidí ani neslyší to, co slyšet a vidět nechtějí. Mohou být obklopeni moudrými knihami a krásnými pomníky s hlubokou symbolikou, ale pokud kolem nich projdou se zavřenýma očima, jejich smýšlení to pochopitelně nemůže ovlivnit a jejich srdce to nezasáhne. Tím, co je však zasáhnout může a co je nasměruje na jiný úhel pohledu, je osobní zkušenost s člověkem, který je osloví a předá jim něco, co po určitou dobu hledali, aniž by to kolikrát hledali vědomě.“

● 23. února 2009

Jeden den s fyzikou

Asi čtyři stovky lidí zavítaly na letošní *Jeden den s fyzikou* na Matematicko-fyzikální fakultě UK. Tradiční akce umožňuje zájemcům nahlédnout do specializovaných pracovišť, být při zajímavých experimentech a setkat se s vědeckými kapacitami oboru.

● 26. února 2009

Kulačka – ještě k festivalu Mene Tekel

Jednou ze stěžejních akcí 3. ročníku mezinárodního festivalu Mene Tekel bylo i symbolické obnovení kauzy paní Marie Švejdové, která byla v roce 1955 nespravedlivě odsouzena ke třem letům odnětí svobody, propadnutí majetku, ztrátě čestných občanských práv na dobu pěti let a k zákazu pobytu v kraji. Rekonstrukci této kauzy v Porotní síni Vrchního soudu na Pankráci scenáristicky a režijně připravil ředitel festivalu Mgr. Jan Řeřicha v úzké spolupráci s Právnickou fakultou UK. V odborné gesci proděkana prof. JUDr. Jana Kuklíka, DrSc., kauzu obnovili a interpretovali posluchači PF UK. V roli odsouzené vystoupila herečka Lucie Juříčková, členka Divadla na Vinohradech.

FOTO: JIRÍ INEJŠ

● 26. února 2009

Rektor UK předal Bolzanovu cenu

Bolzanova cena je prestižní ocenění UK, určené studentům za mimořádně objemné práce s vynikajícím tvůrčím obsahem a s interdisciplinárním přesahem zpracované v průběhu studia. Laureáty 15. ročníku Bolzanovy ceny se staly Mgr. Eva Janebová, Ph.D., v *kategorii společenských věd*, Mgr. Barbora Benešová a Mgr. Václav Tyrpekl v *kategorii přírodních věd* a Mgr. Alena Čížková a RNDr. Petr Heneberg, Ph.D., v *kategorii lékařských věd*. Letos poprvé bylo ocenění uděleno podle nových pravidel, která Bolzanovu cenu otevřela všem studentům všech studijních programů a oborů UK. Doposud byla udělována pouze v oborech, které souvisely s osobou Bernarda Bolzana a jeho působením v oblasti teologie, humanitních oborů a matematiky.

● 2. března 2009

Prezident republiky jmenoval nové profesory

Na návrh vědeckých a uměleckých rad vysokých škol jmenoval prezident republiky Václav Klaus 68 nových profesorů, z toho 25 z Univerzity Karlovy. Jmenovací dekrety jim předal v pražském Karolinu.

● 3. března 2009

Otevřeny nově zrekonstruované operační sály a JIP na I. chirurgické klinice VFN a I. lékařské fakultě UK

Přestavba a rozšíření oddělení intenzivní medicíny umožní plně využít všech monitorovacích a diagnostických systémů, kterými klinika již disponuje, a zlepšit péči o pacienty s poruchami životních funkcí. Rovněž zajistí další rozšíření operativy vysoce rizikových stavů či realizaci operací u pacientů se závažnými komplikujícími se chorobami, a to v celém spektru chirurgických odborností, jež klinika může pacientům nabídnout.

● 12. března 2009

Česká bible v Karolinu

Po dobu jednoho měsíce byly prostory pražského Karolina vyhrazeny bibli. Výstava se monotematicky zaměřila na domácí

vydání této unikátní knihy, na Českou bibli v průběhu staletí. Projekt představil dějiny bible a variabilitu její knižní a výtvarné formy na našem území od nejstarších dochovaných zlomků z poloviny 11. století do současnosti. Organizátorem putovní výstavy byly Společnost přátel Česká Bible, o. s., spolu s Biskupstvím královéhradeckým.

● 12. března 2009

Jednání o spolupráci s Národní knihovnou

Uskutečnila se schůzka mezi rektorem Univerzity Karlovy prof. RNDr. Václavem Hamplm, DrSc., a novým ředitelem Národní knihovny Mgr. Pavlem Hazukou. Při jednání byla potvrzena z obou stran trvající platnost smlouvy o spolupráci mezi UK a Národní knihovnou z 15. května 2008. Vzhledem ke změně způsobu řešení problémů Národní knihovny poté, co patrně nebude postavena knihovni budova na Letné a naopak bude rozšířen depozitář v Hostivaři, dojde ovšem k určitým změnám harmonogramu realizace *Muzea české vzdělanosti* a uvolnění části prostor v Klementinu pro potřebu UK. Další kroky budou domluveny v následujících měsících.

● 19.–21. března 2009

5. konvent Evropské asociace univerzit

FOTO: ARCHIV UK

FOTO NA TĚTO DVOUSTRANĚ ARCHIV UK

V Praze se uskutečnilo zasedání 5. konventu Evropské asociace univerzit (EUA). Hlavním tématem konventu s podtitulem *Evropské strategie pro evropské univerzity* bylo, jak obstát v globálním měřítku. Akce, kterou hostila Univerzita Karlova, se zúčastnilo 500 zástupců univerzit. Delegáti vyzvali vlády, aby v době ekonomické a finanční krize investovaly do vysokého školství, a zdůraznili, že univerzity hrají klíčovou roli v procesu ekonomického zotavení. Delegáty sestavená *Pražská deklarace* politikům navrhuje konkrétní způsoby, jak podporovat aktivity univerzit, které mohou Evropě pomoci překonat ekonomickou recesi. Výchozím bodem deklarace je potřeba posílit autonomii univerzit jakožto základního předpokladu pro to, aby mohly reagovat na rozrůzněné a narůstající potřeby společnosti.

● 25. března 2009

Prof. Jan Sokol obdržel Řád čestné legie

Prof. Jan Sokol z Fakulty humanitních studií UK byl povýšen na Důstojníka Čestné legie. Vyznamenáním byla oceněna aktivní role prof. Sokola jako filozofa i politika v rozvoji česko-francouzských vztahů, především v oblasti humanitních a sociálních věd. V období normalizace se jako signatář Charty 77 podílel na ilegálních bytových seminářích za podpory a účasti významných francouzských filozofů, jako byli J. Derrida, J. P. Vernant a řada dalších. Ocenění mu předal ambasador Francouzské republiky Jeho Excellence Charles Fries.

● 31. března 2009

Podepsána darovací smlouva na vědecký grant

V Císařském sále Karolina byla slavnostně podepsána darovací smlouva mezi MFF UK, zastoupenou rektorem UK Václavem Hamplem, a společností RSJ Invest, zastoupenou Karlem Janečkem, členem představenstva RSJ Invest. Předmětem darovací smlouvy se stal *Vědecký grant RSJ Invest – Matematika a její aplikace* ve výši 1 000 000 Kč. Cílem grantu je podpora základního a aplikovaného výzkumu v matematice s důrazem na kvalitu výuky. Společnost RSJ Invest dlouhodobě podporuje univerzitní

projekty. V lednu 2009 slavnostně předala symbolický šek na 148 000 Kč vzdělávacímu institutu CERGE-EI na podporu postgraduálního vzdělání v roce 2009 a vedle vlastního grantového projektu na Matematicko-fyzikální fakultě UK plánuje podpořit univerzitní vzdělání další částkou přesahující 700 000 Kč.

● 2.–3. dubna 2009

Mezinárodní konference o perspektivách Evropské unie

Ve Vlasteneckém sále Karolina proběhla dvoudenní konference *Prospects of Widening and Deepening of the EU under the Czech Presidency and Further*, kterou připravily Katedra západoevropských studií a Institut mezinárodních studií FSV UK v rámci projektu *Jean Monnet Centre of Excellence in European Studies* ve spolupráci se Senátem Parlamentu ČR a společností EU-CONSENT Network of Excellence. Dvoudenní konference, jejímž ústředním tématem bylo prohlubování a rozšiřování Evropské unie, byla velkým přínosem nejen pro účastníky ze sfér politologických a sociologických, ale díky velmi zajímavě obsazenému ekonomickému panelu také pro posluchače ze sfér ekonomických a dále samozřejmě také pro studenty dalších oborů a širší veřejnost.

● 7. dubna 2009

Univerzita Karlova udělila významná ocenění

Nositelé Ceny za prezentaci

Na slavnostním zasedání Vědecké rady Univerzity Karlovy u příležitosti 661. výročí založení univerzity předal rektor UK prof. RNDr. Václav Hampl, Dr.Sc., tři významná ocenění.

Cenu za prezentaci obdrželi PhDr. Petr Blažek, Ph.D., Patrik Eichler, Mgr. Jakub Jareš, Mgr. Michala Benešová, Veronika Jáchimová a Viktor Portel, kteří se významným způsobem podíleli na přípravě akcí věnovaných připomenutí činu Jana Palacha.

Cenou za tvůrčí počín byl vyznamenán pracovní tým ve složení Mgr. Robert Černý, Ph.D., Mgr. Vladimír Soukup a prof. RNDr. Ivan Horáček, CSc., z Katedry zoologie Přírodovědecké fakulty UK, který publikoval objev v prestižním přírodovědeckém časopisu *Nature*. *Zlaté pamětní medaile Univerzity Karlovy* za statečnost a věrnost spravedlnosti a demokracii byly uděleny in memoriam Karlu Bacilkovi ml., Borisu Kovaříčkovi a Veleslavu Wahlovi. Tito studenti Právnické fakulty UK, aktivní v protifašistickém odboji za

2. světové války, byli v 50. letech odsouzeni k trestu smrti a stali se prvními oběti komunistických monstrprocesů z řad studentů.

● 9. dubna 2009

Současnost a budoucnost humanitních oborů

Rektor UK prof. Václav Hampl přednesl projev na konferenci týkající se humanitních oborů, kterou na Masarykově univerzitě v Brně pořádalo MŠMT ČR.

● 14. dubna 2009

Nová publikace Centra pro otázky životního prostředí UK

Centrum pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy v Praze vydalo ve spolupráci s *Nadací Heinrich-Böll-Stiftung* publikaci o změnách klimatu *Klimatické změny: Fakta bez mýtů*.

● 16. dubna 2009

Časopis Živa předal ceny za nejlepší články roku 2008

Ceny časopisu Živa se udělují od roku 1997. Jejich cílem je upozornit na mimořádně zajímavé příspěvky, ukázat, jak by měl vypadat populárně-naučný článek, a také podnítit zájem vědců o popularizační činnost. Čtyři z cen získali autoři z Přírodovědecké fakulty UK: Mgr. Petr Kuneš, Ph.D., Mgr. Petr Vít, Mgr. Ondřej Balvín, RNDr. Jaroslav Brůžek, Ph.D., HDR., CSc.

● 23. dubna 2009

Motolská míle už potřeť

Příjemnou tradicí se stává běh motolským areálem, do něhož se mohou zapojit všichni účastníci Vědecké konference 2. LF UK, ale i další zájemci. Letošní trasa měřila 1 500 metrů, vedla kolem patologie a jako vždy se na start smělo jen v bílém plášti. Motolskou míli organizuje Ústav tělesné výchovy při 2. LF UK.

„Akce je zajímavá tím, že je to ještě sport, ale je to i recese. Navíc se jí účastní nejen studenti, ale i pedagogové a zaměstnanci děkanátu,“ říká vedoucí Ústavu tělesné výchovy PaedDr. Bohumil Hněvkovský.

● 24. dubna 2009

Otevřen nový kontaktní a informační prostor – UK Point

Nový kontaktní a informační prostor UK Point byl slavnostně otevřen v Celetné 14 v Praze. Sloužit má nejen studentům, ale i Pražanům a návštěvníkům hlavního města z Česka i zahraničí. V pilotním provozu funguje UK Point již od začátku dubna. Je součástí snahy představovat univerzitu veřejnosti, a to i mezinárodní. Nabídka UK Pointu se od začátku dubna postupně rozšiřuje. Návštěvníci si zde mohou vybrat z triček a dalšího oblečení, které jim bude Prahu a Univerzitu Karlovu připomínat i po návratu domů. K dispozici jsou rovněž informační a propagační materiály o UK či pozvánky na akce pořádané univerzitou pro veřejnost.

Autor: redakce ve spolupráci s iforum.cuni.cz

UK POINT – Celetná 14, Praha I. Pondělí – čtvrtek: 10,00–17,30 hod. | Pátek – neděle: 10,00–16,00 hod.

FOTO NA TĚTO STRANĚ ARCHIV UK

HUMANITNÍ A SPOLEČENSKOVĚDNÍ OBORY V PRAXI

Toto monotematické číslo Fora je věnováno vědám sociálním a humanitním – tedy těm, které mnozí konzervativní přírodní vědci za vědy ani nepovažují. O tom, že výzkum pomáhá praxi i v „měkčích vědách“ *humanities a social science*, nikoli jen v *science*, vás přesvědčí následující tři příklady.

● Translatolog Josek překládá pro vlastní nakladatelství

FOTO: VLADIMÍR ŠIGUT

Překladatel, nakladatel a divadelní režisér Jiří Josek

JIŘÍ JOSEK je oblíbeným přednášejícím v Ústavu translatologie Filozofické fakulty UK, docenturu však získal před dvěma lety na DAMU. Podařilo se mu skloubit jeho dva výsostné zájmy – divadlo a anglickojazyčnou literaturu; kromě toho, že přeložil více než čtyřicet divadelních her a několik muzikálů, režisruje Shakespearova dramata pro divadlo. Na nedávno proběhnuvším veletrhu Svět knihy se také prezentoval se svým nakladatelstvím Romeo. To během jedenácti let své existence vydalo včetně reedic třicet titulů, z nichž osmnáct tvoří Shakespearovy hry a *Sonety* v Joskové překlady.

„Člověk jistě nemusí být teoretikem překladu, aby mohl překládat beletrii – sám jsem začal překládat dřív, než jsem o existenci nějaké teorie překladu vůbec věděl,“ říká Jiří Josek, držitel mnoha významných překladatelských ocenění. „Překlady se asi nelze naučit, přesto teoretické znalosti mohou výrazně pomoci – ukáží překladateli možné postupy a metody a on pak nemusí vymýšlet objevené a může se vyhnout slepým uličkám,“ je si jist překladatel Kerouaca, Doctorowa, Ginsberga, Ferlinghettiho, Saroyana či Wildea.

Nakladatelství Romeo přes úspěšnost některých svých titulů (*Romeo a Julie* vyšli již třikrát, v celkovém nákladu téměř pěti

tisíc výtisků) musí žádat o granty, které získává zejména od Ministerstva kultury. „Grant mi pomohl i při dvojjazyčném vydání Puškinova *Evžena Oněgina* ve vynikajícím překladu Milana Dvořáka nebo když jsem mohl jako nakladatel splatit kulturní dluh a vydat jeden z největších anglických klasických románů, *Middlemarch* od George Eliot (pseudonym spisovatelky Mary Anne Evans) v překladu své bývalé studentky Zuzany Štátné,“ vzpomíná jediný zaměstnavatel vlastního nakladatelství. A protože se všechny doposud vydané hry dostávají i na jeviště divadel po celé republice, vyrovnává docent Josek ztráty knižní produkce tantiémami z divadelních představení.

Jiří Josek, který před zahájením akademické dráhy pracoval třeba jako redaktor nakladatelství Odeon, přiznává, že mít nakladatelství bylo jeho snem. A že bude vydávat hlavně Shakespeara, to mu bylo od počátku jasné: „Fascinuje mě, že člověk, který zemřel před bezmála čtyřmi sty lety, vidí svět takový, jaký je dnes, a dokáže mi o něm říct víc, než co jsem věděl. Přitáhl mě k divadlu a možnosti účastnit se přípravy divadelní inscenace, což je činnost velice dobrodružná, pro mnohé možná podružná, ale aspoň pro mě nadmíru zábavná.“

● CERGE-EI zjišťuje vliv státu na podniky

Profesor **EVŽEN KOČENDA** před několika měsíci završil svůj výzkum v rámci grantu *Výkonnost, efektivnost a chování českých podniků od transformace k evropské integraci: teoretické základy a empirické hodnocení*. Se svým výzkumným týmem sestavil rozsáhlý vzorek firem, jenž je dále doplňován a využíván k výzkumu, a ekonometricky analyzoval chování podniků a jejich výkonnost v závislosti na vlastnických strukturách.

„Překvapil nás dlouhotrvající vliv státu v již zprivatizovaných podnicích a možnosti zásadní kontroly až někdy do roku 2002, což je časování, které rozhodně není v souladu s oficiální rétorikou,“ komentuje hloubkovou analýzu dat hlavní řešitel grantu Evžen Kočenda, který spolu se svým dlouholetým spolupracovníkem profesorem Janem Hanouskem a ostatními členy týmu prezentoval výsledky rozsáhlého zkoumání již v jedenácti článcích v akademických časopisech a také v knižní kapitole. Výsledky výzkumu lze navíc použít při výuce doktorandů a při dalších, navazujících výzkumech. Těžít z nich mohou manažeři – a možná by ze strany CERGE nebyl špatný tah prodat je v rámci spin-off některým z firem, které byly analyzovány.

FOTO: ARCHIV EVŽENA KOČENDY

Ekonom Evžen Kočenda nad Vatikánem

Ekonomové z CERGE zjišťovali, jak byly firmy výkonné v závislosti na tom, kdo je vlastní. Šetření mimo jiné ukázalo, že koncentrované vlastnictví v českých společnostech z velké privatizace kladně ovlivňuje jejich výkonnost. Profesor Kočenda doplňuje: „Kladný efekt zahraničních vlastníků je přítomen především v případě majoritního podílu a průmyslového podniku jako typu vlastníka. Stát jakožto držitel zlaté akcie vykazuje kladný efekt na zaměstnanost a částečně i na výrobu a ziskovost firem.“ Zkoumání dále prokázalo, že privatizace bankovního sektoru spouštěla radikální změnu v peněžních tocích mezi bankami a ostatními sektory ekonomiky. Výsledky doložily také to, co donedávna bylo jen předmětem spekulací a tušeným problémem; totiž že rozsah kontrolního potenciálu státu nad aktivy zprivatizovaných podniků byl během let 1994–2005 více než značný. Součástí skutečně soukromého sektoru se tyto podniky podle Kočendy a kolektivu stávají až po prodeji zbytkových státních podílů a zrušení zlatých akcií.

Profesor Kočenda se spolupracovníky získal za svůj poslední grant jednu ze tří Cen předsedy GA ČR, která byla historicky poprvé udělena v oboru ekonomie. Cena je jedno sto tisíc korun, které se rozdělují mezi řešitele grantového projektu. Prestiž ceny však nespočívá ve finančním ocenění, ale v množství účastníků soutěže – GA ČR dostává každoročně přihlášky na více než dva tisíce grantů, z nich vybírá a financuje několik set grantů za téměř dvě miliardy Kč. A právě z těchto grantů jsou vybírány tři vítězné.

● Na FHS se zkoumá odraz vlastností v obličeji

STANISLAV KOMÁREK sedí v mnoha smyslech na dvou židlích. Je profesorem filozofie a dějin přírodních věd; přednáší na Fakultě humanitních studií a Filozofické fakultě, ale i na fakultě Přírodovědecké; píše odborné studie, ale ceněny jsou i jeho eseje a romány. Nyní se vrhl na fenomén, který provází život každého z nás, ať chceme, nebo ne. Jeho zatím poslední grant nese název **Adekvátnost přisuzování osobnostních charakteristik na základě hodnocení 2D a 3D zobrazení obličeje hodnoceného jedince.**

„S mou kolegyní a doktorandkou Mgr. Věrou Pivoňkovou testujeme v rámci našeho výzkumu předběžnou hypotézu, že hodnotitelé, kteří se dívají na skeny a fotografie hlav šedesáti žen a šedesáti mužů – vysokoškolských studentů – v prezentačním programu a hodnotí

vlastnosti sledovaných jedinců pomocí desetistupňové škály, budou tyto vlastnosti lépe odhadovat na 3D modelech než na 2D modelech. U 3D modelů, tedy tvářových skenů, totiž předpokládáme, že mají větší validitu a lépe modelují přirozenou situaci než digitální fotografie,“ vysvětluje Stanislav Komárek a dodává, že hodnocené vlastnosti poté srovnává s výsledkem psychometrického dotazníku zkoumané osoby.

Podle vzhledu přisuzujeme psychické vlastnosti či schopnosti snad všichni. Psychologové tomuto fenoménu říkají haló efekt a usuzují, že mnohdy mezi pouhým odhadem a objektivnějším sledováním pomocí osobnostních testů existuje významná korelace. Komárek a Pivoňková používají pro měření vlastností svých 120 zkoumaných jedinců standardní psychometrický test, šestnáctifaktorový Cattellův osobnostní dotazník. Ten sleduje faktory definované jako vřelost, inteligence, emoční stabilita, dominance, entuziasmus, svědomitost, sociální smělost, citlivost, podezřívavost, bohémskost, sofistikovanost, bázlivost, radikalismus, soběstačnost, dobře zformovaná osobnost, vysoká ergická tenze a dva sekundární faktory zvané ekvia (podobná extroverzi) a anxieta (úzkostnost). Ve výzkumu profesora Komárka se nepočítá jen s působením biologických faktorů, které ovlivňují vznik morfologických i osobnostních charakteristik, jak tomu bylo v kdysi populární frenologii neboli lebosloví či v Kretschmerově psychosomatické typologii. Nový výzkum se věnuje i roli sociálních stereotypů při vnímání lidské tváře.

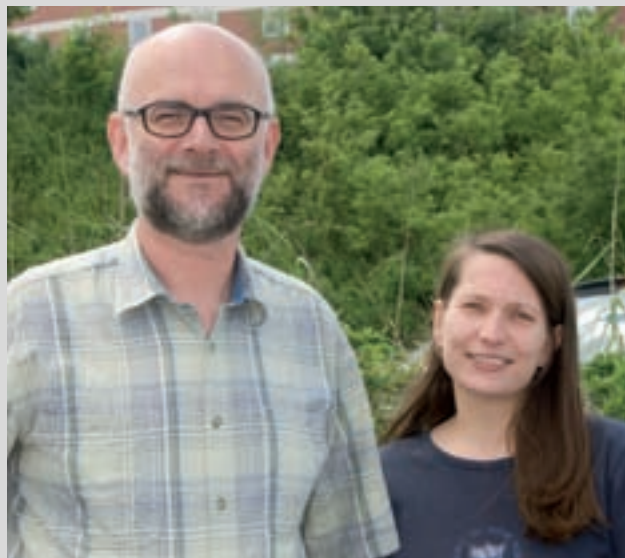

FOTO: VLADIMÍR ŠIGUT

Profesor Stanislav Komárek a magistra Věra Pivoňková zkoumají percepci vlastností dle skenů obličeje.

Výstupem tohoto zajímavého grantu budou odborné publikace a popularizace v rozličných médiích. Takto najdou inspiraci personalisté, psychologové a psychiatři, ale i my ostatní, kteří máme tendenci číst v lidských tvářích. Jak ostatně tvrdí profesor Komárek, který s vlastnostmi a schopnostmi výsledovými z obličejů postav často operuje ve svých románech: „Můj univerzitní ksicht správně dekoduje i Číňan.“

Autor: redakce

PROBLEMATIKA HODNOCENÍ VĚDECKÝCH VÝKONŮ V HUMANITNÍCH VĚDÁCH

Mojmír Horyna

Jistě oprávněná koncepce financování vědeckých pracovišť podle jejich výkonnosti vyvolává řadu otázek, týkajících se hodnocení vědeckých výkonů v jednotlivých oborech a jejich následného bodování dle metodiky Rady pro výzkum a vývoj (RVV).

Zatímco většina exaktních, lékařských i přírodovědných oborů má jistou formu kvantifikace svých výkonů zajištěnou tím, že významným komunikačním prostředkem těchto oborů jsou periodika s impakt faktorem zařazená do databáze Web of Science (WoS), v humanitních vědách jsou taková média spíše výjimkou. RVV si toho je vědoma a již tím, že vytvořila seznam českých recenzovaných neimpaktovaných časopisů, v nichž publikované studie budou hodnoceny jako relevantní vědecké výkony, a tím, že navrhla bodové hodnocení monografií, komentovaných překladů či edic starých textů, se pokusila vyjít vstříc specifickým podmínkám práce a komunikace v humanitních vědách.

V této situaci je však zřejmé, že kritéria RVV nejsou dosud dost propracovaná. Jednak chybí uznání určitých výkonů, které jsou pro provoz humanitních věd významné, kupříkladu publikace v tradičních a respektovaných významných zahraničních časopisech, které nemají impakt faktor, dále publikace v oborově významných periodických i neperiodických sbornících a některé další. Na druhé straně pak je stávající schéma hodnocení (bodování) příliš hrubé a neposkytuje možnost rozlišit výkony dle skutečné vědecké kvality – kupříkladu vynikající monografie od pouze průměrných nebo i horších.

Tyto nedořešené problémy vedly k vytvoření pracovní komise tvořené zástupci humanitních fakult a oborů na Univerzitě Karlově, která v průběhu dubna připravila soubor námětů na hodnocení vědeckých výkonů v oblasti humanitních věd. Zpracována byla problematika hodnocení tří skupin výstupů. Je nepochybné, že vědecká monografie představuje v oblasti

humanitních a sociálních věd výkon zcela zásadního významu. Proto byl připraven postup možného hodnocení monografií dle jejich kvality a závažnosti v příslušném vědeckém oboru. Vynikající práce za každý rok by byly nominovány jednotlivými institucemi (vysoké školy, vědecké ústavy AV ČR, nakladatelství) a poté by procházely dvoukolovým hodnocením dle připravené metodiky. Práce, které by v tomto hodnocení obstály, by mohly dostat až několikanásobek bodového ohodnocení oproti pracím pouze průměrným. Dále byla vypracována metodika rozlišení kvality konferencí a jejich výstupů – sborníků. Náměty počítají s hodnocením pouze mezinárodních konferencí s jasně stanovenými kritérii účasti. Za oborově významnou se považuje konference zaměřená na projednání jasně vymezené problematiky a v případě širšího záměru i logicky členěná do sekcí. Hodnocena by však nebyla pouhá účast na konferenci, ale až publikace příspěvku (nikoli abstraktu) v konferenčním sborníku, který by měl mít všechny ediční náležitosti vědecké publikace. Hodnoceny a tedy i bodovány by měly být sborníky periodických i neperiodických konferencí. Posléze třetí okruh námětů představuje hodnocení publikací v zahraničních odborných časopisech, které nejsou sledovány v žádné z databází. Takových významných periodik je v humanitních a společenských oborech celá řada a jsou významnými médii komunikace jednotlivých vědních disciplín. Ve většině případů je i přijetí článku nebo studie do těchto periodik stejně obtížné jako u periodik s impakt faktorem v přírodních vědách a medicíně. V současnosti se zpracovává seznam těchto oborově významných

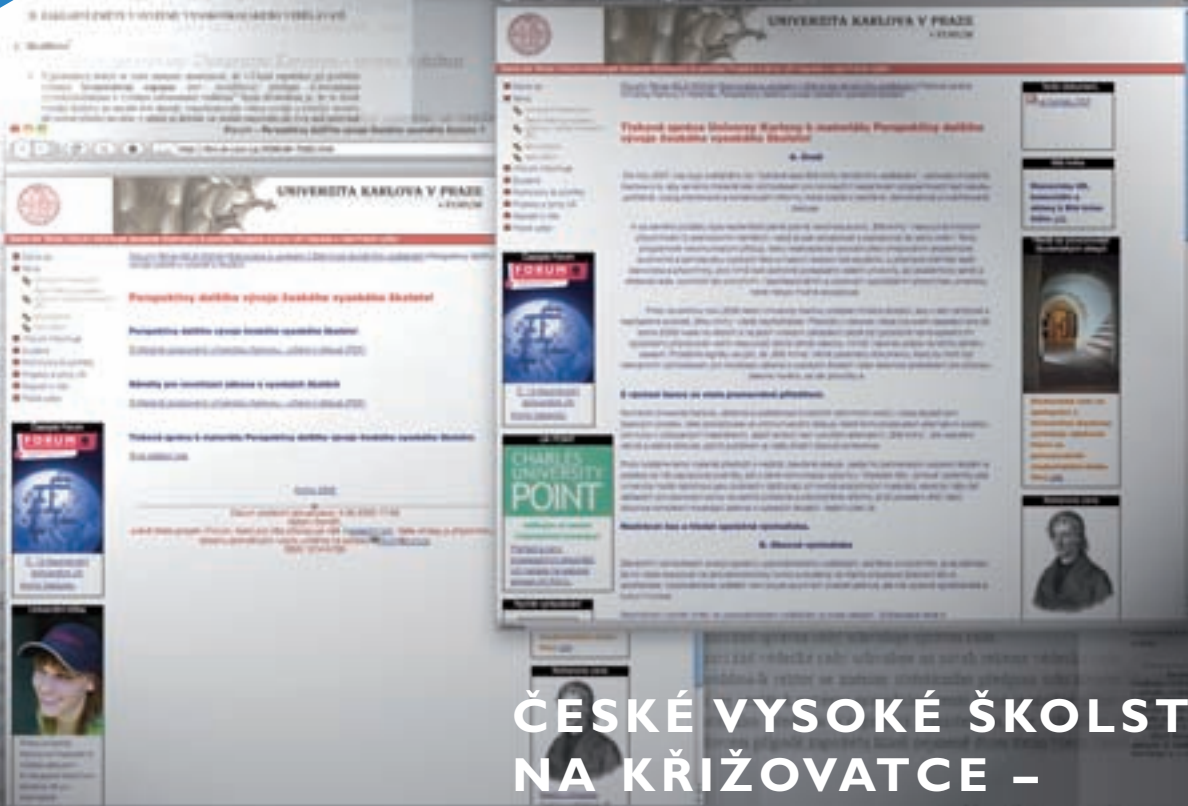
Impact Factor (IF) jako základní bibliometrický časopisecký indikátor se stal určitým měřítkem kvality vědeckých časopisů. V poslední době se IF dostal do středu pozornosti zvláště v odborných časopisech, s ohledem na jeho používání při různých postupech hodnotících vědecké výkony jednotlivců i institucí. IF každý rok znovu vyhodnocuje americký Institut pro vědecké informace (ISI). IF je definován jako poměr počtu citací, které byly zaznamenány v hodnoceném roce na všechny články publikované v daném časopise za předchozí dva roky, k celkovému počtu všech těchto článků.

zahraničních časopisů, který obsahuje již více než 300 periodik. Předpokládáme, že práce publikovaná v těchto médiích by měla být hodnocena nejméně shodně jako práce publikovaná v českých časopisech, zahrnutých do seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR. Komisi připravený materiál bude v dohledné době posouzen kolegiem rektora UK a dále projednán a zaslán Komisi vlády pro hodnocení vědy a výzkumu. Jeden z členů této komise, PhDr. Pavel Baran, CSc., ředitel Filosofického ústavu AV ČR, spolupracoval na přípravě právě dokončených materiálů.

Prof. PhDr. Mojmir
Horyna

Autor článku je prorektorem UK pro akademické kvalifikace. Vystudoval dějiny umění na FF UK, studoval ve Vídni a Štýrském Hradci. Zabývá se především uměním baroka a 19. století, architektonickým vývojem Prahy a ochranou kulturních památek.

ČESKÉ VYSOKÉ ŠKOLSTVÍ NA KŘIŽOVATCE – ANEB VÍME, KUDY

(NE)CHCEME!

Stanislav Štech, Tomáš Jelínek

Bílá kniha, nový zákon o terciárním vzdělávání, reforma – to vše jsou slova, která zejména v posledním roce slyšíme velmi často. Bez ohledu na vládní či opoziční programové harmonogramy, ideové proklamace nebo osobní ambice kohokoli zůstává rozumným a účelným obsahem naplněná reforma nadále společným cílem všech, kterým budoucnost a osud našeho vysokého školství leží na srdci. Ostatně není to nic nového pod „reformním sluncem“, které navzdory dosavadním soumrakům a zbytečným zatměním nikdy nezapadlo. A tak dnes, ve chvíli zdánlivého odmlčení, pociťuje Univerzita Karlova akutní potřebu obnovit debatu, které by právem patřily přívlastky věcná, kvalifikovaná, otevřená a demokratická.

Od roku 2007, kdy byly zveřejněny tzv. *Vybrané teze Bílé knihy terciárního vzdělávání*, usilovala Univerzita Karlova o takovou diskusi, jež by vedla k žádoucí podobě reformy. Od samého počátku však byla nepřehlédnutelně patrná neochota autorů *Bílé knihy* naslouchat kritickým připomínkám či alternativním námětům, natož je pak akceptovat a zapracovat do jejího znění. Tento neko-

munikativní přístup, který programově neakceptoval varování před redukcí vzdělání na ekonomickou hodnotu, před omezováním akademické autonomie a samosprávy vysokých škol a masivní redukcí role studentů a který přezíravě ignoroval další stanoviska, pod nimiž bylo jednotně podepsáno vedení univerzity, její akademický senát a vědecká rada, ale i další univerzity, vyvrcholil povrchním

a účelovým vypořádáním připomínek univerzity.

Proto na sklonku roku 2008 rektor Univerzity Karlovy požádal ministra školství, aby v této nehotové a nepřijatelné podobě *Bílou knihu* vládě nepředkládal. Přestože ji nakonec vláda (na svém zasedání dne 26. ledna 2009) vzala na vědomí a na jejích vratkých základech začal být (podobně netransparentním způsobem) připravován velmi nesourodý věcný záměr zákona, ministr nakonec práce na tomto záměru zastavil. Průběžné signály varující, že *Bílá kniha* nemá parametry dokumentu, který by mohl být relevantním východiskem pro novelizaci zákona o vysokých školách nebo dokonce podkladem pro přípravu zákona nového, se tak potvrdily a **z výchozí šance se stala promarněná příležitost**.

Nicméně Univerzita Karlova, vědoma si potřeby funkčních reformních kroků

FOTO: ARCHIV UK

i rizika zbytečných časových prodlev, dále pokračovala ve vnitrouniverzitní diskusi. Zásadní inspirací bylo množství evropských materiálů a diskusí na toto téma (např. analýzy vydávané v rámci OECD/IMHE – *Institutional Management in Higher Education* nebo poziční dokumenty vydané LERU – *League of European Research Universities* – v roce 2008). Ambicí a výstupem této debaty na všech úrovních akademické obce nebylo vytvoření jakési alternativní Bílé knihy, ale nastolení věcné a reálné diskuse.

Výsledný materiál – **Perspektivy dalšího vývoje českého vysokého školství – obecná východiska a náměty** – tak univerzita předkládá k vyjádření a připomínkám partnerským vysokým školám a veřejnosti a posléze do něj hodlá zapracovat podněty, jež z dané komunikace vyplynou. Výsledek této „týmové“ polemiky pak univerzita nabídne ministerstvu školství jako podklad k další práci na

reformě a na přípravě novelizace zákona o vysokých školách. Záměr a cíl je zřejmý a logický – **neztrácet čas a hledat společná východiska!**

Shrnutí obecných východisek

Základním východiskem analýz systému vysokoškolského vzdělávání, zejména univerzitního, je skutečnost, že ho nelze redukovat na jeho ekonomickou funkci a studenty na klienty, budoucí pracovní sílu a spotřebitele. Vysokoškolské vzdělání není pouze souhrnem znalostí jedince, ale má výrazné společenské a kulturní funkce.

Mezinárodní rozměr změn ve vysokoškolském vzdělávání je zcela zásadní. Globalizace vede k bezprecedentnímu otevření vysokých škol, ke srovnávání kvality, ke sdílení dobrých zkušeností, ale vystavuje univerzity také novým rizikům. Mezi aktuální úkoly patří nutnost vyhodnotit dopady struktury studijních pro-

gramů, po zavedení kreditního systému provést obsahovou analýzu a inovace studijních plánů, zejména pak v souvislosti s tzv. *Rámcem (profesních) kvalifikací*, při očekávaném výrazném demografickém poklesu připravit kvalitní programy celoživotního vzdělávání – a zejména orientovat celý systém na kvalitu.

Vzhledem k obrovskému kvantitativnímu nárůstu poprvé zapsaných studentů, který univerzity s vypětím sil i v situaci podfinancování svých činností zvládnou, stojí před námi především úkol diverzifikovat celý sektor terciárního vzdělávání. Funkční diferenciací pak předpokládá vhodná kritéria a indikátory kvality jednotlivých činností vysokých škol – a to ne podle hlediska rentability a výnosnosti, ale podle hlediska plnění jejich společenského úkolu, ke kterému se zavázá. Na tomto základě je pak nutné vymezit profil vzdělávací instituce, který bude možné transparentním způsobem vyjednat se

Perspektivy versus Bílá kniha

Na počátku dalšího kola úvah o reformě českého vysokého školství je důležité upozornit na principiální rozdíly mezi ideovým konceptem, který nabízí Univerzita Karlova, a díkci Bílé knihy terciárního vzdělávání (BKTV).

1. Požadavek kritické analýzy stavu vs. nabízení „receptů“

- Perspektivy požadují důsledně vyhodnotit dopady otevření se vysokých škol světu, obrovské kvantitativní expanze systému a očekávaného výrazného demografického poklesu na vysokoškolské, zejména univerzitní vzdělávání, a identifikují kritické skutečnosti.
- BKTV již předkládá relativně jednoznačnou interpretaci stavu (dosaadní vývoj je nefunkční) a perspektivu, co dál s terciárním vzděláváním (manažersko-podnikatelský model). Další hlubší analýzy nepotřebuje.

2. Zdůraznění společenské, kulturační a humanistické funkce vysokoškolského vzdělání vs. zvýraznění jeho ekonomické funkce

- Perspektivy pracují s předpokladem, že efektivnost vysokoškolského vzdělávání je nutné pojímat spíše ve významu „naplňování účelu či společenského poslání“ (efficacy) než ve významu výnosů, rozdílů mezi okamžitými náklady a zisky (efficency).
- BKTV zmiňuje širší společenskou funkci vysokoškolského vzdělávání spíše okrajově či z povinnosti, dále s těmito zmínkami nepracuje a logika dokumentu jasně ukazuje, že reformou má dojít k obratu hlavně směrem k efektivní přípravě pracovní síly.

3. Široký koncept společenského přínosu vysokoškolského vzdělání vs. jeho redukce na inovační transfer a komercializaci

- Perspektivy ukazují, že nejvýznamnějším přínosem univerzity pro společnost jsou její absolventi jako nositelé svobodného, kritického myšlení

a dále kultivace státní správy, samosprávy a občanské společnosti. Základem vztahu s komerční sférou ve vybraných oborech pak musí být systematická dlouhodobá spolupráce s podniky, promítající se do zvýšení kvality dalšího výzkumu a vzdělávání.

- V BKTV je klíčový vztah se společností definován jako podnikatelské chování škol a komercializace výsledků jejich výzkumu.

4. Zaměření na kvalitu jako klíčový problém vs. ignorování tématu kvality

- Perspektivy považují v současné situaci za nezbytné intenzivně se věnovat stanovení indikátorů kvality v jednotlivých činnostech vysokých škol, vyvíjení validních nástrojů hodnocení kvality a také garanci profesionality tohoto procesu na národní úrovni a kompatibility s úrovní mezinárodní.
- BKTV zmiňuje problém kvality pouze okrajově a deklarativně, nepovažuje ji za tak významný nástroj diferenciací a zvyšování efektivnosti vysokého školství, aby tuto otázku samostatně rozpracovala.

5. Diverzifikace systému podle vícedimenzionálního modelu vs. tři typy škol

- Perspektivy nabízejí na základě vyvíjených evropských zkušeností a metodik mnohorozměrnou typologii vysokých škol, využívající diferencovaných indikátorů činností škol – nejen rankingů. Doporučují vázat diferencovaný způsob jejich financování na výsledky hodnocení toho, jak školy plní deklarovaný účel (poslání) v systému.
- BKTV předem hovoří o třech typech institucí a spoléhá na kvantitativní ukazatele.

6. Skutečná vs. „vnucená“ autonomie

- Perspektivy pro zajištění autonomie ve vzdělávací a vědecké činnosti navrhnou i důslednou autonomii institucionální. Zachovat a mírně rozšířit pravomoci akademického senátu, vědecké rady a správní rady tak, aby vysoké školy nesly větší odpovědnost v oblasti akreditace studijních pro-

státem. Velkým nedostatkem je však zatím systém posuzování kvality, a to jak předpokladů vysoké školy provozovat vzdělávání určitého zaměření, typu a úrovně (akreditace), tak průběhu vzdělávacích a dalších činností i jejich výsledků.

I když je zjevné, že se stát nesmí vzdát své role garanta dostupnosti, prostupnosti, kvality a funkčnosti systému terciárního vzdělávání, nesmí být tato role chápána jako dirigistické přikazování či byrokratická kontrola. Garanci státu musí nezbytně vyvažovat daleko výraznější institucionální autonomie vysokých škol. Toho lze docílit prostřednictvím transparentně dojednaného smluvního vztahu mezi státem a vysokou školou.

Uskutečnění potřebných změn je ovšem podmíněno zásadní proměnou v přístupu státu k financování vysokých škol. Zastavit a obrátit se musí trend poklesu veřejných výdajů na studenta (jak v poměru k HDP, tak v tzv. přepočtené paritě kupní síly),

který řadí ČR na jedno z posledních míst mezi zeměmi OECD. Přitom v podílu výdajů z vlastních příjmů a soukromých zdrojů do vysokého školství jsme již několik let stabilně na úrovni ostatních vyspělých zemí. České vysoké školy v oblasti financování potřebují především stabilitu a předvídatelnost: kontraktové financování vzdělávací činnosti, autonomní investiční financování a větší prostor pro fondové hospodaření mohou být prvními nástroji jejich odpovědné autonomie. Nikoli orientace na jednorázovou komercializaci jejich výsledků, na silně proměnlivý trh práce a jeho krátkodobé požadavky, na zvyšování „produktivity“ jejich poznávací, umělecké, kulturní a duchovní aktivity na základě manažerských kritérií z podnikatelské sféry.

Otázku přímého podílu studentů na financování vysokých škol UK v současnosti nepovažuje za aktuální. Protože se však stala politickým a mediálním téma-

tem, provedla UK ve svém materiálu rozbor možných variant, na jehož základě nedoporučuje platby za opravné termíny zkoušek, ve střednědobém horizontu nedoporučuje zavádět školné, doporučuje zrušit poplatek za další studium a jako nejméně problematickou variantu doporučuje zvážit zavedení tzv. zápisného.

Shrnutí námětů

Předkládané náměty na novelizaci zákona o vysokých školách, formulované ve více než šedesáti zásadách, lze rozdělit do tří okruhů – náměty související se studiem, náměty týkající se vztahu stát (společnost) – vysoká škola a náměty týkající se vnitřních záležitostí vysokých škol.

Za klíčový lze považovat návrh, aby místo každoročního vyjednávání o výši prostředků na vzdělávání v příštím roce bylo financování výuky a rozvoje řešeno kontraktově, smluvním vztahem platným na delší období. Zavedení takového rámcové

gramů a oborů, v habilitačních a jmenovacích řízeních, v kontraktovém a investičním financování a fondovém hospodaření atd. Současně doporučují zachovat nebo posílit garanci postavení fakult, role studentů a významu a kompetencí reprezentace vysokých škol.

- BKTV neustále deklaruje, že chce výrazně zvýšit autonomii škol, ale její návrhy na kompetence, odpovědnosti i okruh možných členů Rady terciárního vzdělávání a správních rad škol svědčí o naprostém opaku. Svoboda a nezávislost v tomto pojetí směřuje k iluzi svobodného pohybu v prostoru „vykolikovaném“ zvnějšku. Text BKTV navíc vyústil v návrhy na výrazné omezení role akademických senátů, likvidaci zaručeného zastoupení studentů v senátech, likvidaci zákonného postavení fakult a oslabení reprezentace vysokých škol.

7. Vztah se státem: smluvní princip vs. regulace zvnějšku

- Perspektivy navrhuji, aby potřebné garance ze strany státu umožňující i plnou institucionální autonomii byly vyváženy odpovědnostmi jednotlivých vysokých škol – a to na smluvním principu. Navrhují transparentní, veřejně kontrolovatelný proces vyjednávání o rámcové smlouvě mezi státem a školou na dobu pěti let i parametry této smlouvy.
- BKTV navrhuje, aby značně rozšířený vliv státu zajišťovaly orgány, jejichž složení bude zcela v rukou momentální politické reprezentace.

8. Financování: vyrovnání dluhu státu vůči vysokým školám vs. přesun nákladů na studenty

- Perspektivy dokládají chronické, a ještě navíc prohlubující se podfinancování vysokých škol z veřejných zdrojů i nadstandardně (ve srovnání s vyspělými zeměmi) vysoký podíl vlastních a soukromých zdrojů. Navrhují přidat z veřejných zdrojů procento HDP během deseti let.
- BKTV naproti tomu rezignuje na konkrétní představu o zvyšování financování vysokých škol z veřejných zdrojů a jako klíčový zdroj rozpracovává myšlenku odloženého školného. Vztah student – škola – stát je v jejím pojetí ryze individuální záležitostí studenta.

9. Důraz na zlepšování současného stavu vs. radikální přeměna systému

- Perspektivy konstatují relativně uspokojivé plnění role univerzit, doporučují odlišit jejich funkci v systému od ostatních škol terciárního vzdělávání a vybízejí k nastavení podmínek, které by reagovaly na výrazné proběhlé a očekávané změny. Současně ukazují, že tyto změny lze řešit novelou stávajícího, v mnohém stále vyhovujícího a moderního zákona o vysokých školách.
- BKTV naproti tomu předkládá jako samozřejmost shodu (nikdy nedoloženou) na potřebnosti radikální reformy terciárního vzdělávání, která je zjevně vedena logikou rychlé, účelové adaptace systému celého terciárního vzdělávání na systém řízení odpovídající spravování státem kontrolovaných obchodních společností.

10. Diskuse o principu a případných variantách spoluúčasti studentů vs. odložené školné jako jediné správné řešení

- Perspektivy konstatují, že otázka přímého podílu studentů na financování vysokých škol není v současnosti aktuální. Protože se však stala politickým a mediálním tématem, rozebírají jednotlivé varianty a doporučují nezavádět platby za opravné termíny zkoušek, ve střednědobém horizontu nezavádět školné, zrušit poplatek za další studium a jako nejméně problematickou variantu zvážit zavedení tzv. zápisného, jehož výše by byla nastavena tak, aby nepředstavovala sociální bariéru bez ohledu na dostupnost sociálních kompenzací.
- BKTV naproti tomu předkládá jako jediné správné model variantu odloženého školného přinášejícího kromě prvořadých problémů nutnost nákladného a složitého zřízení nové státní instituce. BKTV se nezapomíná vazbou odloženého školného na rovné šance ani vyhodnocením reálných obav potenciálních studentů z povinnosti splácet odložené školné a půjčky i v případě neúspěšného studia.

smlouvy zakotvující hlavní cíle veřejné vysoké školy pro další pětileté období, povinnosti vysoké školy a státu, včetně minimálního počtu přijímaných studentů a minimální hranice finančních prostředků na vzdělávací činnost a na rozvoj, by zásadním způsobem přispělo k možnosti efektivně plánovat hlavní činnosti a rozvoj veřejné vysoké školy pro nejbližší období. Stávající systém, kdy každoročně probíhají mezi státem a vysokými školami dohodovací řízení o financovatelných počtech studentů pro pouze jeden nadcházející rok, je neefektivní a znemožňuje strategické plánování rozvoje vzdělávací činnosti.

Důležité je i to, že stávající systém, kdy jsou vysokým školám přidělovány limity finančních prostředků na investice v tzv. programovém financování a v rámci tohoto limitu každou investici ve zdlouhavých řízeních jednotlivě schvaluje ministerstvo školství, by měl být změněn tak,

aby o konkrétních prostředcích mohla rozhodovat sama vysoká škola.

Zásadní význam má návrh na zpružnění akreditačního systému a omezení fenoménu tzv. „létaujících profesorů“. Kromě stávající akreditace jednotlivých studijních programů by systém měl být rozšířen o možnost akreditace větších oblastí vzdělávání na úrovni vysoké školy s tím, že rozhodnutí o uskutečňování studijních programů v těchto akreditovaných oblastech by již bylo v kompetenci vědecké rady vysoké školy. Akreditace by měla být vždy vázána na konkrétní akademické pracovníky splňující stanovená kritéria (garanty), přičemž jeden akademický pracovník by nesměl takto zařizovat více než jednu akreditaci.

Předkládané náměty obsahují též úpravy stávajícího systému habilitačních a jmenovacích řízení. Návrh též zahrnuje zpřesnění kompetencí správních rad a nové vymezení podmínek pro členství v těchto

orgánech; měly by do nich být nominovány takové osobnosti, které budou pro univerzitu skutečným přínosem a jejichž dosavadní působení by mělo být zárukou, že nejsou navázány na politické ani lob-bisticko-ekonomické kruhy. Opomenuta nezůstala ani problematika postavení senátů (kde se návrh zásadně odlišuje od Bílé knihy), jakož i otázky související se státními zkouškami, zveřejňováním závěrečných prací, uznáváním vysokoškolského vzdělávání apod.

Formulace námětů ukazují, že vhodných a přínosných změn lze docílit, aniž by stávající vysokoškolský zákon musel být rušen.

*Redakční shrnutí materiálů a vystoupení pro-
rektora UK Stanislava Štecha a kancléře UK
Tomáše Jelínka k materiálu Perspektivy.*

FOTO: ARCHIV FF UK

„Bílá kniha není bible – je to brána k diskusi o budoucí právní úpravě zákona o terciárním vzdělávání,“ řekl tehdejší ministr školství při debatě v červnu loňského roku.

O HUMANITNÍCH A SPOLEČENSKOVĚDNÍCH OBORECH A JEJICH FINANCOVÁNÍ

Václav Hampel

Problémy financování humanitních a společenských věd jsou patrné. Výsledky jejich bádání a výzkumu se nedají měřit stejným měřítkem jako přírodní vědy. Jejich údajná finanční nenáročnost, kvůli níž dostávají od státu výrazně méně prostředků na výuku, je s rozvojem technologií stále častěji spíše mýtem než realitou.

FOTO: ARCHIV UK

Humanitní obory a politické klima

Humanitní a společenskoverní obory na univerzitu hodnou toho jména neodmyslitelně patří. Výrazně přispívají k naplnování jejího raison d'être. Jejich směřování k humanitní vědou podložené sociální kompetenci je činí pro univerzitu nenahraditelnými, zejména pro to, aby mohla naplnovat jedno ze svých elementárních poslání – reflektovat a zpětně ovlivňovat společnost. Neboť plnohodnotná univerzita přece není pouze (byť to rozhodně není málo) právou na vysoce specializované profese, ale také institucí, jež kultivuje a rozvíjí formování a kvalitu neodmyslitelných společenských parametrů. Nebývalé tlaky, kterým vystavuje národní

ekonomiky prohlubující se globalizace, vedly zejména v poslední dekádě k dramatickému nárůstu očekávání, že univerzity kromě svých standardních, tradičních a osvědčených rolí budou hrát podstatně zásadnější úlohu v bezprostředním ekonomickém rozvoji. Nejvýrazněji se to projevuje v tlaku na to, aby univerzity produkovaly inovace, patenty, užité vzory atd. Současný ekonomický útlum tyto požadavky akceleruje. Tato politická rétorika zdůrazňuje, že veřejné prostředky vložené do vysokých škol by se měly měřitelně zhodnotit násobně vyšším ekonomickým výkonem, a to pokud možno v horizontu měsíců, nejvýše několika málo let. Celá tato agenda má jasná pozitiva, ale

také občas přehlížená nebo zanedbávaná nemalá rizika. Zmiňuji to proto, že v obecném povědomí a politickém uvažování a rozhodování se tato inovační a transferová problematika koncentruje na technické, přírodovědné a lékařské obory. Hodnota humanitních a společenských věd je tak – minimálně implicitně – podceňována.

Význam humanitních a společenských věd

Humanitní obory se zabývají tím, co znamená být člověkem. Řeší myšlenky, slova a příběhy, které nám pomáhají hledat smysl našeho života a světa, ve kterém žijeme. Zabývají se tak zásadními věcmi pro každého z nás, jako jsou

FOTO NATÉTO DVOUSTRANĚ.ARCHIV.UK

Za nedostatečné financování humanitních oborů paradoxně může velký zájem studentů o jejich studium

pocity, zkušenosti, hodnoty, morálka, vztahy, komunikace. Vzhledem k faktu, že tyto vědy existují už od počátků civilizací, je těžké představit si, jaké by bylo naše potýkání se s těmito základními atributy lidství, nebýt těchto věd. Nechci říct, že by jiné než vědecké přístupy – např. umění – neměly svou hodnotu, ale nepochybně nestačí. V poslední době přibývá různých šarlatánských postupů nabízejících pomoc s uchopením naší reality a mně připadá naprosto děsivá představa, že by naše sebereflexe byla odkázána na tyto „metody“.

Společenskovední disciplíny jsou podstatné nejen pro identifikaci a kultivaci našich společných hodnot, ale i pro jejich mezigenerační přenos v procesu výuky a výchovy mladších generací. V tom opět mají nezastupitelnou roli pro kohezi a dlouhodobou stabilitu společnosti.

Řešení nejpálčivějších problémů současnosti a blízké budoucnosti nebude možné bez výrazných pokroků v celé řadě humanitních a společenskovedních disciplín, včetně jejich aplikace. Pro ilustraci použiji svoji vlastní výzkumnou problematiku. Zabývám se skupinou onemocněných, kterým se souhrnně říká plicní hypertenze. Na této práci mě těší

i její jasný potenciál jednou významně pomoci velmi těžce nemocným pacientům. Nejlepším a definitivním řešením velké části těchto nemocí by ovšem bylo zabránit pandemii upadání do kuřáckého návyku během puberty. A právě porozumění sociálním a psychologickým mechanismům, které u obrovské části mládeže k tomuto problému vedou, je jasnou doménou humanitních a sociálních věd.

To je ovšem ještě relativně partikulární problém. Každého se ovšem vážně týkají otázky bezpečnosti ohrožované např. náboženským fundamentalismem, sociální nerovností, historicky vzniklými nedokonalostmi mezinárodního práva, ale třeba i sociálními systémy umožňujícími patologickým osobnostem uzurpovat moc. V budoucnu jistě přibudou tenze v souvislosti s tenčícími se přírodními zdroji. V globalizované společnosti nebude nouze o napětí – a nepochopení a neznalost jsou nejjistější cestou k nenávisti, panice a devastaci.

S potenciálně nebezpečnými změnami klimatu také mohou přírodovědci pomoci „pouze“ detekcí a monitorováním, popř. popsáním některých mechanismů, ale efektivní intervence zase budou záviset na naší schopnosti rozu-

mět sami sobě, svým společností, svým zájmům a rozhodovacím mechanismům. Není divu, že *European Energy Research Alliance*, nedávno ustavená ve snaze sdružit evropské vědecké síly na výzkum jednoho z klíčových témat, specificky vyzývá k účasti kromě technických a přírodovědných expertů také týmy z oblasti humanitních a společenských věd.

Kromě těchto zásadních témat je nasnadě, že humanitní a společenskovední disciplíny jsou v řadě případů důležité i pro bezprostřední ekonomický pokrok, a to často v kombinaci a tvůrčí interakci s obory přírodovědnými a technickými. A současná ekonomická krize ilustruje, že potřeba rozumět ekonomickému chování různých hráčů na světovém trhu zdaleka není saturována.

Současná situace humanitních a sociálních oborů v ČR

Jako přírodovědec mám sklon se pro první orientaci podívat do mezinárodní databáze vědeckých článků *Web of Science*. I když její primární zaměření je spíše přírodovědné, stejně nabízí užitečný pohled i na stav humanitních oborů. Do konce května letošního roku

zaznamenala celkem 5 674 vědeckých publikací z celé ČR, z toho 739 v kategorii humanitních a společenských věd. Tyto obory tedy v databázi představují 13 % všech záznamů z ČR. Jak to vypadá ve srovnání s jinými zeměmi? Pomineme-li Anglii, kde je jasné výrazné jazykové zkruslení (WoS vysoce preferuje výstupy v angličtině), zjišťujeme, že ČR nijak zvlášť nevybočuje. V Německu a Rakousku je sice podíl humanitních výstupů poněkud vyšší, konkrétně 14,6 % a 13,8 %, ale ve Francii a Itálii je naopak nižší než u nás – 9,2 %, resp. 8,7 %. Už jen z tohoto velmi hrubého pohledu lze soudit, že nejen v přírodovědných, ale i v humanitních a společenských vědách naše věda úspěšně překonává rány, které jí zasadil komunistický režim.

Ve stejném smyslu vyznívá i další možný úhel pohledu – průběžné externí hodnocení výzkumných záměrů v roce 2007. Na tom, že dvě třetiny z 29 výzkumných záměrů UK byly hodnoceny nejlepším stupněm A, se zcela rovným dílem podílí společenskovědní a přírodovědné obory.

Příčiny problémů s financováním humanitních oborů

Vážné podfinancování celé české vědy a vysokého školství dopadá na humanitní a společenské vědy výrazně tvrději než na ostatní vědní oblasti. Tento stav má dva hlavní kořeny. Především tyto obory paradoxně doplácí na obrovský zájem mladé generace o jejich studium, a to v souvislosti s tím, že platby, kterými stát přispívá na vzdělávání v těchto oborech, jsou malé. Relativní výuková zátěž je proto vysoká, což omezuje kapacitu na vědeckou práci a další aktivity. Bezprostředně to souvisí s problémem, na který reprezentace vysokých škol důrazně upozorňují veřejnost a politiky už dlouhou dobu, totiž že je normativní financování výuky na vysokých školách dlouhodobě nedostatečné. Navíc přetrvává často neoprávněný předsudek, že jak pro výuku, tak pro bádání v těchto oborech stačí příslo-

večná, a levná, tužka a papír. I prostředky na vědecké granty jsou v této oblasti podstatně nižší. V této souvislosti lze jako pozitivní zkušenost uvést dramatický nárůst vědecké aktivity, který jsme zaznamenali v humanitních oborech, když jsme v naší vnitřní univerzitní grantové agentuře zrušili ustanovení, že výše osobních nákladů se odvíjí od celkových nákladů projektu. Jinými slovy, práce podobně kvalifikovaného vědce je stejně drahá bez ohledu na to, jak drahé vědecké metody používá.

Vliv reformy financování výzkumu, vývoje a inovací

Před několika týdny prezident ČR podepsal rozsáhlou novelu zákona 130/2002 Sb., o veřejné podpoře výzkumu a vývoje. K prvním verzím materiálů o této reformě měla UK celou řadu výhrad, zejména proto, že excesivní důraz na inovační aktivity potlačoval roli veřejného financování základního výzkumu. V našem tehdejší stanovisku, které převzala celá Česká konference rektorů, se jednoznačně tvrdí, že je nepřijatelné, aby se reforma veřejného financování vědy a výzkumu výslovně nehlásila k principu, že veřejné financování musí směřovat prioritně k základnímu výzkumu, protože ten svou podstatou nemůže být v drtivé většině financován ze soukromých zdrojů, a přitom vytváří celospolečenskou základnu, bez níž mezinárodně konkurenceschopný aplikovaný výzkum, vývoj a inovace nejsou možné. Navíc související metodika hodnocení vědeckých výkonů byla nepřijatelně poplatná pouze zvyklostem v přírodovědných oborech a také politickému zadání na preferenční stimulaci inovačních aktivit. Vážně proto podceňovala výkony v humanitních a společenských vědách. Posléze se v sérii debat a připomínkových podařilo přivést novelu zákona 130/2002 Sb. do takové podoby, jež

slibuje přiblížit se cíli, který jsme ve zmiňovaném stanovisku uvítali. Tedy omezit až zrušit poskytování veřejných prostředků určených na výzkum těm institucím, které konzistentně nejsou schopny doložit výsledky kvalifikovatelné jako výsledky vědy a výzkumu, a to ve prospěch těch institucí, které vykazují konzistentně kvalitní vědecké výsledky. UK proto přijetí této novely podpořila a v principu jí vítá.

To ovšem nic nemění na klíčovém dodatku, v němž UK důrazně upozorňuje, že nezbytná a z hlediska dosažení cíle kritická kvantifikace množství a významu výsledků je vzhledem k enormní různorodosti typů výstupů mezi vědními obory mimořádně obtížná. Jsem si zcela jist, že tato reforma nebude úspěšná, pokud se nepodaří dopracovat stávající metodiku hodnocení výsledků tak, aby byla objektivní i pro humanitní a společenskovědní obory. Zásadní problém je v tom, že ve většině přírodovědných oborů je relevantním vědeckým výstupem publikace v impaktovaném časopise. Počet publikací vážených impakt faktorem jako rozumná míra kvality umožňuje poměrně přesnou „kvantifikaci kvality“.

....Navíc přetrvává často neoprávněný předsudek, že jak pro výuku, tak pro bádání v těchto oborech stačí příslovečná, a levná, tužka a papír.“

FOTO: ARCHIV UK

„Společenskovední disciplíny jsou podstatně nejen pro identifikaci a kultivaci našich společných hodnot, ale i pro jejich mezigenerační přenos v procesu výuky a výchovy mladších generací.“

V humanitních a společenskovedních oborech toto není většinou možné. Důsledkem je, že v nich zatím vážení počtu výsledků jejich kvalitou není uplatňováno. Výsledky stejného druhu jsou ohodnoceny identicky bez ohledu na jejich kvalitu.

Představa o řešení

Jsem přesvědčen, že úlohy adekvátně definovat kritéria kvality v humanitních a společenských vědách se musí chopit sami vědci těchto disciplín. Proto jsme v březnu uspořádali na UK seminář o hodnocení vědeckých výkonů v humanitních a společenských vědách a následně ustavili vlastní pracovní skupinu, aby právě tento problém řešila. Už její první jednání, která se zatím zabývala zejména monografiemi, mezinárod-

ními periodiky a sborníky, ukazují, že problém je řešitelný, resp. že lze nalézt cesty když ne k optimálnímu, tak alespoň k vyhovujícímu řešení. V případě monografií je třeba expertním posouzením odlišit *klíčová, excelentní, obor zásadně rozvíjející a mezinárodní díla* a těm razantně zvýšit bodové ohodnocení. V případě sborníků je rozhodně třeba hledět na jejich mezinárodní charakter, recenzní řízení a oborový dopad. Podobně bude potřeba dopracovat standardy i pro další typy výstupů, které jsou v humanitních a společenských vědách relevantní – jako např. zásadní mezinárodní výstavy apod.

Trochu potřebného optimismu pro toto náročné snažení může dodat zkušenost naší univerzity s oborovou specifikací habilitačních a profesorských řízení, kde jsme stáli před podobným problémem. Na jedné straně musí univerzita usilovat o to, aby její docentský, resp. profesorský titul představoval přibližně stejnou úroveň odbornosti napříč všemi na ní pěstovanými obory. Přitom ale paušální požadavky na počty vědeckých publikací a jejich citovanost jasně odporují velmi rozdílným charakterům jednotlivých disciplín. Během asi rok trvajících intenzivních komunikací mezi představiteli jednotlivých oborů jsme se konsensuálně shodli na stávajícím systému. Po roce fungování se potvrzuje, že navzdory obrovské heterogenitě vědních oborů lze v těchto zásadních otázkách nalézt společnou řeč a svojí růzností se vzájemně intelektuálně obohacovat.

Každopádně dosavadní zkušenosti s reformou financování vědy a výzkumu jasně ukazují, že je nutné, aby *Rada pro vědu a výzkum* (RVV) a další státní orgány více než dosud dbaly na adekvátní zastoupení expertů humanitních a společenskovedních disciplín v hodnotících a rozhodovacích tělesech a také pozorně naslouchaly jejich hlasu. V patnáctičlenné RVV je dnes kromě státních úředníků pouze jediný reprezentant společenských věd. Podobně v pracovní skupině pro hodnocení výsledků vědy a výzkumu je počet představitelů humanitních a společen-

ských věd minimální. Kromě otázek financování vědy je třeba zlepšit i financování výuky. Zde nezbývá než znovu zdůraznit, že principiálním a stabilním řešením je výrazné navýšení normativního financování tak, aby se konečně přiblížilo úrovni zemí, které to se znalostní společností myslí doopravdy, a aby se veřejné výdaje na terciární vzdělávání a vědu přiblížily lisabonským cílům EU. Rozhodně stojí za to kriticky se podívat i na současné parametry financování vysokých škol. Příklad možné modifikace ve prospěch spravedlivějšího financování humanitních oborů vidím v tom, aby – podle mě správná – bonifikace škol za dovedení studenta k absolutoriu nebyla násobena tímž koeficientem náročnosti oboru jako u příspěvku na studenty a ušetřené prostředky byly vynaloženy na plošné zvýšení této bonifikace (o tom, že by celkové prostředky na tyto bonifikace měly být zásadně navýšeny, není pochyb). Včasné dokončování studia je obdobně žádoucí u všech oborů a finanční náročnost uskutečňování výuky s tím nemá primárně nic společného. Tento princip jsme letos začali zavádět na UK při vnitřním rozdělování prostředků a finanční přínos pro humanitní a společenskovední fakulty (s velkými počty absolventů) není sice průlomový, ale také rozhodně není zanedbatelný.

Redakčně upravené a krácené vystoupení rektora Václava Hampla na konferenci *Současnost a budoucnost humanitních oborů*, kterou na Masarykově univerzitě v Brně pořádalo MŠMT ČR dne 9. dubna 2009.

prof. RNDr. Václav Hampl, DrSc.

Autor článku je od února roku 2006 rektorem Univerzity Karlovy. Vědeckým zaměřením je fyziolog, specialista na regulaci plicní a placentární cirkulace, zejména působení hypoxie. Vede studenty doktorského studia a učí fyziologii.

O DOBRODRUŽSTVÍ POZNÁNÍ S PROFESORY PEŠKEM A HAJIČEM

Svět humanitních a společenských věd se od těch exaktních v mnohém liší. Přesto existují oblasti, ve kterých se vědci z obou pólů mohou navzájem obohatit a ve kterých si rozumějí. O odlišnostech a prolínání světů humanitního a přírodovědeckého, problémech s financováním a dalších tématech jsme hovořili s profesorem Jiřím Peškem a profesorem Janem Hajičem.

O problematice financování humanitních a společenských věd se mluví v souvislosti s připravovanou Bílou knihou terciárního vzdělávání. Jaký je váš názor na tento problém?

JP: S hrůzou hledím vstříc ohlášené katastrofě, která je o to zbytečnější, oč – vezmu-li v úvahu kritické vyjádření UK k onomu bílému dokumentu – fundamentálnější. Společnost, která takto devastuje svoji vzdělanost a kulturu, si sama uzavírá šance na další existenci.

JH: Z hlediska financování vědy vidím jako jeden z vážných problémů především stanovení proporcí mezi různými obory. Každý podobor má své zvyklosti a způsoby publikování, a tedy různě hodnotné výstupy. Při respektování těchto zvyklostí je jistě možno výsledky i kvantifikovat a spolu s dalšími kritérii (peer review pracovišť a jednotlivců) je pak použít i na rozdělování financí v rámci daného oboru. Současný systém bodování možná může dobře sloužit pro rozdělování peněz mezi jednotlivé instituce v zavedených oborech, jako jsou přírodověda, biologie, fyzika, medicína, ale systematicky diskriminuje obory nové, dynamické a progresivní, zejména ty interdisciplinární, které nelze dobře zaškatulkovat ani do jednoho z původních oborů. Dalším problémem je pak poměr mezi veřejným financováním aplikovaného a základního výzkumu. Pokud mi dovolíte zjednodušení, veřejné peníze na cílený aplikovaný výzkum a zejména vývoj jsou zcela vyplývané peníze; o dobrý nápad se průmysl přece bude prát a investuje do něj sám, protože

„...VEŘEJNÉ PENÍZE NA CÍLENÝ APLIKOVANÝ VÝZKUM A ZEJMÉNA VÝVOJ JSOU ZCELA VYPLÝTVANÉ PENÍZE...“

na něm později vydělá. Státní financování má smysl pro kvalitní, leč riskantní základní výzkum, pro infrastrukturu, pro prekompetitivní aplikovaný výzkum, přístupný pak všem bez jakýchkoli bariér, a v potřebném rozsahu i výzkum humanitní či národně nebo lokálně specifický.

Jak byste řešili problematiku financování humanitních a společenských věd, jejichž výstupy nejsou tak snadno měřitelné jako výstupy přírodních věd?

JP: Soudím, že je možno najít jasná a srozumitelná kritéria hodnocení vědeckých produktů v oblasti humanitních a společenských věd: komise prorektora UK prof. Horyny taková kritéria navrhla. Jsou holt jiná než u přírodních, lékařských a technických věd, ale nejsou o nic horší. A třeba matematikové se s námi shodnou mnohdy lépe než s některými přírodovědnými obory. Světová unie matematiků ostatně to citačně-impaktivně šílenství ostře kritizovala již v loňském roce jako nevědecké.

JH: Předpokládám, že k problematice financování „čistých“ humanitních věd se vyjádří spíše kolega prof. Pešek. V každém případě jako podstatnou složku vidím i zde proces peer review.

Jaký přínos může mít vzájemná spolupráce přírodovědných a humanitních oborů, jako tomu je například v projektu Malach?

JP: Když se to vezme kolem a kolem, tak – z hlediska historika vědy – vlastně neexistují žádné ryze nehumanitní obory. I ve fyzice, astronomii či chemii nejde jen o onu nám „cizí“ přírodu, ale především o konstrukty vytvořené v lidské mysli nebo dokonce dojednané mezi skupinami vědců, které umožňují paní přírodu racionalizovat. Jde o badatelské překračování mezí dosud myslitelného modu „setkání“ s onou přírodou, o vymyšlení postupů, jak zvládnout to, co nám dosud objektivně prozkoumat, zkonstruovat, vymodelovat nešlo. Přírodní vědy jsou tedy do velké míry vědami o přírodovědcích. Bývá to cesta úspěchů a triumfů ducha i cesta omylů, chyb, podrazů a taktik, jak vyhrát na konkurenci. V tomto kontextu je tedy úplně jedno, zda se noříte do tajů matematické fonetiky, do chemie alkaloidů nebo do starších církevních dějin. Je to dobrodružství poznání, kde – stále s jistým pocitem nedostatečné vybavenosti – je vděčně přijímána pomocná ruka každého oboru, který je schopen a ochoten pomoci.

„KDYŽ SE TO VEZME KOLEM A KOLEM, TAK – Z HLEDISKA HISTORIKA VĚDY – VLASTNĚ NEEXISTUJÍ ŽÁDNÉ RYZE NEHUMANITNÍ OBORY.“

JH: Počítačová lingvistika se sama dělí na asi třicet specializovaných podoblastí. V projektu Malach se musely propojit čtyři: akustická analýza mluveného slova, jazykové modelování, strojový překlad a metody vyhledávání ve vícejazyčném textu. Na základě tohoto propojení bylo dosaženo toho, že lze relativně úspěšně prohledávat obrovský rozsah audionahrávek na základě psaných dotazů křížem v šesti jazycích.

prof. RNDr. Jan Hajič, Dr.

Je ředitelem Ústavu formální a aplikované lingvistiky MFF UK. Specializuje se na počítačové zpracování přirozených jazyků, např. strojový překlad, analýza mluveného jazyka. Podílel se na mezinárodním projektu Malach, vyučoval na americké Univerzitě Johnse Hopkinse v Baltimoru, ve státě Maryland.

Existují nějaké významné rysy, které odlišují humanitního vědce od přírodovědce?

JP: Vyjděme z konkrétního příkladu: kolega chemik, s nímž po léta spolupracuji na výzkumu dějin chemie, je o dva centimetry vyšší, o 20 kg lehčí, má větší pleš, kratší sestřih vousu a podstatně lepší vztah k operní hudbě než já. Co to vypovídá o našich oborech, v nichž jsme oba stejně úspěšní?

JH: Ten protiklad bych spíš viděl mezi vědami experimentálními, jako je například fyzika, a těmi, kde se výsledky měřit nedají – kam jistě patří vědy humanitní. V experimentálních vědách je možné objektivně a kvantitativně posoudit pomocí konkrétních metrik, jak dobře se dosažené výsledky shodují s naměřenými daty z reálného světa a zda jsou lepší než výsledky publikované v minulosti. To samo o sobě má zásadní vliv na metodologii a vědecké postupy vůbec. V humanitních vědách takové postupy použít nelze – říká se, že historii nelze vrátit. Podle mne tedy nezbyvá než

používat klasické konsensuální metody na zhodnocení přínosu publikovaných výsledků.

Do jaké míry je oprávněný předpoklad, že absolventi přírodovědných a technických oborů mají vyhlídku lepšího uplatnění než absolventi humanitních a společenských oborů, které mnozí považují za nepraktické?

JP: Co to je „lepší uplatnění“? Lepší plat? Menší nezaměstnanost? Lepší šance v případě emigrace? Barack Obama je vzděláním právník, Václav Havel teatrolog, Angela Merkelová fyzikální chemička. Všichni jsou ve svých původních oborech výborní. Jako manažeři a reprezentanti svých států a společností úspěšní. Ale nevím, co si dal pan Havel naposled patentovat. Sakra, za co to vůbec dostal ty své čestné doktoráty?

JH: To není předpoklad, ale realita! Studenti to však bohužel za předpoklad považují. Dokonce bych řekl, že inflace některých humanitních oborů na našich vysokých školách je už mimo proporce, i když humanitní vědy vůbec nepovažuji za zbytečné. Příčiny bych hledal nejen v zájmu škol na co největším počtu studentů – přímo zločinem je v tomto směru zrušení povinných maturit z matematiky. Důsledky tohoto kroku budou opravdu tragické. Přizpůsobují se tomu totiž osnovy a studijní plány na středních školách, tím ubude potřeba kvalifikovaných učitelů, to sníží zájem o studium těchto oborů na vysokých školách. Je to začarovaný kruh. Nechci tvrdit, že za jednu či dvě generace si lidé nebudou umět spočítat v obchodě útratu, ale spolehlivě ubude zájemců o exaktní obory. Už dnes je například na naší škole (MFF UK) zřejmý trend postupného úbytku zájemců o studium a zároveň se zatím mírně snižuje i úroveň znalostí čerstvě přijatých studentů.

Dříve bylo možné syntetizovat vědomosti z různých oborů – matematiky, přírodních věd, filozofie – jelikož znalosti v těchto oborech nebyly tolik obsáhlé. Dnes už kvůli množství informací taková syntéza není možná. Naopak pokud

chce být vědec ve svém oboru úspěšný, musí se úzce specializovat. Co si myslíte o současném trendu úzké specializace?

JP: Vyjdu-li z vaší otázky, nutně dojdou k závěru, že jsem jako vědec katastrofálně neúspěšný, neboť nedostatečně úzce specializovaný. A co hůře, snažím se vyžadovat značný rozhled, nadhled a orientaci v širších kontextech zkoumaných problémových okruhů i od svých kolegů a žáků. Možná jim tím kazím budoucnost. Představa akademického odborníka, soustředěného výhradně na nemoci pravého ucha, na historii 21. srpna 1968 nebo na vyšší floru v Botiči mne však děsí.

JH: Specializace je nutná, podstatný pokrok však často nastává vhodným spojením netradičních metod a postupů, často přejatých ze zcela jiných oblastí vědy; v podobném duchu mluvil nedávno i prof. Solomon H. Snyder ve svém projevu při přebírání čestného doktorátu UK. V počítačové lingvistice, která spojuje informatiku a lingvistiku, se začaly v 90. letech minulého století používat metody statistického modelování, čímž

se výrazně zvýšila přesnost automatické analýzy psaného i mluveného jazyka – celý obor se přeorientoval na experimentální styl práce. Taková změna nenastává každý rok, ale ilustruji tím potřebu občas ty specializační klapky na očích odložit.

Myslíte si, že schopnosti člověka v různých oblastech budou v budoucnu nahraditelné umělou inteligencí?

JP: Samozřejmě! Jen jde o rozlišení těch různých oblastí. V některých to jde a bude to velký přínos. Ale kupříkladu Bílou knihu terciárního vzdělávání by snad přece jen nebylo tak úplně moudré nechat psát roboty.

JH: Záleží na pokroku technologií a zejména zájmu komerční sféry, ale v některých oblastech života určitě. Ta „intelligence“ bude často velmi jednoduchá, ale užitečná. Už dnes umí sériové automobily reagovat na překážky před sebou vcelku inteligentně upozorněním, změnou směru nebo dokonce zabrzděním, také lze některé funkce přístrojů ovládat hlasem. Na skutečnou inteli-

genci, například na ony kýžené domácí pomocníky, kteří zvládnou vše od úklidu přes nákupy po objednání opraváře na pračku, ale musíme ještě počkat.

Otázka pro prof. Peška

S vědeckým a technickým pokrokem se mění i podoba společnosti. Jaký je váš názor na postavení vědy a techniky v životě dnešního člověka? Myslíte, že mu život usnadňuje, nebo ho spíše komplikuje?

Zkusili jste někdy postupným odštěpováním vyrobit z pazourkového valounku listovou čepel? Přesahuje to vaši technickou kompetenci člověka 21. století? A vidíte, lovci mamutů jich zjevně produkovali tisíce. Bez návodu, tištěného v angličtině. Technický pokrok před nás v každé generaci staví úplně nové problémy a socializace (ochočení) vědeckých a technických inovací je jeden z nejvýznamnějších, mnohdy z nejnáročnějších, trvale probíhajících humanitních a snad i humanizujících procesů v lidských dějinách. Společnosti, které to nezvládají, zanikají.

prof. PhDr. Jiří Pešek, CSc.

Je vedoucím Katedry německých a rakouských studií FSV UK. Zaměřuje se na dějiny střední Evropy od středověku po moderní dobu. Zabývá se také dějinami vzdělání a vědy, jako hostující profesor působil na několika německých univerzitách. Byl předsedou Sdružení historiků ČR a ředitelem Institutu mezinárodních studií FSV UK.

Otázka pro prof. Hajče

Myslíte si, že je v brzké době šance na vymyšlení univerzálního strojového jazykového překladače?

Univerzálního nikoli. Je však třeba rozlišovat účel překladu: buď jde o získávání informací z cizojazyčných dokumentů, nebo o takzvaný překlad na export. Pro běžné získávání informací z internetu je už téměř postačující kvalita překladu například z překladače Google, a to i když to není žádný zázrak (zejména pak pro češtinu). Pro překlad výrobní dokumentace, návodů, zákonů či mezinárodních smluv je stále nutný redaktor, který automatický překlad opraví. Je ovšem známo, že překladatelé výstup současných automatických překladačů ani redigovat nechtějí, neboť jim to dá víc práce než text přeložit znovu. Bude ještě chvíli trvat, než se kvalita překladu – zejména pro takzvané malé jazyky, jako je i čeština – vylepší natolik, že překladatelům-redaktorům práci opravdu ulehčí.

Autor: redakce

FOTO NA TĚTO DVOLUSTRANĚ: ARCHIV UK

Z HISTORIE VÝUKY TEOLOGIE

Václav Wolf

Vzhledem k tomu, že majoritní postavení zaujímají v českém prostředí náboženská společenství orientovaná křesťansky, jsme zvyklí chápat pod názvem teologie pojmové zpracování nauk a zásad především křesťanských. Víme ovšem, že v globálním aspektu existují i jiné teologie, jako např. islámská, buddhistická, hinduistická nebo judaistická. Protože však tyto teologie nebyly jako takové předmětem pražské univerzitní výuky, právě tak jako donedávna nebyly tímto předmětem ani teologie nekatolických křesťanských komunit, omezíme svou pozornost na výuku teologie katolické.

Z dějin vyučování teologie na UK

Na úvod je třeba si uvědomit, že teologie není totéž co religionistika, která nezainteresovaně podává vnější popis náboženských fenoménů, vzájemně je porovnává. Naproti tomu neoddělitelnou součástí teologie je kromě naukového obsahu též subjektivní, avšak objektivně zdůvodněný vyznačkový prvek. Dospíváme tak k dosti provokativní otázce, zda je teologie skutečnou vědou a zda tedy vůbec patří na univerzitu, kde je vědecká úroveň výuky jedním z hlavních kritérií.

Požadavku vědeckosti si byli vědomi vedoucí představitelé katolické církve,

a proto již od 12. století při zakládání univerzitních institucí vždy spojovali výuku teologie s výukou filozofie. Zejména ta prostřednictvím ontologických a formálně logických disciplín propůjčuje nauce Bohem zjevené víry systémovou strukturu a racionální zdůvodnitelnost. Díky filozofickému přínosu se i na katolickou teologii vztahuje klasická definice vědy, podle níž je každá věda v přesném slova smyslu uspořádaným souhrnem poznatků, týkajících se jednoho určitého předmětu a legitimně vyvozených ze zcela jistých předpokladů.

Od katedrální školy k pražské univerzitě

Původním a výlučným účelem univerzitního studia teologie byla až donedávna intelektuální příprava budoucího katolického kléru. Během prvního křesťanského tisíciletí si své nástupce připravovali schopnější duchovní sami, jak je to například známo o biskupu Augustinovi z Hippa. Obsahem soukromé výuky byla praktická příprava na výkon duchovenského poslání; tedy umět číst a psát v jazyce rodném a latinském, být schopen vykládat *Písmo svaté* a udělovat svátosti, znát církevní liturgii a zpěv. Církevní sněmy však již tehdy doporučovaly biskupům a opatům, aby při svých katedrálách a klášterech zakládali školy pro výuku kněžského dorostu. Tak vznikla i v Praze hned po zřízení biskupství roku 973 katedrální škola, jejímž ředitelem býval později kanovník pražské kapituly nazývaný *canonicus scholasticus*.

Pražská katedrální škola měla na tehdejší dobu vysokou odbornou úroveň. Působili zde významní učenci jako mistr Hubald z Lutychu, probošt Marek nebo kapitulní děkan Vít. Kromě teologických disciplín byly podrobněji přednášeny i obory filozofické a juristické, studentům byl poskytován též výklad Aristotelových spisů.

Na katedrální školu později navázalo studium teologie, když král Karel IV. obdržel od papeže Klimenta VI. svolení k založení pražské univerzity i s teologickou fakultou. První profesory teologie poskytli nové univerzitě řeholníci z řádů dominikánů, minoritů a augustiniánů.

FOTO NA TĚTO DVOUSTRANĚ: ARCHIV UK

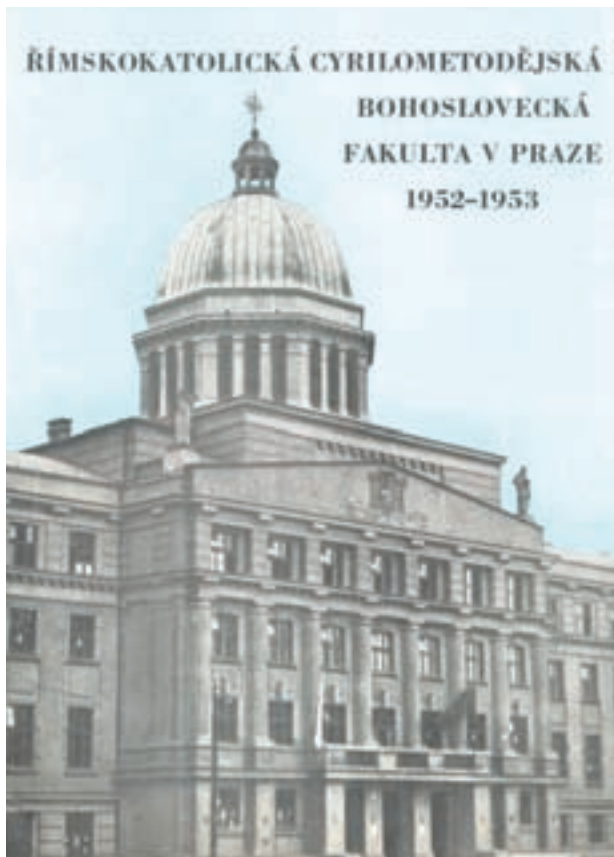
Učebnice pro celou Evropu

Výuka teologie oscilovala kolem dvou hlavních pólů, kterými bylo *Písmo svaté* a tehdejší jediná celoevropská učebnice teologie, již byly *sentence* pařížského arcibiskupa Petra Lombardského. Biblické studium spočívalo ve výkladu jednotlivých knih *Starého* a *Nového zákona*. Podobně i studium systematické teologie probíhalo formou výkladu čtyř knih Lombardových sentencí, které podávaly ucelenou soustavu nauky víry a zásady morální praxe.

Jak již naznačuje sám název oboru „teologie“ (odvozený z řeckých výrazů theos a logos), obíraly se úvodní teologické partie v systému sentencí základním předpokladem vědeckosti celého oboru, jímž je objektivita existence, podstaty, vlastností a činnosti centrálního oborového předmětu, kterým je jsoucno nazývané Bohem. Protože toto absolutní Bytí se v rámci vlastního sebeodhalení (revelace) manifestuje po personální stránce jako trojsobní, byly další náplní teologické systematiky argumentace trinitární, snažící se zharmonizovat navzájem protichůdné požadavky jednosti a mnohosti uvnitř Boží podstaty.

Další obsah teologického studia spočíval podle soustavy sentencí ve vztahu absolutního Bytí k různým formám bytí relativního. Souhrn všech relativních jsoucen (neboli svět) je v teologickém systému chápán jako zcela závislý na absolutním Bohu co do svého bytí i své činnosti. Tuto závislost, označovanou jako stvořenost, pak teologie aplikuje na stvořená jsoucna čiře duchová (andělé, démoni), jsoucna duchově hmotná (lidé) a jsoucna čiře hmotná.

Do partií o člověku byla v rámci Lombardova studijního systému zařazena nejen pojednání o ontologicky dvousložkové lidské konstituci (duše – tělo), ale i celá řada dalších otázek, jakou je např. otázka po smyslu života, jenž má za svůj

věčný cíl samého Boha. Protože k tomuto cíli směřuje lidské jednání zachováním etických a mravních norem, byly v rámci antropologických pojednání probírány též základní problémy morálky a práva. Vzhledem k tomu, že lidé směřují ke svému věčnému naplnění nejen jako jednotlivci, ale též jako součást historického, Kristem založeného společenství, byly v tomto kontextu řešeny i problémy týkající se církve.

Lombardův teologický systém se dále obíral faktem inkarnace, kdy se věčný Bůh stává člověkem v osobě Ježíše Nazaretského, v němž se naplnilo očekávání příchodu Bohem Pomazaného (Mesiáše, Krista). Kristovo poslání pokračuje v církvi i po jeho smrti a vzkříšení prostřednictvím omilostňujícího působení sedmi svátostí (křtu, biřmování, eucharistie, pokání, pomazání nemocných, kněžství, manželství). Výuka teologie podle Lombardovy struktury vrcholí v eschatologických tématech, která poskytují řešení problémů týkajících se individuálního i kolektivního osudu lidstva.

Na zvládnutí těchto úkolů měl posluchač

teologie po absolvování filozofického studia na artistické fakultě k dispozici celkem 12 let. Pokud jde o věk, nemohl tehdejší student teologie dosáhnout akademického gradu bakaláře dříve než ve svých 25 letech, licenciátu před svým 30. rokem a doktorátu před 32. rokem, ač většinou byli nositelé těchto titulů ještě mnohem starší. Vlastní studium spočívalo v poslouchání biblických a sentenčních přednášek, ve skládání příslušných zkoušek a po dosažení bakalářské hodnosti též v konání vlastních přednášek spolu s aktivní účastí na veřejných teologických disputacích.

Přerušování výuky a příchod jezuitů

Počátkem 15. století však bohužel pro administrativně i obsahově dobře zabezpečené studium teologie vyvstala na pražské univerzitě hrozba v podobě sporů o nauku anglického myslitele Jana Viklefa. Když spory přerostly do ostrých srážek, pokusil se král Václav IV. vyřešit situaci tím, že roku 1413 vypověděl čtyři přední mistry teologické fakulty z království. Tři roky poté kostnický sněm pozastavil činnost pražské teologické fakulty i celé univerzity vůbec.

Teologická fakulta nebyla v Praze obnovena ani po skončení husitské revoluce. Zájemci o teologické vzdělání naplňovali své záměry buď studiem v zahraničí anebo v Praze na obnovené svatovítské katedrální škole.

Možnost hlubšího teologického studia se opět otevřela po roce 1556, kdy přišli do Prahy jezuité a zřídili v bývalém dominikánském klášteře sv. Klimenta filozoficko-teologickou akademii s promočním právem. Studium teologie zde bylo čtyřleté. Avšak hranice mezi filozofií a teologií nebyla příliš ostře vymezena. Studium dogmatické teologie vycházelo ze *Sumy theologické* sv. Tomáše Akvinského a Lombardových *sentencí*. Biblická studia spočívala ve výkladu biblických knih pro-

FOTO: ARCHIV UK

Historický pohled na budovu Katolické teologické fakulty

střednictvím latinského překladu, Vulgáty. Vyžadovala se však i znalost biblické řečtiny a hebrejštiny. Jako teologický předmět se na jezuitské akademii objevuje tzv. *kon-troversní teologie* (polemická), která se zabývala obhajobou katolické nauky vůči jinověrcům. Od roku 1572 je jako samostatný předmět uváděna i *teologie morální* (kasuistika), pojednávající o mravní hodnotě lidských činů a správném udílení svátostí, která tím připravovala posluchače k jejich budoucí liturgické, a zejména zpovědnické praxi. Nevyučovalo se zde však církevní právo, které zůstávalo v doméně světské právní fakulty.

V roce 1622 převzali jezuité správu celé pražské univerzity. Struktura teologického studia tím sice nedoznala žádných podstatných změn, avšak po personální stránce získali jezuité pro teologickou fakultu řadu kvalitních učitelů. Mezi nimi vynikal zejména světově proslulý teolog španělského původu Roderigo Arriaga.

Proticírkevní duch

Tereziánské reformy v 18. století spolu s přechodným zrušením jezuitského řádu roku 1773 měly svůj dopad i na pražskou univerzitní teologii, která do velké míry pozbyla církevního ducha a stala se závislou na státní osvícenské ideologii. Po zrušení pražského arcibiskupského semináře i všech řádových učilišť byla výchova

kněžského dorostu přesunuta do státní instituce tzv. *generálního semináře*. Ve věcech univerzitního teologického studia se stala rozhodující státní studijní komise. Vídní oddaný broumovský opat František Štěpán Rautenstrauch vytvořil pro teologickou fakultu nový studijní řád, který výrazně omezil spekulativní teologii. Pozitivní přínos této strukturální přestavby naopak spočíval ve zřízení nových teologických předmětů, jakými bylo *kanonické právo*, *církevní dějiny*, *kazatelství* a *pastorální teologie*. Ke zmírnění celkově proticírkevního ducha vanoucího tehdy ve vysokoškolské teologii došlo až po uzavření konkordátu roku 1855.

Výuka teologie dnes

Hlavní rysy schématu teologického univerzitního studia, načrtnuté již v době vzniku univerzit, přečkaly i další historické zlomy v dějinách pražské teologie, jakými bylo rozdělení na teologickou fakultu českou a německou v roce 1891, zrušení české teologické fakulty německými okupanty v roce 1939, vyloučení katolické teologické fakulty ze svazku Karlovy Univerzity roku 1950 a opětná reinkorporace teologického studia do univerzitního svazku roku 1990. Církevněprávní podklad pro náplň univerzitního teologického studia poskytovala v novější době apoštolská konstituce *Deus scientiarum*

Dominus Pia XI. (24. 5. 1931). Po II. vatikánském koncilu byly normy vysokoškolského studia teologie nově upraveny apoštolskou konstitucí *Sapientia christiana* Jana Pavla II. (15. 4. 1979). Podle směrnic této konstituce je základní filozoficko-teologický běh studia šestiletý. V rámci základního cyklu studia má posluchač získat znalosti těchto filozofických předmětů: systematická filozofie, dějiny filozofie a sociologie; dále znalosti následujících teologických předmětů: Písmo svaté Starého a Nového zákona, fundamentální teologie (s ohledem na otázky ekumenismu, mimokřesťanských náboženství a ateismu), dogmatická teologie, morální a spirituální teologie, pastorální teologie, liturgie, církevní dějiny, patrologie, archeologie, kanonické právo. K pomocným předmětům patří zejména jazyk latinský a jazyky biblické. Na základní cyklus teologického studia pak navazuje dvouletý cyklus specializovaného licenciátu a cyklus doktorský.

Prof. ThDr. Václav Wolf

Autor článku je pracovníkem Ústavu dějin a Archivu UK.

Z HISTORIE STUDIA PRÁV

Petr Cajthaml, Marek Ďurčanský, Zdeněk Pousta

Dějiny pražské právnické fakulty jsou nerozlučnou součástí historie celé univerzity. Právnické fakulty byly jednou ze čtyř složek, z nichž se běžně konstituovala středověká vysoká učení – studia generale, a tak mělo být dle zakládací listiny studováno kanonické, a v praxi jistě i římské, právo také v Praze.

Studenti práv nacházející posléze uplatnění ve vysoké církevní hierarchii byli oproti posluchačům dalších fakult obvykle o něco starší, movitější a výše postavení. Tato skutečnost vedla k řadě sporů, jež na počátku 70. let 14. století vyústily v odtržení právnické fakulty a konstituování samostatné právnické univerzity. Ortodoxie v pojetí kanonického práva a spojení s oficiálními špičkami církevní správy byly ovšem v době rozvíjejícího se husitského hnutí těmi nejnejpříhodnějšími atributy a vedly po necelém půlstoletí k jejímu zániku.

Když byla právnická fakulta v pobělohorských letech obnovována, byly už požadavky na běžného posluchače a jeho další uplatnění zcela jiné. Nikoli vysoký církevní hodnostář, ale odborně vyškolený jurista zejména pro potřeby státní a městské správy. Po ukončení sporu mezi arcibiskupem Arnoštem Vojtěchem kardinálem Harrachem a jezuitu, ústícím ve vytvoření tzv. univerzitní unie v roce 1654, představovaly právnická a lékařská fakulta světskou část reorganizované Karlo-Ferdinandovy univerzity. Na klasické pojetí právní vědy orientovaná fakulta přitom zajišťovala i výuku kanonického práva, což nebylo v evropském kontextu zcela běžné.

Charakter studia se začal výrazně měnit s prosazováním osvícenských myšlenek a s přímými zásahy státu. Tereziánské a josefínské reformy se nevyhnuly ani pražské právnické fakultě; několikrát se od 40. let do konce 18. století změnila také doba studia, pohybující se od tří do pěti let. V barokním období na univerzitě

působilo několik opravdu významných osobností soudobé právní vědy, zejména systematik Jan Kryštof Schambogen (1636–1696) a jeho žák, Václav Xaver Neumann z Puchholtze (1670–1743).

Cesta ke státnímu úřadu

Zásahy státu do organizace univerzity se s nástupem absolutismu první poloviny 19. století spíše stupňovaly. V posluchačích byli spatřováni především budoucí státní úředníci. Úřední systemizace se nevyhnula ani profesorskému sboru, byť si jeho členové zachovali i jinou praktickou právní činnost zejména v advokacii.

Porevoluční reformy ministra kultu a vyučování Lva Thuna přinesly odvrát od přirozenoprávních východisek ve prospěch příklonu k německé historické škole měnící se zvolna v právní pozitivismus. Tyto reformy prováděné v době bachovského absolutismu měly pro posluchače i řadu příznivých důsledků, zejména odstranění dosavadního drilu a směřování k zavedení tří státních zkoušek – z historických oborů, platného práva a judičiálních a státovědeckých nauk.

Postavení negraduovaných právníků však bylo ve státní službě pevně zakotveno a až do poloviny 20. století platila zásada, že před rigorózními zkouškami musel budoucí doktorand absolvovat tři státní zkoušky před státní zkušební komisí. Tak byla nejen zabezpečena, ale i zdůrazněna potřeba školených právníků pro státní úřední službu. Ta byla dána jednak dobudováním státní správy a justice v druhé polovině 19. století, ale také růstem obecní a městské samosprávy, českého

Profesor právnické fakulty Jan Kryštof Schambogen (1636–1696)

peněžnictví a přesunem činnosti právnického povolání z velkých měst na venkov.

Národní spory a štěbetavé ptactvo

Ačkoliv od poloviny 19. století probíhaly některé přednášky na právnické fakultě v českém jazyce, problém vzdělávání českých právníků v národním jazyce byl předmětem česko-německých nacionálních sporů až do počátku 80. let 19. století.

Vyvrcholením českých snah o uplatnění národního českého jazyka ve vědě i v oblasti vysokého školství bylo přijetí zákona č. 24 říšského zákoníku z 28. února 1882. Stalo se tak po dramatickém jednání poslanecké i panské sněmovny ve Vídni. C.k. Karlo-Ferdinandova univerzita v Praze byla rozdělena na českou a na německou. Na vlastním rozhodnutí profesorů záleželo, na které z univerzit budou působit. Většina z nich zvolila německou univerzitu, a tak při dělení klinik a seminářů přišla česká univerzita zkrátka. Platila totiž zásada, že ústav následuje svého přednostu.

Instalace rektora Viléma Funka ve dvoraně právnické fakulty 14. ledna 1939

Obě právnické fakulty sídlily v Karolinu. Česká byla situována v jižní části prvního patra Karolina a měla také na této straně, proti Stavovskému divadlu, samostatné schodiště. Studentům tato lokace jistě nebyla proti mysli, vchod totiž vedl přímo do nálevny a vinárny, kolem kterých se po schodišti dostali ke třem přednáškovým místnostem v prvním patře. Profesori si však velice stěžovali. Jednak ve výčepu nabízeli studentům tabák a kořalku, dále se jim nelíbilo, že dcery hostinského a v hospodě zaměstnaná děvčata věší vyprané prádlo na pavlače, a při této práci se hlasitě smějí a zpívají rozverně písně. V teplých dnech nemohli otevřít ani okno pro hluk, jaký dělali na dvoře pracovníci železářství, kožešnictví, sklenářství a štěbetavé ptactvo vyhlášeného pražského ptáčníka, jenž měl rovněž v přízemí Karolina svůj krámk.

Nejváženější ve společnosti

Fakulta právních a státních věd české univerzity zahájila v zimním semestru 1. října 1882/83 velice slibnou a reprezentativní dráhu nové vysoké školy rakousko-uherské monarchie.

Měla k tomu velice dobré předpoklady; byl to nejen trvalý vzestup počtu posluchačů, ale především vysoce odborný profesorský sbor. Univerzitní profesori byli v 19. století pokládáni za nejváženější členy občanské společnosti, o právnících to snad platilo dvojnásob. Mezi dvanácti

Čechy, kteří zasedali v rakouských vládách, byli význační představitelé právní vědy – profesori Albín Bráf, František Fiedler, Josef Kaizl a Antonín Randa. A nejen to. Antonín Randa (1834–1914) jurista tělem i duší, se nejen nesmazatelně zasloužil i o vynikající úroveň rakouské civilistiky, ale přednášel česky i v době, kdy byl profesorem ještě nerozdělené fakulty, a k habilitaci přivedl řadu mladých nadějných adeptů právní vědy.

Organizace studia od Thunových reforem nedoznala téměř žádných změn ani po rozdělení univerzity a právnických fakult. Největší změna spočívala v hlavním vyučovacím jazyku, i když znalost němčiny byla naprostou samozřejmostí a bylo ji také třeba prokázat složením jedné ze tří státních zkoušek.

Ze školních lavic do zákopu

Poklidnou hladinu počátku druhého desetiletí 20. století zčeřila náhle první světová válka. Studenti byli nuceni vyměnit přednáškovou síň za nebezpečný terén vojenských operací v severní Itálii, na Balkáně či v Haliči. Žel, mnozí se do školních lavic nevrátili. Rukovali i univerzitní profesori, nejvíce jich bylo povoláno z lékařské fakulty. Z právnické fakulty bylo naproti tomu nejvíce studentů, které oblékl erár do stejnokroje rakouské armády. Pro srovnání: v roce 1913/14 bylo zapsáno 2 154 posluchačů práv, o čtyři roky později se jich mohlo dostavit k zápisu jenom 691. Z učitelů právnické fakulty byl ke spokojenosti profesorského sboru povolán do armády pouze jediný, který navíc sloužil přímo v Praze, a tři soukromí docenti. Ale všechno má svůj konec, blížil se závěr utrpení vojáků v zákopech, raněných v polních lazaretech i hladovění civilního obyvatelstva daleko za válečnou frontou.

Když svolával na 28. října 1918 děkan právnické fakulty Vilém Funk profesorský sbor k pravidelné schůzi do rigorosní místnosti Karolina, netušil ani on, ani nikdo z profesorů, jaké významné datum pro jejich jednání náhodně zvolil. Všichni však věděli, že je potřeba učinit rázný a potřebný krok. A tak byl na rozdíl od běžných profesorských sezení tentokrát jednomyslně přijat návrh prof. Josefa Grubra, aby se česká univerzita okamžitě veřejně přihlásila k novému československému státu. Sbor nabídl rovněž spolupráci při jeho budování a vyslovil požadavek brzkého zřízení univerzit na Moravě a na Slovensku. Člen profesorského sboru fakulty Karel Hermann-Otavský, zvolený rektor pro školní rok 1918/19, se tak stal prvním rektorem v novém, samostatném Československu a posléze i prvním rektorem Univerzity Karlovy v Praze, jak zněl nový název bývalé české univerzity Karlo-Ferdinandovy.

V novém státě i budově

Profesori právnické fakulty se ujali práce na ústavě nového samostatného československého státu a stali se i tvůrci řady nových zákonů. Jinak se poměry na fakultě po roce 1918 změnil pouze nepatrně. Stejně jako nově vzniklý státní celek převzal prozíravě právní řád rakousko-uherské monarchie, tak bylo i logické, že právnická fakulta plynule navázala na způsoby své vědecké a pedagogické činnosti před vznikem Československa. První část právnického studia patřila tedy i nadále historickým oborům. A to byl také jeden z impulzů, proč v meziválečném období rezonoval poměrně často pojem reforma právnického studia.

Letitá snaha o novou univerzitní budovu na Starém Městě

došla svého naplnění v roce 1929, kdy byla dostavěna budova na pravém nábřeží Vltavy. Kromě výuky práva plnila i úlohu centrální budovy Univerzity Karlovy. Měla k tomu i náležité prostory – Collegium maximum a prostornou dvoranu fakulty. Poslední prostory právnické

Studenti právnické fakulty Karel Bacilek, Boris Kovářiček a Veleslav Wahl, popravení na přelomu 40. a 50. letech 20. století

fakulty opustili rektorátní úředníci až v roce 1968, kdy se vrátili do nově rekonstruovaného Karolina.

Ve třicátých letech byla fakulta na vrcholu co do počtu posluchačů (dosahoval přes čtyři tisíce, ve školním roce 1932/33 dokonce 5 088) i ve veřejném působení profesorů (stáli v čele ministerstev několika československých vlád). Vědecké profesorské disputace spojené i s rozličnými spory, nezapomenutelnou atmosféru přednášek a státních či rigorózních zkoušek ukončili němečtí okupanti drastickým způsobem 17. listopadu 1939 uzavřením českých vysokých škol a deportací vysokoškoláků do koncentračních táborů. Tam je následovali i někteří jejich profesori.

Budova fakulty byla zabrána německými úřady a stala se sídlem hlavního velitelství zbraní SS dislokovaných v Protektorátu.

Pod diktátem totality

Konec druhé světové války umožnil i české právnické fakultě obnovu výuky. V krátké době po osvobození se opět rozvinula diskuse týkající se nutné reformy právnického studia, které dosud probíhalo podle jen částečně novelizovaných rakouských norem z počátku 70. let 19. století. Diskuse ohledně reformy studia byla jednou z událostí, do nichž se vedle učitelů a právních odborníků zapojili i posluchači fakulty.

Zájem o studium práv byl po roce 1945 velký; v akademickém roce 1945/46 se zapsalo takřka 6 000 posluchačů, v následujících letech se počet snižoval. Studenti právnické fakulty byli výraznou částí pražské studentské obce, ve své většině to byli stoupenci demokratického (nekomunistického) politického bloku. Starosta právnického studentského spolku Všehrd, Emil Ransdorf, který vedl s komunistickými studenty řadu ostrých sporů, byl pro rok 1948 zvolen i předsedou Ústředního svazu československého studentstva.

Únor roku 1948 přinesl zvrat do dosavadního života právnické fakulty. Její řízení prakticky převzal samozvaný akční výbor vedený prof. Josefem Turečkem a některými radikálními komunistickými studenty. Práva výuky byli ihned zproštěni čtyři profesori v čele s rektorem UK

Karlem Englišem, ze studií byli vyloučeni demokratičtí studentští funkcionáři.

Po tzv. studijních prověrkách na začátku roku 1949 klesl počet studentů; více než 42,4 % jich bylo prověřovacími komisemi vyloučeno či se k prověrkám vůbec nedostavilo. Řada studentů se stala v 50. letech obětí třídní represe. Tři z posluchačů právnické fakulty – Karel Bacílek, Boris Kovářiček a Veleslav Wahl – byli v politických procesech odsouzeni k trestu smrti a popraveni.

Výuka na fakultě se velmi rychle proměnila. Důležitou součástí se staly politické předměty; některé tradiční obory jako římské a církevní právo přestaly patřit mezi klíčové součásti odborné přípravy budoucích právníků. Jejich místo do značné míry nahradily přednášky o právu a ekonomice Sovětského svazu, zavedené již v prvních poválečných letech. Byl ustanoven systém ročníkového studia, účast na přednáškách a seminářích začala být kontrolována, velice vzrostl počet dílčích zkoušek. Novou formou vzdělávání budoucích právníků se stalo studium při zaměstnání, studovalo v něm zpravidla více než polovina všech posluchačů fakulty.

Velkou proměnou prošel i učitelský sbor. Reforma studia po roce 1948 přinesla požadavky na velký počet nových učitelů. Počet profesorů poněkud poklesl, početně nejsilnější složkou učitelského sboru se stali odborní asistenti a asistenti. Až devadesátiprocentní podíl komunistů mezi učiteli překonal všechny ostatní fakulty Univerzity Karlovy. Již od poloviny 50. let se však začaly mezi komunisty na fakultě objevovat kritické hlasy a v roce 1968 se řada jejich učitelů aktivně zapojila do přípravy reformy. V normalizačních čistkách bylo více než polovině straníků z řad pedagogů pozastaveno či zrušeno členství v KSČ. Mnozí vyučující museli fakultu opustit.

Po listopadu 1989 se na fakultu vrátila řada učitelů, kterým bylo v letech normalizace znemožněno vyučovat. Většina studentů vyloučených po Únoru 1948 byla rehabilitována a byl jim udělen čestný doktorský titul. Podoba studia na právnické fakultě byla v 90. letech reformována a oproštěna od politických deformací.

Socha *Oddanost* od Josefa Václava Myslbeka ve vstupní části budovy právnické fakulty

Petr Cajthaml

Autor článku pracuje v Archivu UK.

Mgr. Marek Ďurčanský, PhD.

Autor článku je vedoucím Archivu UK. Zabývá se kulturními dějinami raného novověku a problematikou česko-polských vědeckých kontaktů.

PhDr. Zdeněk Pousta

Autor článku je vědeckým pracovníkem Archivu Univerzity Karlovy. Je spoluautorem a editorem řady knih, např. čtyřdílných *Dějin Univerzity Karlovy* nebo aktuální publikace *Rozchod 1948: rozhovory s českými pounorovými exulanty*.

Z HISTORIE VÝUKY NA FILOZOFICKÉ FAKULTĚ

Josef Petráň, Michal Svatoš

Filozofická fakulta patřila ke čtyřem původním fakultám pražské univerzity 14. století. Nazývala se tehdy fakultou svobodných umění nebo artistickou podle oborů, které se na ní vyučovaly. Fakulta sedmi svobodných umění – *facultas septem artes liberales* – měla až do novověku jakýsi průpravný charakter, takže po celý středověk platilo nepsané pravidlo, že na „vyšší“ fakulty (medicína, právo, teologie) se vstupovalo po předchozím studiu *artes*. Důvod malé prestiže artistické fakulty byl bezpochyby v tom, že disciplíny sedmera se vyučovaly už na nižších školách a na univerzitách jim byl přikládán propedeutický charakter. Přesto to byla fakulta, která tvořila základ středověkých univerzit.

FOTO NA TĚTO DVOUSTRANĚ ARCHIV UK

Žezlo filozofické fakulty UK

Sedmero svobodných umění patřilo k základům středověké vzdělanosti nejen svým obsahem, ale i metodou zkoumání, která dostala název scholastika, protože byla spojena se školní výukou. Oproti dnešnímu vědeckému přístupu byla založena na kladení otázek, na něž byla v zásadě možná dvojí odpověď: ano a ne

(*Sic et Non*), což byl i název slavného spisu francouzského učence Abélarda, který stál u zrodu středověké učenosti. Největší autoritou svobodných umění byl Aristotelés, jehož dílo středověké univerzity užívaly v latinských překladech. Největší předností aristotelských spisů byl jejich příručkový charakter, který vyhovoval středověkému způsobu odborného uvažování. Aristotelés byl nejdůležitějším autorem i na pražské univerzitě, vesměs však v komentářích středověkých učenců. Základ sedmera svobodných umění tvořila latina jako jazyk tehdejších učenců a „úvod“ do filozofického myšlení, matematiky a přírodních věd. *Artes* se dělily na dvě části: *trivium* a *kvadrivium*, které tvořila gramatika, rétorika, logika (dialektika), aritmetika, geometrie, astronomie a múzika. Tyto dodnes užívané názvy však ve středověku skrývaly jiný význam: gramatika byla naukou o (latinském) jazyce, rétorika naukou o stylistice a skladbě literárních děl, logika byla úvodem do filozofie, aritmetika naukou o početních úkonech, geometrie o prostorových objektech, astronomie oborem o nebeských tělesech, múzika pak disciplínou o hudební skladbě. Předměty sedmera svobodných umění nebyly vědními obory v dnešním chápání, nebyly založeny na vědeckém experimentu a měly jen značně omezený význam pro praktické využití. Šlo o ryze spekulativní nauky, založené na myšlenkových úvahách,

jejichž význam byl důležitý pro fakultu samu, protože byly obsahem výuky a zkušebních předmětů.

Podle dobové teorie byla logika nadřazena gramatice a rétorice, takže jí byla ve výuce věnována značná pozornost. Ve skutečnosti už gramatika obsahovala výklad filozofického myšlení a literární stylistiky. Výuka v Praze byla zaměřena především na *kvadrivium*, z něhož byla probírána matematika a astronomie, která se uplatnila především při sestavování církevního kalendáře (při výpočtu pohyblivých svátků) a při léčbě nemocí; geometrii a múzice byla věnována jen okrajová pozornost několika týdnů ve školním roce. Přes spekulativní charakter oborů sedmera svobodných umění mělo *kvadrivium* nejbližší k praxi orientovaným disciplínám. Jeho obliba stoupala s pronikáním humanismu, který se díky knihtisku šířil z Itálie a Paříže do střední Evropy.

Pronikání humanismu

Nové humanistické disciplíny silně poznamenaly podobu původního aristotelského kurzu na artistické fakultě. Nebyl to jen návrat k původní podobě antických textů, ale do výuky se dostávají i zcela nové obory, např. historie. Nejvýznamnějšími proměnami však prošly filologické obory. Jazykovědná výuka se rozšířila z latiny na všechny biblické jazyky (latinu, řečtinu a hebrejštinu). Velké oblíbené se těšilo i básnictví, nejen jako studium latinských a řeckých básníků, ale také vlastní básnická

tvorba, takže není náhodou, že mnohé odborné práce 16. století jsou v rytmizované podobě. Avšak moderní vědecké uvažování, založené na zjišťování pravdivosti experimentem, bylo nadále v počátcích, patrných především v astronomii při pozorování hvězd a v medicíně při diagnóze nemocí a určení způsobu léčby.

Z tohoto období můžeme uvést jména profesorů pražské univerzity, kteří se (mj. díky knihtisku) stali známými i mimo posluchárny Karolina. Na prvním místě bychom měli jmenovat Mistra Matouše Kollina z Chotěřiny, který stál u počátků výuky řečtiny v Praze, dlouholetého rektora pražské univerzity a hvězdáře M. Martina Bacháčka, spolupracovníka astronoma rudolfinského dvora Jana Keplera, nebo vydavatele nejznámějšího herbáře 16. století M. Tadeáše Hájka či znalce historie a neúnavného skladatele latinských veršů M. Jana Kampana Vodňanského.

Druhá polovina 16. století byla v Praze ve znamení soupeření mezi původním karlovským učením v Karolinu a jezuitskou akademií v Klementinu. Jezuitská škola se řídila podrobnými a pedagogicky zpracovanými studijními předpisy (tzv. Ratio studiorum), které filozofické fakultě nadále přisuzovalo postavení odborné přípravy ke studiu teologie.

Studium v počátcích fakulty

Artistická fakulta udělovala až do 17. století dva tituly: *bakalaureát* a *magisterium*. Zkoušky měly ústní podobu a uchazeč při nich musel prokázat znalost všech oborů vyučovaných na fakultě. Středověké studium kladlo značné nároky především na paměť, protože studující se museli učit nazpaměť celé knihy, jejichž znalost prokazovali při učených disputacích a zkouškách. Z tohoto důvodu měl středověk ve velké oblibě kompendia (encyklopedické příručky) poskytující souhrn všech znalostí o oboru (summa). Odborná práce mistra artistické fakulty tak spočívala především v předčítání autorizovaných textů, které měly podobu školských traktátů, komentářů nebo glos. Znalosti získané na přednáškách si student prohluboval při cvičeních a v disputacích.

Velkou organizační změnou prošla fakulta v pobělohorské době, když se roku 1622

Pamětní deska profesora hebrejštiny Matouše Kollina z Chotěřiny

ujali Karlova učení jezuité, kteří mu od počátku vtiskli vlastní podobu. Nic na tom nezměnil ani unijní dekret z roku 1654, který sloučil obě pražské vysoké školy v čtyřfakultní Univerzitě Karlo-Ferdinandově, podřízené státnímu dohledu. Filozofická fakulta zůstala do poloviny 18. století doménou jezuitů a řídila se jejich studijním řádem. V tradici jezuitské akademie měla být tříletá propedeutická fakulta především přípravou ke studiu teologie.

Ve znamení reformy

Velká reforma univerzitních studií v rakouské monarchii, začínající v roce 1752, upravila studium philosophicum na úroveň vyspělejších evropských vysokých škol. Především podříдила program výuky i její organizaci požadavkům a potřebám státu. Stanoveno bylo dvouleté studium filozofie s přesným denním rozvrhem a povinným pořadím zkoušek. Kladl se důraz na odborné disciplíny přírodovědné a rovněž na výuku etiky a matematiky. Přestavba studia pokračovala i po zrušení jezuitského řádu v roce 1773.

Postátněním se otevřel na fakultu přístup světským profesorům. Zřetel k potřebám vzdělání v praxi vedl k porušení dosavadního monopolu latiny v univerzální komunikaci; do výuky postupně pronikala němčina, jazyk státních úřadů. Radikální reformy pokračovaly za vlády Josefa II. v duchu státního osvětleného josefinismu. Protireformační omezení odstranil toleranční patent z roku 1781 a dovršil sekula-

rizaci výuky. Od školního roku 1784/85 se stala vyučovacím jazykem na filozofické fakultě výhradně němčina, přístup ke studiu se otevřel evangelíkům i Židům.

V osvětleném období nelze přehlédnout ustavení profesury českého jazyka a literatury v roce 1792. František Martin Pelcl obsadil katedru o rok později a nepovinné přednášky zahájil 13. března 1793 německým výkladem o užitečnosti a důležitosti českého jazyka pro širší veřejnost s buditelským programem.

S ohledem na vývoj v cizině a na rozvoj vědeckého poznání, který si vynucoval specializaci oborů a vytváření nových disciplín, se stále důrazněji ozývaly požadavky, aby se propedeutická fakulta proměnila v pracoviště pro teoretickou a výzkumnou práci v oborech humanitních, přírodovědných a technických a aby se postavila na roveň dosavadních „vyšších“ fakult. Zároveň si měla podržet úlohu instituce pro vzdělávání středoškolských (gymnaziálních) profesorů. Přípravu k vysokoškolskému studiu měla zvládnout nově organizovaná gymnázia, do jejichž výuky stát přesouval někdejší předměty sedmera svobodných umění v novodobé podobě. Takové požadavky podporovala i rostoucí potřeba profesionalizace intelektuálních povolání.

Nové pojetí studia

Revoluční změna v koncepci fakultní výuky přinesla reforma v roce 1849/50. Povinné přednášky v základu obou ročníků filozofického studia, jež tvořily dosud v celých dějinách univerzity přípravu pro studium „vyšších“ fakult, byly přeřazeny do sedmé a osmé třídy gymnázií, o něž se prodloužilo středoškolské studium. Fakulta tím ztrácela původní propedeutický charakter a postupně získávala postavení rovnocenné s ostatními univerzitními fakultami. Změny souvisely s novým pojetím vysokoškolského studia, jež se podstatně liší od středověké ideje univerzity, jež spočívala v tradici studia generale – univerzitní encyklopedické vzdělanosti intelektuála. Idea univerzity vzdělávající polyhistory nezbytně končila rozšířením spektra a obsahu vědních disciplín. Univerzita přecházela ke vzdělávání jednostranně kvalifikovaných odborníků pro výkon jejich profesionalizovaných činností.

FOTO-ARCHIV UK

Historický snímek budovy Filozofické fakulty

K tomu směřoval už studijní řád z roku 1850, který zkoušel nový způsob absolvování fakulty. Stanovil přísné státní zkoušky z jednotlivých oborů vyučovaných na středních školách, které postačily k aprobaci gymnaziálních profesorů. Nejkratší doba, ve které mohl student získat potřebná kolokvia a složit státní zkoušku, bývala zpravidla čtyři, výjimečně tři roky. Příprava k doktorátu filozofie, jak ji vymezila reforma z roku 1849, bývala náročnější. Doktorand musel složit tři předepsané rigorózní zkoušky po absolvování stanoveného počtu kolokvií (dílčích zkoušek). V požadavcích k rigorózům však pozorujeme ještě rysy scholastického pojetí doktorátu, jakéhosi kompendia veškerého filozofického vzdělání. To změnil až definitivní rigorózní řád z roku 1872, díky kterému se doktorát filozofie stal skutečnou vědeckou hodností. Namísto dřívějších tří rigoróz skládal doktorand jen dvě: jedno z filozofie, druhé z oboru, na který se specializoval, spolu s příbuzným oborem, jehož přednášky absolvoval a z něhož kolokvoval. Teprve tady se mohly projevit přednosti nově vznikajících vědeckých škol jednotlivých profesorů působících na fakultě. Umožnil to vznik nových studijních forem – seminářů, v nichž vznikaly písemné rozpravy doktorandů – dizertace, jež byly podmínkou doktorátů a prokazovaly metodickou způsobilost ve zvoleném vědním oboru. V seminářích spočívala modernizace výuky, jež dávala impulzy k samostatné tvůrčí práci pod vedením profesorů.

Až do rozdělení univerzity na českou a německou v roce 1882 byly semináře

a vědecké ústavy převážně v rukou německých profesorů a jazyková emancipace při liberalizačních změnách v roce 1849 sama o sobě nestačila k okamžitému prosazení přednášek v českém jazyce. Po roce 1882 česká fakulta vstupovala v život v době, kdy se na evropských univerzitách ujímal pozitivismus jako teoretický a metodologický základ speciálních věd. Specializace disciplín, charakteristická pro pozitivistické období, měla vliv na přibývání stolic i vyučujících. Uplatnili se zejména mladí učitelé, někdy habilitovaní na jiných univerzitách, především vídeňské. Ti v soutěžení s vědeckými školami na pražské německé fakultě pozvedli v devadesátých letech řadu oborů na úroveň porovnatelnou evropskými měřítky. Připomeňme výraznou osobnost historika Jaroslava Golla, filozofa Tomáše G. Masaryka, zoologa Antonína Friče a řadu dalších, kteří založili vlastní vědecké školy a jejichž žáci udržovali vědecký standard fakulty v období první republiky.

První republika

Po vzniku Československé republiky v roce 1918 se stala aktuální reorganizace vysokého školství. Někteří učitelé fakulty vstoupili do politických funkcí a diplomacie: T. G. Masaryk se stal prezidentem republiky, historik J. Šusta v roce 1920 ministrem školství, jiní odešli do diplomatických služeb. V roce 1920 se od fakulty oddělily přírodovědné obory a vznikla samostatná Přírodovědecká fakulta UK. Byl to krok dlouho očekávaný. V nové době, kdy rozvoj vědních oborů i reforma vysokoškolského vzdělání vyžadovaly vznik nových disciplín, stávala se mozaika oborů na filozofii až nepřehlednou a rozdělení bylo jediným řešením, jež znamenalo průlom středověké tradice čtyř univerzitních fakult.

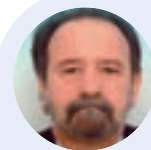
Pro studium na filozofické fakultě, která z větší části vychovávala středoškolské profesory, znamenaly reformy středního školství v roce 1919/20 zvýšení zájmu o cizí živé jazyky. Pro uplatnění absolventů fakulty byl důležitý nejen rostoucí počet středních škol, ale také jejich struktura (gymnázia, reálná gymnázia, reálky, lycea). V rámci rozvoje vědeckého a kulturního života v republice našli absolventi uplatnění

v nových vědeckých a osvětových ústavech, muzeích, archivech, galeriích, redakcích. Za zmínku stojí, že v roce 1925 se na fakultě habilitovala první žena PhDr. Milada Paulová, která se roku 1935 stala mimořádnou profesorkou všeobecných dějin.

Po oddělení přírodovědných oborů byla skladba oborů rozčleněna do nových skupin na vědy filozofické, historické a filologické. Nadále se udržovala tradice pozitivismu, což vyplývalo z původu vědeckých škol. Platí to zejména o oborech historických. Ve vědách filologických se některé větve moderní filologie odvrátily od dosavadního tradičního bádání. Jejich představitelé vzbudili svými pracemi ve 20. a 30. letech mezinárodní odezvu. Obrátili zájem k živé řeči a studiu vzájemných složek systému jazyka uplatněného v literárních dílech. Metodickým základem se jim stala funkčně strukturalistická metoda, pěstovaná *Pražským lingvistickým kroužkem*, mezi jehož představitelů patřili Vilém Mathesius, Jan Mukařovský, Bohuslav Havránek, Roman Jakobson a další. Funkční strukturalismus ovlivnil i jiné obory. Výrazně se na filologických oborech rozvíjela a mezinárodní ohlas vzbudila orientalistika (Vincenc Lesný, Bedřich Hrozný, Alois Musil, František Lexa). Změnu systému studia přinesly reformy po roce 1948, kdy byly všechny obory Filozofické fakulty nuceny přijmout ideologii marxismu-leninismu.

prof. PhDr. Josef
Petráň

Autor článku je vědeckým pracovníkem Ústavu dějin UK a Archivu UK.

PhDr. Michal Svatoš,
CSc.

Autor článku je vedoucím Ústavu dějin UK. Zabývá se zejména medievistikou, dějinami vzdělanosti a historií pražské univerzity.

Z HISTORIE PEDAGOGICKÉ FAKULTY

Blanka Zilynská

Otevření pedagogické fakulty předcházelo dlouholeté úsilí učitelstva i významných pedagogů, jakými byli např. František Drtina nebo Otakar Kádner, o uskutečnění vysokoškolského vzdělání učitelů škol všech typů. Učitelstvo z vlastní iniciativy zřídilo soukromé školy, z nichž nejdůležitější byla *Škola vysokých studií pedagogických*, otevřená v roce 1921, a na ni v roce 1945 navazující *Vysoká škola pedagogická*.

Otokar Chlup, děkan pedagogické fakulty v roce 1946

FOTO NA TĚTO STRANĚ: ARCHIV PED. FAKULTY

Volání učitelů po vlastní vysoké škole zaznělo opětovně i v červenci 1945 na manifestačním sjezdu českého učitelstva. Toho využila komunistická strana, která splněním těchto dávných přání chtěla získat vděčné voliče. S uzákoněním a počátečním uvedením do praxe spěchala, protože si nebyla jista výsledky nadcházejících voleb a nechtěla ztratit zásluhy na jejich vzniku. Výměna ministrů v roce 1946 však nakonec akci nezastavila.

Přípravná fáze

Hned v roce 1945 se iniciativy ujalo ministerstvo školství v čele s ministrem Zdeňkem Nejedlým. Organizací personální i věcné stránky nové fakulty byl pověřen profesor brněnské Masarykovy univerzity Otakar Chlup, člen KSČ a spřízněnec ministra Nejedlého. Československé univerzity byly dotázány na stanovisko k záměru zřídit univerzitní

pedagogické fakulty. Vysokoškolské vzdělání učitelů v zásadě schvalovaly, ale nebyla shoda v tom, jak myšlenku realizovat. Nakonec akademické senáty podpořily včlenění pedagogických fakult do univerzitních korporací a snažily se alespoň ovlivnit způsob jejich konstituování. Chtěly mít zásadní hlas při rozhodování o složení profesorských sborů. Podařilo se jim to jen do určité míry. Významné osobnosti z oblasti pedagogiky a filozofie (V. Příhoda, J. L. Fischer) diskutovaly také o kompetencích dosavadních filozofických a přírodovědných fakult, které měly podle nich i nadále vyučovat odbornou složku studia učitelů středních škol, a novým fakultám chtěly ponechat jen pedagogické školení. Přenesení celé výuky na pedagogické fakulty totiž přinášelo nutnost vybudovat zde duplicitní katedry odborných předmětů. Zpočátku jejich stanovisko bylo přijato a odborné vzdělání učitelů III. stupně zůstávalo na FF a PŘF.

Legislativní základ ke vzniku pedagogických fakult byl dán dekretem prezidenta republiky o vysokoškolském vzdělání učitelů (27. 10. 1945), zákonem o pedagogických fakultách (9. 4. 1946), statutem pedagogických fakult (27. 8. 1946) a dalšími výnosy ministerstva, zvl. studijním a zkušební řádem a výnosem o vzdělávání učitelů v činné službě (1. 10. 1947). V roce 1945 již nebyl proveden zápis do I. ročníku učitelstevských ústavů, protože se počítalo se zahájením přednášek na pedagogických fakultách od zimního semestru 1945/46. Přes veškerý spěch s přípravami se toto nepovedlo a pedagogické fakulty začaly působit až od podzimu 1946.

U zrodu

Slavnostní otevření Pedagogické fakulty UK se konalo v Domě umělců 15. 11. 1946 za přítomnosti prezidenta E. Beneše, ministra školství, jímž byl tou dobou již J. Stránský, a ministra sociální péče Z. Nejedlého. Na vznikající fakultu byla povolána řada odborníků, kteří buď přešli z jiných fakult, nebo byli nově jmenováni z habilitovaných, ale i ne plně kvalifikovaných sil. Pražská fakulta měla v prvním období existence zhruba 20 vlastních profesorů a docentů, stejný počet byl z jiných fakult a vysokých škol, zbytek (až do počtu 200) tvořili asistenti, lektori a jiné osoby pověřené přednášením. V únoru roku 1948 akční sbor vyloučil pouze tři kmenové profesory, což dokazuje, že již při výběru vyučujících pro nově vznikající pedagogický sbor pražské fakulty přihlédl O. Chlup i ke kádrovým kritériím. Ti, kteří museli školu opustit, patřili ke skupině prosazené do sboru proti Chlupově vůli.

Rudolfinum 1946 – Slavnostní otevření pedagogické fakulty

FOTO NA TĚTO DVOUSTRANĚ ARCHIV PED. FAKULTY

Budova pedagogické fakulty v Praze

Prvním děkanem pražské fakulty, který byl touto funkcí pověřen, se stal samotný Otokar Chlup. Prvním voleným děkanem byl krátce Z. Nejedlý (do roku 1948), kterého pak postupně následovali Oldřich Hykeš, Felix Vodička, Josef Váňa a Vladimír Tardy.

Výuka byla zahájena 21. 11. 1946 v dosti stísněných poměrech. Fakulta měla k dispozici druhé patro měšťanské školy v Korunovačnické ulici na Letné. Zde sídlil děkanát a většina oborů, ale část seminářů a ústavů musela být umístěna jinde. Na jaře roku 1948 byla fakultě přidělena budova dívčího reálného gymnázia E. Krásnohorské v ulici M. D. Rettigové, kde sídlí dodnes. Výuka zde probíhala již od nového akademického roku. Přesto část ústavů zůstávala i potom mimo hlavní budovu.

Překotné budování pedagogických fakult při všech univerzitách ve státě a z toho plynoucí nepřipravenost záměru i veřejnosti způsobily zpočátku nečekaně malý zájem o řádné studium, zvláště učitelství pro nižší stupně. V zahajovacím semestru bylo na fakultě zapsáno 654 posluchačů, z toho 276 žen. Větší zájem byl o vzdělávání učitelů v činné službě, tedy těch, kteří již působili na školách a vzdělávali se dále formou nedělních kurzů. Na tuto formu studia byli zvyklí již od dob první republiky. Pro její usnadnění byla otevřena mimopražská střediska, kde se předná-

šelo a konzultovalo. Roku 1948 byly zřízeny fakultní pobočky v Plzni a Českých Budějovicích. Počáteční nezáměr byl postupně překonán – v dalších semestrech vyšplhal počet zapsaných v Praze ke dvěma tisícům, zájemců o nedělní kurzy bylo až přes čtyři tisíce. Od roku 1948 měla pedagogická fakulta také své doktorandy, první dvě promoce se konaly již v roce 1949 a dále jejich počet zvolna stoupal až na 71 v roce 1953.

50. léta všechno mění

Kolem roku 1950 propukl velký nedostatek učitelů národních škol, který byl již dříve některými kruhy předvídan. Proto byla v roce 1950 zřízena pedagogická gymnázia pro přípravu učitelů mateřských a národních škol, což narušilo původní myšlenku vysokoškolského vzdělání učitelů všech stupňů i druhů škol. Vysokoškolská příprava učitelů mateřských a národních škol byla pak možná jen ve formě dálkového studia. To bylo v roce 1950 zřízeno na pedagogických fakultách vůbec poprvé v rámci univerzity. Na rozdíl od dosavadního studia učitelů v činné službě, které bylo tímto výnosem zrušeno, dálkové studium nebylo založeno na sobotních a nedělních přednáškách a prázdninových kurzech, nýbrž na individuální přípravě z tištěných materiálů – učebnic a skript – a občasných konzultacích. Do denního studia se

učitelství základních škol vrátilo až v roce 1959.

Roku 1953 přišel další zásah – vyčlenění pedagogických fakult ze svazku univerzit. Pedagogické fakulty byly přeměněny na *Vyšší pedagogické školy* pro učitele 6. až 8. ročníku a *Vysoké školy pedagogické* pro přípravu učitelů 9. až 11. ročníku. Vysoké školy pedagogické odebraly posluchače učitelství směrů fakultám filozofické a přírodovědné, ale v učitelství kolektivu byla zachována kontinuita personální i prostorová s dosavadními pedagogickými fakultami. Navíc byl uvolněn rozvoj vlastní specifiky pedagogických škol a nastalo krátké období relativního rozkvětu: růst osobností a budování kateder s kvalitním vybavením. To však netrvalo dlouho a opět nastoupila snaha následovat sovětské vzory.

Roku 1959 byl proveden výrazný řez do pedagogického školství; byly zrušeny vysoké i vyšší pedagogické školy a zřízeny krajské vysoké školy svého druhu – „Pedagogické instituty“. Kolektivy dosavadních kateder byly rozpuštěny, vyučující byli rozděleni na fakulty Univerzity Karlovy, do kabinetů *Ústavu pro dálkové studium učitelů* i jinam a z původního obsazení zůstalo málo. Vedle Prahy byl zřízen pedagogický institut také v Brandýse n. L. a nová výrazná centra vznikla v Hradci Králové a Ústí n. L. Výuka na pedagogických institutech se omezovala na učitele základních škol a některé další pedagogické pracovníky. Výchova středoškolských učitelů se vrátila na filozofické a přírodovědné fakulty a nově se etablovala na fakultě matematicko-fyzikální a fakultě tělesné výchovy. Úroveň vyučování na pedagogických institutech nebyla vysoká, je hodnocena nejhůře za celou historii pedagogického vysokého školství. Nedostatky byly pocítovány již tehdy.

Staronová pedagogická fakulta

Reorganizace z roku 1962 kromě úpravy studia převedla také instituty ze správy krajských národních výborů pod ministerstvo školství a kultury. Po delším úsilí se pak roku 1964 vrátila příprava učitelů základních škol na univerzitu.

Pedagogická fakulta UK vznikla z institutu pražského a brandýského. Po všech zmí-

Hlavní budova pedagogické fakulty v Brně n. Labem...

něných peripetiích již nebyla pocíťována jako cizí těleso v organismu univerzity, která zatím sama prošla řadou reorganizací a rozrostla se o další netradiční fakulty. Obnovená pedagogická fakulta získala vedle pražské budovy i objekty v Brně n. L. Dlouhý čas byl Brně hlavním sídlem fakulty co do rozsahu výuky a vybavenosti kateder, v Brně dostala škola k dispozici i vlastní studentské koleje.

Sbor tvořilo včetně pracovníků *Ústavu pro učitelské vzdělání* na 250 osob, z nichž bylo 13 profesorů, 35 docentů a kolem 150 odborných asistentů. Objevuje se zde řada osobností, které pamatovaly nejen *Vysokou školu pedagogickou*, ale dokonce i první období univerzitní pedagogické fakulty. Umožnilo to rychle navázat na starší tradice, vyvolalo to i řadu sebereflekujících diskusí a úvah nad minulostí i budoucností fakulty, zvláště v roce 20. výročí jejího trvání.

Šedesátá léta a nástup normalizace

Na jaře roku 1968 se ustavila Akademická rada studentů jako zastupitelský orgán se samosprávnými funkcemi, který měl mít vliv na řízení fakulty. Svoji činnost však musela ukončit v červenci 1969 na základě rozpuštění Svazu vysokoškolského studentstva, v jehož rámci pracovala. Od roku 1969 nastává konsolidace a normalizace. Na podzim 1970 byla obměněna polovina vědecké rady fakulty, nastoupil nový děkan a byli zvoleni poprvé od obnovy fakulty noví proděkané. Jejich volbu umožňoval zákon o vysokých školách z roku 1966 a je paradoxem dějin, že této demokratizační tendence zákona bylo pod vlivem doby využito právě k výměně akademických funkcionářů za osoby vstřícnější utuženému

režimu. Ve dvou vlnách byli postiženi také učitelé angažovaní v Pražském jaru.

Vysokoškolský zákon z roku 1966 přinesl také obnovu doktorských titulů. Na pedagogických fakultách mohl být od té doby udělován titul PhDr. pro obor pedagogika. Zákon z roku 1980 pak zavádí na pedagogické fakulty titul doktor pedagogiky (PaedDr.).

Fakulta obnovená roku 1964 měla za úkol

V listopadu roku 1989 se studenti zapojili do různých akcí stejně jako jejich kolegové z ostatních vysokých škol. Z jejich iniciativy vznikla Nezávislá vyšetřovací komise pro zjištění viníků masakru na Národní třídě, která na fakultě sídlila. Působilo zde studentské nakladatelství T.R.S., byl tu vydáván časopis *Nezávislí* a Nezávislá revue pro filozofické vědy *Nihil obstat*. Začala se psát nová historie fakulty.

...a její přístavba v proměnách času

pouze výchovu učitelů základních devítiletých škol. V následujících desetiletích ale došlo k dalším proměnám studijních programů. V roce 1976 byla vyhlášena nová koncepce rozvoje vzdělávací soustavy, schválená ÚV KSČ, podle níž mohly učitelskou kvalifikaci poskytovat tzv. učitelské fakulty, mezi něž byla započítána i fakulta pedagogická. Přineslo jí to opět možnost vzdělávat učitele středních škol, tentokrát však stejná možnost nebyla odebrána fakultám ostatním. Pedagogická fakulta zajišťovala učitelství jen některých studijních oborů, zatímco jiné zde již nebyly dále vyučovány.

Mezi největšími

V závěru totalitní éry platila pedagogická fakulta za školu s tvrdým vedením, kde děkan do poslední chvíle držel pevnou stranickou linii a řada studentů se dočkala postihu za své kritické postoje.

Dnes se pedagogická fakulta řadí mezi největší v rámci Univerzity Karlovy, má velmi členitou strukturu oborů i typů studia. Fakulta dnes pokrývá svou nabídkou studia skutečně vše, co si její iniciátoři přáli.

PhDr. Blanka Zilynská, PhD.

Autorka článku je odborná asistentka Ústavu českých dějin FF UK Praha a pracovnice Archivu UK, profesně zaměřená na české středověké dějiny a také na dějiny Univerzity Karlovy. Je spoluautorkou *Dějin UK IV* (1998).

Profilovým oborem fakulty je – jak název napovídá – teologická reflexe víry katolické církve, což implikuje i poznání souvisejících reálií a propedeutických či pomocných oborů.

K tomuto účelu byla v letech 1347–1348 založena, protože bylo zřejmé, že si Boží tajemství samo o sobě zaslouhuje lidskou pozornost a že z tohoto poznání a jeho sdílení má lidstvo prospěch, neboť se mu tak odhaluje podstata, cíl a prostředky smysluplné existence jednotlivé osoby i společnosti jako celku. Jak důsledně, ba smrtelně vážně bylo toto vědomí přítomno, se ukázalo na přelomu 14. a 15. století.

KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Vojtěch Novotný

FOTO NA TĚTO DVOUSTRANĚ: HELENA KODALÍKOVÁ

Kardinál Miloslav Vlk a prof. Zdeňka Hledíková (Svatováclavské kolokvium)

Z méně uvědomělých pohnutek – zejména s ohledem na právo církvi vyučovat a vychovávat své duchovní i laické pracovníky – je tento význam teologie připouštěn i dnes, takže nekonfesní celek Univerzity Karlovy v Praze podřazuje ve své organizační struktuře tři teologické fakulty, v jejichž konfesním vymezení se odráží nejednota křesťanů v českých zemích od 14. století do dnešních dnů.

Výuka

Staletí trvajícím poslání Katolické teologické fakulty UK dnes odpovídá výuka

v prezenčním magisterském studijním oboru Katolická teologie, v kombinovaném bakalářském a magisterském studijním oboru Teologické nauky, v prezenčním či kombinovaném doktorském studijním oboru Katolická teologie. Zájem o dějnotvornou a kulturotvornou sílu křesťanské víry projevuje fakulta tím, že uskutečňuje výuku v prezenčním bakalářském a magisterském studijním oboru Dějiny křesťanského umění, jakož i v prezenčním či kombinovaném doktorském studijním oboru Dějiny křesťanského umění či Obecné a církevní dějiny. Vedle

Prof. Ludvík Armbruster, děkan KTF UK

Katolická teologická fakulta

zdroj: VZČ 2008

Děkan:	prof. PhDr. Ludvík Armbruster
Založena:	1348
Adresa:	Katolická teologická fakulta UK, Thákurova 3, 160 00 Praha 6
Počet bakalářských a magisterských studentů v roce 2007/2008:	844
Počet doktorandů:	49
Počet zahraničních studentů:	53
Počet vědecko-pedagogických pracovníků:	50
Web:	http://www.ktf.cuni.cz

těchto akreditovaných programů nabízí fakulta též možnost studia v rámci kurzů celoživotního vzdělávání (aktuálně – Jáhenský pastorační rok, Kněžská formace, Katechetický kurz, Kanonické právo, Teologie pro laiky, Letní škola německého jazyka) a v rámci univerzity třetího věku (aktuálně – Základy katolického náboženství, Teologie pro laiky, Gregoriánský chorál, Spiritualita a dějiny zasvěceného života, Život z víry, Základy východní byzantské liturgie).

Věda

Vědecká činnost je většinou individuální a odpovídá specializaci jednotlivých akademických pracovníků. Namátkou: Spiritualita Nového zákona, Dějiny a teorie českého biblického překladu, Dějiny mnišské spirituality, Trinitární a christocentrická teologie, Teologie dějin atd. Některé z těchto aktivit jsou podporovány grantovými agenturami (GA ČR, GA AV). Týmová spolupráce je koordinována zejména ve střediscích specializovaného výzkumu: Centrum pro studium migrace, Centrum dějin české teologie, Centrum teologie a filosofie výtvarného umění a architektury. Vedle toho se pracovníci fakulty zapojují do vědeckých počinů,

Slavnostní zahájení konference Bohemia Jesuitica

jejichž hlavním nositelem je Filozofická fakulta (vědecké záměry: České země uprostřed Evropy v minulosti a dnes, Základy moderního světa v zrcadle literatury a filozofie) či Filozofický ústav AV ČR (program Centra základního výzkumu – Křesťanství a česká společnost ve středověku: normy a skutečnost – evropské souvislosti českého tématu).

Zahraniční styky

Zahraniční styky udržuje fakulta na několika rovinách. Velkou váhu přikládá kontaktům založeným na osobních vztazích. Ty bývají formalizovány obvyklými prostředky: programem Erasmus, meziuniverzitními dohodami, Fondem mobility atd. V rámci programu Erasmus LLP měla fakulta v roce 2008 aktivních 12 bilaterálních dohod se zahraničními univerzitami v Bonnu, Dortmundu, Erfurtu, Lovani, Londýně, Maynoothu, Poznani, Prešově, Ružomberku a Vídni pro obor Katolická teologie a v Drážďanech a Vídni pro obor Dějiny křesťanského umění. Pro akademický rok 2009/2010 byly uzavřeny také nové smlouvy s univerzitami v Opoli, Krakově a Frankfurtu nad Mohanem. Zahraniční kontakty jsou zúročovány v mezinárodních konferencích, které fakulta pořádá či spolupřádá (např. *Jezuité v Českých zemích – Bohemia jesuitica 1556–2006*, *Kunst als Herrschaftsinstrument unter den Luxemburgern, Böhmen und das Heilige Römische Reich im europäischen Kontext*). V době letních prázdnin pořádá fakulta ve spolupráci s univerzitou v Baltimoru Letní školu teologie (Summer School of Theology).

Dějiny umění jsou naší radostí... (prof. Jan Royt, prof. Jiří Kuthan, PhDr. Zdeňka Čekalová)

Úspěchy a ocenění

Mezi své největší úspěchy fakulta počítá to, že se jí při všech dramatických dějinných zvratech podařilo udržet nepřetrži-

Oslava sv. Mikuláše

tou právní kontinuitu (je dnes v tomto smyslu zřejmě nejstarší teologickou fakultou na veřejné univerzitě); to, že po staletí předává poznání víry těm, kdo přicházejí, aby na ní studovali, i těm, kdo věnují pozornost výsledkům jejího bádání; a to, že svým skromným, ale nikoli bezvýznamným dílem přispívá k prohloubení onoho poznání. Všechna ostatní ocenění jsou ve srovnání s tímto prostým vědomím méně podstatná. Týkají se ostatně spíše jednotlivců nežli instituce jako takové.

Ples KTF – doba Rudolfa II. (prorektor UK prof. M. Horyna)

FOTO NA TĚTO STRANĚ: HELENA KODALIKOVÁ

Publikace

Výsledky vědecké práce zveřejňují badatelé většinou samostatně v různých nakladatelstvích. Nelze pominout odborné monografie: Antonín Ignác Hrdina – *Vztahy státu a církve v České republice v letech 1990–1999*, Pavel Vojtěch Kohut – *Co je spirituální teologie?*, Jiří Kuthan – *Splendor et Gloria Regni Bohemiae: umělecké dílo jako projev vladařské reprezentace a symbol státní identity*, Aleš Opatrný – *Cesty pastorače v pluralitní*

Střízlivé opojení ducha...

společnosti, Ctirad V. Pospíšil – *Jako v nebi, tak i na zemi: náčrt trinitární teologie*, Marie Rakušanová – *Bytosti odnikud: metamorfózy akademických principů v malbě první poloviny 20. století v Čechách* atd. Vedle toho jsou některé odborné monografie či učební texty vydávány v rámci fakultního edičního plánu v Nakladatelství Karolinum. Z poslední doby lze zmínit např.: Josef Bartoň – *Uvedení do klasické staroslověnštiny*, Antonín Ignác Hrdina – *Texty ke studiu konfesního práva I–III*, Jaroslav Kadlec – *Klášter augustiniánských kanovníků v Třeboni*, Mireia Ryšková – *Doba Ježíše Nazaretského (Historicko-teologický úvod do Nového zákona)*, Jan Royt – *Slovník biblické ikonografie*. Součástí edičního plánu jsou též dvě řady sborníků *Opera facultatis theologiae catholicae Universitatis Carolinae Pragensis*.

Řada *Theologica et philosophica* přinesla např. tituly: *Česká katolická eklesiologie druhé poloviny 20. století*, *Všechno je milost: Sborník k počtě 80. narozenin Ludvíka Armbrustera*. Řada *Historia et historia artium* nabízí tituly jako *Světci a jejich kult ve středověku* nebo *Ars*

videndi: professori Jaromír Homolka ad honorem. Fakulta ve spolupráci s teologickými fakultami v Olomouci, Českých Budějovicích a Trnavě vydává odborné periodikum *Studia theologica*. V současnosti připravuje též odborné periodikum *Acta Universitatis Carolinae Theologica*. Akademičtí pracovníci fakulty jsou členy redakčních rad i dalších odborných časopisů.

Plány a profilace

Celé působení fakulty je dosud poznamenáno útlakem katolické církve za komunismu, který se projevuje zejména v oslabení střední generace akademických pracovníků, a problémy s přizpůsobením novým podmínkám a možnostem po roce 1990. Lze nicméně říct, že plní své úkoly poměrně dobře a že má nepochybně potenciál růstu a rozvoje. Jeho první vizi formuloval dokument *Dlouhodobý záměr Katolické teologické fakulty*, který je plánem rozvoje této fakulty na období let 2006–2010. Značné potíže působí fakultě nedostatečné financování její činnosti ze státního rozpočtu (např. kompletní a kvalitní tříleté bakalářské vzdělání má být poskytnuto za méně než 90 tisíc Kč) a poddimenzovaný rozpočet grantových agentur – v oblasti společenských věd je taková „tlačnice“, že dochází často k nepřijetí kvalitních projektů pro nedostatek prostředků. Představa, že by si na sebe mohla humanitní fakulta v potřebném rozsahu vydělat, je iluzorní. Přesto je právě snaha o maximální navýšení rozpočtu z vědecké činnosti, projektů a vlastních zdrojů význačnou částí aktuálních snah fakulty. Její přítomnost též poznamenává fakt, že Akademický senát vypsal volby na děkana. Druhé funkční období prof. PhDr. Ludvíka Armbrustera bude ukončeno v únoru 2010.

PhLic. Vojtěch Novotný, Th.D.

Autor článku je vedoucím redaktorem periodika *Acta Universitatis Carolinae Theologica*. Pracuje v Centru dějin české teologie a je členem Katedry fundamentální a dogmatické teologie KTF UK.

EVANGELICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Martin Prudký

Když byla Evangelická teologická fakulta před bezmála dvaceti lety začleněna do Univerzity Karlovy v Praze, zvolila si v řadě ohledů *úzkou cestu* – mohu-li hned úvodem užít biblickou metaforu. Jak v oblasti výuky, tak v odborné a vědecké práci si předsevzala nerozeběhnout se doširoka, nýbrž pěstovat poměrně úzké oborové spektrum, zato je však pěstovat co nejlépe.

FOTO NA TĚTO STRANĚ: ARCHIV ETF

Sídlo fakulty – palác Marathon v Černé ulici, Praha I

V rámci mezioborové spolupráce, která k teologii nezbytně patří, chceme kooperovat jak s pracovišti v rámci univerzity, tak s partnery tuzemskými i zahraničními. Vlastní oborovou doménou fakulty je ekumenicky pojatá evangelická teologie, kterou standardně utváří řada dílčích disciplín – obory historické, jako jsou biblistika, církevní dějiny, dějiny dogmatu; obory systematické jako dogmatika, teologická etika; a praktické. Do spektra pěstovaných oborů rozhodně patří také filozofie a religionistika, tradičně silnou váhu má vzdělání v jazycích starověkých i moderních.

Výuka a uplatnění

Svým studentům fakulta nabízí studijní programy v několika oborových zaměřeních. Především je to obor Evangelická teologie,

který kvalifikuje k duchovenské práci v evangelických církvích i k jiným povoláním, v nichž je možné uplatnit vzdělání v interpretaci klasických textů evropské kultury, jazykovou výbavu, kompetenci v systematickém myšlení a orientaci v dějinách. Bakalářský i magisterský stupeň je možné studovat prezenční i kombinovanou formou. V současné době se tomuto oboru věnuje 142 studentů.

Pro oblast sociální práce nabízí fakulta studium v bakalářském oboru Pastorační a sociální práce v prezenční i kombinované formě a v magisterském oboru Křesťanská humanitární a pastorační práce – Diakonika, zatím jen v prezenční formě.

Znak fakulty na děkanském řetězu. Iniciály hesla Sapere Agere Loqui („myslet, jednat, mluvit“) tvoří slovo sal („sůl“).

Evangelická teologická fakulta

zdroj: VZČ 2008

Děkan:	Doc.ThDr. Martin Prudký
Založena:	1919
Adresa:	Evangelická teologická fakulta, P. O. Box 529, Černá 9, 115 55 Praha I
Počet bakalářských a magisterských studentů v roce 2008/2009:	585
Počet doktorandů:	69
Počet zahraničních studentů:	55
Počet vědecko-pedagogických pracovníků:	36
Web:	http://www.etf.cuni.cz

Teologové sklonění nad poklady knihovny Strahovského kláštera

Oba tyto programy uskutečňujeme ve spolupráci s VOŠ Jabok, v menší míře také s Evangelikálním teologickým seminářem – VOŠ teologická. Absolventi jsou kvalifikováni pro práci v sociální oblasti, kromě teoretického vzdělání patří k výuce i metodicky řízené praxe. Pro magisterský stupeň máme uzavřenu smlouvu se zahraničními partnery v Německu, Finsku, Norsku a Estonsku o společném uskutečňování výukového programu v angličtině a udělování tzv. *joint degree*. Bakalářský program nyní studuje 406 studentů, magisterský budeme letos otevírat poprvé.

Studium teologie se silným ekumenickým důrazem, zacílené na vzdělávání laiků v církvi nabízíme v bakalářském a navazujícím magisterském programu Teologie křesťanských tradic, který lze studovat pouze prezenční formou. Bakalářských studentů je v tomto programu asi 40, magisterské budeme letos teprve přijímat. K dlouhodobým prioritám naší pedagogické práce patří doktorské studium. Doktorandů máme v současnosti 68, z toho osm cizinců, v celkem čtyřech oborech – Biblická teologie, Historická teologie a teologie náboženství, Systematická a praktická teologie a Filosofie. Osvědčuje se nám integrovat disertační projekty do grantových či jiných výzkumných projektů, například v rámci Centra biblických studií. Každoročně pořádáme fakultní sympozium, na němž doktorandi prezentují výsledky svého bádání a diskutují o nich.

Prof. John Barton z Oxfordu při přednášce na sympoziu o hermeneutice narativních a právních textů Starého zákona (21. 4. 2009) →

Zájemcům o další vzdělávání nabízíme jak dílčí kurzy v rámci celoživotního vzdělávání, tak příležitostně i kurzy ucelené – např. projekt *Nemocniční kaplan*. Jeho cílem je vyškolit cca 20 osob s předchozím bakalářským nebo magisterským vzděláním v oborech teologie, psychologie nebo sociální práce, které budou působit v nemocnicích, léčebnách dlouhodobě nemocných či jiných zdravotnických zařízeních jako nemocniční kaplani.

Věda

Důraz na odbornou a vědeckou práci má fakulta nejen pevně ukotven hned v první

Prof. J. S. Trojan přednáší při večeru k památce Jana Palacha (14. 1. 2009).

věti preambule svého statutu, nýbrž s ním soustavně pracuje a upevňuje ho ve všech hlavních oblastech svého působení. V posledních desetiletích jsou hlavním nástrojem utváření a koordinace této práce grantové projekty, výzkumné záměry a působení výzkumného centra biblistiky – *Centra biblických studií AV ČR a Univerzity Karlovy v Praze*. Přehled této práce a jejích výsledků lze snadno získat na webu fakultního oddělení vědy a výzkumu (<http://web.etf.cuni.cz/ETF-17.html>).

O relativní úspěšnosti fakulty v této oblasti

svědčí i skutečnost, že financování vědecké činnosti ve svém úhrnu v posledních letech znatelně převyšuje dotace poskytované na výuku studentů.

Současný výzkumný záměr, který integruje dílčí projekty jednotlivých pracovišť a jejich akademických pracovníků, je zaměřen na hermeneutiku křesťanské, zvláště české protestantské tradice v kulturních dějinách Evropy. Věnuje se problematice porozumění, výkladu a interpretace rozmanitých typů křesťanských tradic, jejich projevů a útvarů – především textů, ale i projevů spirituality či organizačních struktur. K základním otázkám i jednotlivým aspektům této problematiky pořádáme nejen veřejná sympozia či konference, ale i pravidelná interní sympozia, jejichž cílem je uskutečnit mezi členy řešitelského kolektivu mezioborový rozhovor, který by inspiroval a formoval další práci v projektu. Významnou platformou pro koordinaci a rozvíjení vědecké práce na poli biblického bádání a v oblasti dějin rané církve a literatury raného křesťanství je *Centrum biblických studií*. Kromě řady studií a monografií vychází z této dílny například i celá knižnice původních překladů nekanonických, tzv. apokryfních spisů rané křesťanské doby či překlady koptských textů gnostických křesťanů, jež byly nalezeny v egyptském Nag Hammádí.

Pro naši odbornou práci má klíčový význam fakultní knihovna. Navzdory všem peripetiím a nepříznivým zásahům, s nimiž se fakulta v průběhu minulého století musela na své dějinné cestě vypořádat, podařilo se jí vybudovat a uchovat knižní fond, který je svým rozsahem i kvalitou unikátní. Když se k tomu v devadesátých letech připojila přestavba knihovny do podoby z větší části

Pohled na XVII. colloquium biblicum v pauze uprostřed zasedání (17. 4. 2009)

otevřeného fondu, zpřístupnění elektronických databází a zavedení celé škály služeb – od mezinárodních výpůjček přes rešeršní služby, provozování fulltextového portálu a vědeckých databází až po rozmanitou podporu práce osob s postižením –, vzniklo pracoviště, jež oprávněně považujeme za rodinné stříbro fakulty a bez uzardění ho nabízíme tuzemským i zahraničním kolegům. Že se v hodnocení kvality knihovního fondu i poskytovaných služeb snad nemýlíme, dokládá skutečnost, že počet registrovaných uživatelů knihovny více než pětkrát převyšuje počet členů akademické obce fakulty.

Publikace

Výsledky své práce, zejména knižní monografie, publikují pracovníci fakulty v oborově zavedených nakladatelstvích. Z tuzemských to jsou zejména *Kalich*, *Vyšehrad*, *OIKOYMENH*, *CDK*, *Česká biblická společnost*, *Mlýn* a *EMAN*, jež mají zavedeny i příslušné ediční řady. Fakulta vydává tři odborné časopisy – cizojazyčně *Communio viatorum*, česky *Teologickou reflexi* a *Studie a texty ETF*. Všechny tři jsou indexovány v oborové bibliografické databázi ATLA a registrovány v databázi ERIH.

Zahraněční vztahy

Vzhledem k tomu, že jsme v České republice jediným vysokoškolským ústavem svého druhu, je pro nás soustavná spolupráce se zahraničními partnery samozřejmostí. Tak tomu bylo i v minulosti, takže řada zahraničních vazeb má hluboké a pevné tradice.

Otevřenost a silná provázanost se zahraničními partnery se projevuje v řadě oblastí akademického života, nejen ve výměně studentů či mobilitě učitelů – i když právě i zde velmi silně. Přínejmenším semestrová zahraniční stáž je v posledních desetiletích zcela běžnou součástí magisterského stu-

Tisková konference o činnosti Centra biblických studií: prof. Petr Pokorný a prof. Ulrich Heckel (Tübingen) představují svou novou publikaci

dia, k doktorskému studiu patří téměř bez výjimky i pobyt delší. Čerstvou zkušeností je pro nás společné vedení doktorského studia se zahraniční univerzitou – tzv. co-tutelle; první smlouvu jsme uzavřeli s Teologickou fakultou v Lausanne.

Výuku magisterského oboru Evangelické teologie stejně jako všechny doktorské programy nabízíme také v angličtině. To k nám každoročně přivádí zhruba na dvě desítky zahraničních studentů, zejména prostřednictvím Erasmu.

S některými zahraničními partnery (Erlangen, Heidelberg, Tübingen, Bonn, Amsterdam) pořádáme společné semináře, v rámci nichž si studenti nejprve připraví vybranou látku a pak se v blokových zasedáních sejdou ke společným jednáním u nás a na pracovišti zahraničního partnera. Pro některé sesterské instituce pořádáme i speciální programy; například pro *Columbia Theological Seminary* v Atlantě (USA) je to blok přednášek, seminářů a exkurzí v rámci jejich kurzu studia teologie v alternativním kontextu.

Při fakultě působí také *Spolek přátel ETF*, který sdružuje především někdejší zahraniční studenty. Spolek každoročně pořádá konferenci, jež je platformou setkávání a pěstování zpětné vazby k práci fakulty v mezinárodním a ekumenickém kontextu.

Úspěchy

Úspěšnost práce akademických institucí lze hodnotit podle různých hledisek a kritérií. Sami považujeme za důležité, že jsme pro řadu významných zahraničních fakult či odborných společností dobrým partnerem pro rozvíjení akademické a ekumenické spolupráce. Že od nás očekávají přínos opřený jak o vlastní svébytné tradice, tak o jejich kritické zpracování v perspektivě aktuálního diskurzu a současných výzev. Když k tomu občas přibude i individuální pocta, jako například jmenování kolegy, čerstvého třicátníka, zahraničním společníkem prestižní Collège de France, máme z toho pochopitelně také radost.

Život na fakultě

Fakulta si letos připomene 90. výročí svého založení. Kritický pohled na dějinnou cestu, jíž fakulta prošla, i na její současný život nás vede ke střízlivému odhodlání utkat se s výzvami, které přicházejí, v duchu toho nejlepšího z tradic, na něž navazujeme.

Prof. P. Bühler z Curychu přednáší na sympoziu o roli Písma v životě reformačních církví

doc. ThDr. Martin Prudký

Autor článku je děkanem Evangelické teologické fakulty a vedoucím její Katedry Starého zákona. Podílí se také na práci Centra biblických studií AV ČR a UK v Praze. Věnuje se zejména problematice výkladu a interpretace biblických textů v jejich historickém kontextu i dějinné recepci, otázkám metodologie výkladu a biblické teologii.

Husitská teologická fakulta je otevřenou teologickou školou, na které se vedle husitské teologie studuje také teologie starokatolická a pravoslavná, dále pak judaistika a v kombinaci s teologickými obory také filozofie, religionistika a psychosociální studia.

Hlavním úkolem teologické fakulty je vychovávat duchovenický dorost, i když jednooborové studium teologie je početně slabší. Tak je tomu ostatně i v dalších středoevropských zemích, bez rozdílu konfese. Fakulta v žádném případě nechce a nemůže konkurovat fakultám ostatních humanitních oborů.

HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Jan B. Lášek

FOTO NA TĚTO DVOUSTRANĚ: ARCHIV HTF

Zahájení akademického roku 2007/08

Duchovní této církve studovali původně na Husově československé evangelické fakultě bohoslovecké v Praze, která však byla v roce 1950 rozdělena podle konfese; pro evangelíky byla zřízena Komenského evangelická bohoslovecká fakulta, pro výchovu duchovenického dorostu Církve československé (od roku 1971 Církve československé husitské) pak Husova československá bohoslovecká fakulta. Na této Husově československé bohoslovecké fakultě však studovali i kandidáti duchovenického povolání jiných církví (starokatolíci, unitáři), které zde měly své lektoráty. Podle zákona č. 163/1990 Sb. byla fakulta inkorporována do Univerzity Karlovy jako Husitská teologická fakulta.

Historie

Tato fakulta je jednou ze tří teologických fakult Univerzity Karlovy. Její geneze byla složitá a souvisí se vznikem samostatné Církve československé v roce 1920.

Husitská teologická fakulta

zdroj: VZČ 2008

Děkan:	prof. ThDr. Jan B. Lášek
Založena:	1919, resp. 1950
Adresa:	Husitská teologická fakulta UK, Pacovská 350/4, 140 21 Praha 4 – Krč
Počet bakalářských a magisterských studentů v roce 2008/2009:	975
Počet doktorandů:	63
Počet zahraničních studentů:	33
Počet vědecko-pedagogických pracovníků:	52
Web:	http://www.htf.cuni.cz

Studium

Fakulta se v poslední době soustředí i na přípravu odborníků na poli sociální a charitativní práce; právě jsme otevřeli tento bakalářský obor. V Církvi československé husitské i v církvích ostatních je nedostatek odborníků, neboť ještě v době nedávno minulé nemohla žádná křesťanská církev tuto svoji službu oficiálně konat. Studium husitské a pravoslavné teologie je možné kombinovat s vybranými obory na pedagogické (s němčinou) a filozofické fakultě (pravoslavná teologie v kombinaci s oborem východoevropská a jihovýchodoevropská studia). Studium vyhovuje všem současným normám a je děleno na bakalářské, magisterské a doktorské, v jednotlivých oborech se stupně možného dosažitelného vzdělání liší.

Fakulta také připravuje učitele, kteří v nadkonfesním pohledu vyučují náboženství, filozofii a etiku. Všechny tyto obory jsou nejen na naší fakultě, ale na všech ostatních teologických fakultách nové. Od vydání církevních zákonů v roce 1949 až do roku 1989 to možné nebylo, neboť jak charitativní sféra, tak sféra pedagogická byla církvi nedostupná. Na papíře sice bylo možno náboženství ve školách vyučovat, avšak v praxi to šlo jen s velkými obtížemi.

Ve spolupráci s VOŠ se zde studuje také sociální pedagogika. Široká ekumenická otevřenost je dána nejen různou konfesní příslušností studentů, ale také učitelů. Přes tuto otevřenost je fakulta ve svých základech i nadále spojena s teologickým dědictvím Církve československé husitské.

Budování tzv. Schumacherovy knihovny, která byla dovezena z německého Freiburgu

Věda a výzkum

Na fakultě se také realizuje několik výzkumných projektů. Vedle standardních grantů, jejichž řešiteli jsou kromě učitelů i studenti, byl na HTF v minulých letech (1999–2004) řešen výzkumný záměr analyzující český katolický modernismus v evropském kontextu. V současné době je to záměr zabývající se otázkami církvi na našem území a nacionalismu – což je téma nejen historické, ale vzhledem k migraci a náboženskému pluralismu i velmi aktuální.

Musíme také připomenout, že to byla HTF, která v roce 1992 iniciovala velkou mezinárodní konferenci o Janu Husovi v německém Bayreuthu. Tato konference zahájila kvalitativně nový dialog o teologickém i dalším odkazu českého reformátora, který není zdaleka ukončen. Doufáme, že jako výsledek našich iniciativ v současnosti budeme moci podstatně přispět k Husovu výročí v roce 2015. Právě se připravuje jeden husovský pro-

jekt, jehož výstupem by vedle odborných publikací měla být také velká mezinárodní výstava.

Vedle bádání o české reformaci, které je stejně intenzivně realizováno i na ETF, se fakulta věnuje zkoumání katolického modernismu a jeho odkazu, jakož i reformním proudům uvnitř katolické církve. To je zcela přirozené, neboť právě Církev československá husitská vznikla jako výsledek radikálně reformistických snah katolického duchovenstva.

Zahraněční styky

Fakulta má velmi rozvinuté zahraniční styky, i když nyní probíhají na kvalitativně jiné úrovni, než tomu bylo v minulosti – dříve se jednalo spíše o intenzivní styky ekumenické, realizované prostřednictvím církvi. Dnes řada studentů vyjíždí v rámci programu Erasmus, jsou uzavřeny i dohody o přímé spolupráci. Jako příklad lze uvést výměnné semináře s Univerzitou v Řezně. Právě ve dnech 30. 4. – 3. 5. 2009 u nás bylo na návštěvě 15 studentů, budoucích učitelů náboženství, spolu se třemi pedagogy, pro které jsme připravili seminář na téma Výuka náboženství za dvou totalit ve 20. století, během kterého vyslechli pět přednášek našich profesorů a živě diskutovali na dané téma. Prakticky ihned potom, od 14. do 17. května, se seminář na podobné téma konal pro naše studenty v Řezně. Tyto výměnné semináře se staly tradicí; v tomto roce se konaly již potřetí.

Není třeba zdůrazňovat, že zejména profesori a docenti teologických oborů přednášejí často v cizině. To patří k dobré tradici již po řadu let, a dokonce se s urči-

Vlevo Eva Filipová – vedoucí Oddělení vědy, doktorského studia a zahraničních styků, vpravo ThDr. Kamila Veverková, Th.D. – Proděkanka pro vědu a výzkum

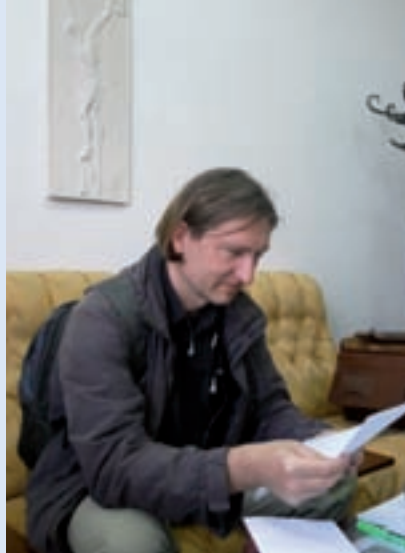

FOTO NA TĚTO STRANĚ ARCHIV HTF

Mgr. Jiří Pavlík, Ph.D. – proděkan pro rozvoj fakulty

tými podstatnými omezeními tyto přednášky konaly již před rokem 1989. Také na fakultu přijížděly a přijíždějí významné vědecké osobnosti – organizují zde příležitostné přednášky nebo dokonce celé přednáškové cykly. Právě v akademickém roce 2007/2008 zde přednášel jeden semestr teolog světového jména z Řezna prof. Dr. mult. Hans Schwarz na téma teologie a přírodní vědy. Po několik let – od smrti akademika S. S. Averinceva v roce 2004 – přednáší prof. Lášek pravidelně na Institutu sv. Filareta v Moskvě. Výčet míst, kam pedagogové jezdí přednášet, je dlouhý, stejně jako seznam přijíždějících.

Samozejmě tato mezinárodní činnost nachází také široký ohlas. Na teologické fakultě lze těžko očekávat, že její pedagogové budou registrovat patenty. Nemají patenty technické, ani „patent na rozum“. Nicméně docházejí i tak uznání – čestné medaile různých univerzit a vysoká vyznamenání včetně papežských řádů, což je na husitské fakultě jistě kuriozitou, nejsou žádnou výjimkou.

Doc. ThDr. Jiří Vogel, Th.D. – proděkan pro studijní záležitosti

Dlužno říci, že fakulta dala razit k výročí univerzity v roce 1998 pamětní medaili, která měla být také připomínkou její inkorporace do UK v roce 1990. Tuto medaili jsme udělili mj. dnes již zesnulým emeritním rektorům univerzit ve Vídni R. Plaschkovi a v Basileji J. M. Lochmanovi, dále tajemníkovi Světové rady církvi K. Raiserovi a dokonce M. S. Gorbačovovi. Raženo a uděleno bylo celkem 32 kusů.

Ediční činnost

Velmi široká je ediční činnost fakulty. Vydává teologický čtvrtletník Theologická revue, který má svoji dlouholetou tradici, vychází od roku 1929. Dále fakulta vydává v brněnském nakladatelství L. Marek dvě edice – Pontes Pragenses a Deus et gentes. V edici první vyšlo od roku 1998 asi 55 svazků, edice druhá vydává badatelské výsledky současného výzkumného záměru věnovaného otázkám nacionalismu. Nyní jsme již uprostřed druhé dekády a do roku 2010 zde vyjde celkem 25 svazků – jedná se tedy o ediční řadu limitovanou. Je třeba uvést, že v edici Pontes Pragenses vycházejí vedle kvalifikačních prací také zdařilé práce studentské. Edice byla původně zamýšlena jako tribuna při fakultě působícího Centra pro náboženský a kulturní dialog, stala se však brzy celofakultní záležitostí. V odborných kruzích má za deset let své existence dobré jméno.

Příležitostně vydáváme povětšinou učební texty také v nakladatelství Karolinum. V nedávné době byl díky iniciativě pracovníků Ústavu východního křesťanství založen časopis Parrésia, na jehož vydávání se fakulta také podílí. Kupodivu se tento nový titul setkal s velmi příznivým

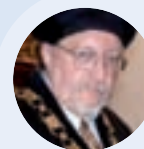

JUDr. Libor Ládek – tajemník fakulty

ohlasem i u v tomto oboru jinak konzervativní čtenářské obce.

Možnosti a plány

Fakulta nemá svoji vlastní budovu, objekt patří magistrátu. Snažíme se, pokud je to jen možné, přizpůsobit prostory našim účelům. Získali jsme v tomto roce knihovnu významného vědce prof. Schumachera z německého Freiburgu, kterou se budeme snažit co nejdříve zprovoznit. Pracujeme aktuálně také na transformaci celé fakultní knihovny, která zcela nevyhovuje požadavkům doby. Transformaci a inovaci procházejí i vybavení všech desíti kateder a ústavů, podařilo se zprovoznit jednu novou aulu, druhá se chystá. Seminář jsme předali k provozování Církvi československé husitské, výchova a duchovní formace budoucích teologů nespadá do kompetence fakulty – nemáme k ní ani personální, ani finanční možnosti. Postupně dorůstá nová generace akademicko-pedagogických pracovníků, kteří získali své vysokoškolské vzdělání po roce 1989. Jejich odbornému růstu je věnována intenzivní pozornost.

prof. ThDr.
Jan B. Lášek

Autor článku je děkanem Husitské teologické fakulty UK. Zabývá se problematikou christianizace Evropy a vlivem Byzance na tento proces, českou reformaci a reformními proudy uvnitř západního křesťanstva v 19. a 20. století. Je šéfredaktorem Theologické revue Husitské teologické fakulty.

Studovna

PRÁVNICKÁ FAKULTA

Jan Kuklík

Právnická fakulta Univerzity Karlovy má za sebou dlouhou historii, neboť patří mezi čtyři zakládající fakulty celé univerzity. Fakulta poskytuje v oblasti práva celou škálu vzdělávacích aktivit, od pregraduálního a doktorského studia až po celoživotní vzdělávání. Charakteristickým rysem fakulty je poměrně velký počet studentů. V tomto akademickém roce je na fakultě přihlášeno 4 145 studentů.

Simulovaná soudní síň v půdní vestavbě budovy právnické fakulty

Studium

Právo a právní věda je nedělený pětiletý magisterský studijní program směřující k dosažení univerzálního a úplného právnického vzdělání. Jeho absolvent získává teoretický a praktický základ stěžejních oborů českého práva v kontextu mezinárodního a evropského práva, v mezinárodním srovnání a v širších společenskovedních souvislostech. Vzdělání lze uplatnit jak v tradičních právnických povoláních, tak v řadě oborů veřejné i soukromé sféry. Obor klade důraz na cizí jazyky a moderní technologie. V současnosti vedle sebe existují dobíhající ročníkový systém bez kreditního vyjádření (pro studenty čtvrtého a pátého ročníku) a kreditní studijní systém. Studijní program díky své variabilitě

v povinně volitelných a volitelných předmětech umožňuje pružnou a plynulou modernizaci výuky, včetně její nezbytné aktualizace a využití zahraničních učitelů a odborníků z praxe. V kreditním systému došlo k zavedení některých nových předmětů, které reflektují interaktivní formy výuky či větší zapojení studentů do praxe. Studium je prezenční, probíhá v českém jazyce a jeho standardní doba je pět let. Doktorský studijní program Teoretické právní vědy je zaměřen na samostatné vědecké a teoretické bádání v oblasti právní vědy. Nově je akreditován v českém a anglickém jazyce. Studium probíhá podle individuálního studijního plánu pod vedením školitele. V průběhu prvních dvou let se předpokládá složení zkoušky z vědeckých základů práva a dvou zkou-

Návštěva eurokomisaře Špidly

Konference Nové jevy v právu

Právnická fakulta

zdroj: VZČ 2008

Děkan:	prof. JUDr. Aleš Gerloch, CSc.
Založena:	1348
Adresa:	Právnická fakulta UK, nám. Curieových 7, 116 40 Praha 1 – Nové Město
Počet bakalářských a magisterských studentů v roce 2008/2009:	4621
Počet doktorandů:	413
Počet zahraničních studentů:	427
Počet vědecko-pedagogických pracovníků:	151
Web:	http://www.prf.cuni.cz

Budova právnické fakulty na pravém břehu Vltavy

FOTO NA TĚTO DVOUSTRANĚ ARCHIV PRF

šek z jazyků. Poté mohou studenti skládat státní doktorskou zkoušku a obhájit disertační práci.

Studium je zpravidla tříleté a probíhá v prezenční a v kombinované formě; v současnosti je v programu 413 doktorandů.

Pro studenty nebo absolventy zahraničních univerzit je určen program *The Czech Legal System in European Context*. Mohou v něm studovat v rámci programu LLP Erasmus, kulturních dohod MŠMT nebo jako samoplátcí. Studium je maximálně dvousemestrální, nabízí 19 předmětů a je zakončeno zkouškami. Absolvent obdrží příslušné kredity a potvrzení o složených zkouškách. Výuka probíhá v anglickém jazyce.

Právnická fakulta uděluje titul JUDr. absolventům magisterského studia v oboru právo po úspěšném absolvování státní rigorózní zkoušky. Zkoušku je možno vykonat z jednoho z šestnácti obligatorních předmětů vyučovaných na fakultě. Skládá se ze dvou částí – obhajoby rigorózní práce a ústní zkoušky.

Fakulta v rámci *Ústavu pro další vzdělávání právníků – JURIDIKUM* – pořádá specializované kurzy určené především pro absolventy právnických fakult působících v praxi. Poskytuje v nich zejména aktuální informace o vývoji nové právní úpravy v jednotlivých oborech.

Fakulta organizuje též kurz celoživotního vzdělávání podle § 60 zákona č. 147/2001 Sb., který je určen neúspěšným účastníkům přijímacího řízení do magisterského studia. Kurz je zpoplatněn a pokrývá předměty prvního ročníku. Absolventi kurzu s průměrem do 1,5 jsou přijímáni s prominutím přijímací zkoušky. Účastníci

kurzu nejsou studenti fakulty, vztahují se však na ně univerzitní a fakultní studijní předpisy.

Věda a výzkum

Právnická fakulta je významným vědecko-výzkumným pracovištěm. Je jedinou fakultou v České republice, která má akreditovány všechny obory pro habilitační a profesorské řízení.

Těžiště vědecké práce fakulty spočívá v plnění výzkumného záměru nazvaného *Kvantitativní a kvalitativní proměny právního řádu ČR na počátku 3. tisíciletí – kořeny, východiska a perspektivy*. Jeho hlavním řešitelem je prof. M. Tomášek. Výzkumný záměr naplňuje publikační činnost učitelů fakulty a domácí i zahraniční spolupráce mající vědecko-výzkumný charakter. Výzkumný záměr vyvrcholil v roce 2008 mezinárodní konferencí *Nové jevy v právu na počátku 21. století* a v současnosti je v tisku rozsáhlá čtyřsvazková vědecká monografie shrnující její hlavní výsledky.

Pracovníci fakulty se podílejí na řešení 23 grantů, a to u Grantové agentury ČR, Grantové agentury Akademie věd ČR, Grantové agentury UK, Ministerstva zahraničních věcí a Domu zahraničních služeb MŠMT v sekci AKTION.

Fakulta zahájila koncepčně pojaté vytváření mezioborových výzkumných center, a to především za spolupráce s ostatními fakultami UK, s jinými vysokými školami a s ústavy AV ČR. Na období let 2007–2009 byla uzavřena dohoda mezi fakultou a Historickým ústavem AV ČR pro obor právních dějin a vznikl Ústav pro zdravotnické právo, na němž se podílí 3. lékařská fakulta UK. Toto řešení je však vhodné i pro další obory, jako jsou právní komparatistika, legislativa, lidská práva, sportovní či počítačové právo.

Před dvěma lety ustavilo vedení fakulty Radu Studentské vědecké a odborné činnosti (SVOČ) a obnovilo studentskou vědeckou činnost na úrovni celé fakulty.

Ediční činnost

Fakulta zejména zajišťuje vydávání AUC *luridica* a ostatních vědeckých publikací vydávaných Nakladatelstvím Karolinum a Edičním střediskem fakulty.

Fakulta též podporuje vydávání nízkonákladových publikací svým Edičním střediskem, zejména ve třech řadách: *Sborníky*, především z konferencí vycházejí v češtině i cizích jazycích, *Prameny a nové proudy právní vědy* zveřejňují nejlepší disertační práce a některé další monografie a *Scripta luridica* obsahují učební pomůcky zejména pro výběrové a volitelné předměty. Péčí nakladatelství Karolinum byly dále vydány tři česko-anglické texty v řadě České právo a EU.

Pro lepší informovanost a dostupnost těchto publikací širší čtenářské obci byla zavedena internetová prodejna – e-shop.

V letošním roce fakulta obnovila i ediční řadu *Memorabilia luridica*, kde vyšel Sborník věnovaný 175. výročí úmrtí prof. A. Randy a monografie o profesoru J. Krčmářovi od prof. J. Kuklíka.

Zahraníční styky

Zahraníční styky jsou významným nástrojem pro rozvíjení pedagogické a vědecké práce. V dnešním světě internacionalizace a globalizace nemůže být ani právo zkoumáno izolovaně, pouze z pohledu jedné země.

Studenty magisterského programu podporuje fakulta v ročním studiu v zahraničí, především v zemích EU. Mobilita je finančně podporována v rámci LLP Erasmus.

U doktorských studijních programů slouží studentské mobility zejména k přípravě doktorské disertace. Další vývojové kroky směřují k získávání doktorských titulů pod dvojím univerzitním vedením.

Vedle zemí EU je dlouhodobá spolupráce zaměřena na USA, Kanadu, Austrálii, Nový Zéland, Rusko, Japonsko, Čínu či Jižní Afriku. Organizačním nástrojem jsou nejčastěji dohody o spolupráci mezi univerzitami či fakultami. Dlouhodobější spolupráce s univerzitami v USA je zaměřena na pořádání letních škol v Praze (univerzity San Francisco a South Texas), na výměnu studentů a vědeckých pracovníků (univerzity Ann Arbor v Michiganu, Miami a Nova Southeastern). Několik studentů již pobývalo na univerzitách Queensland v Austrálii či na Waseda a Tsukuba v Japonsku. Kulturní dohody MŠMT pak

Collegium maximum

umožňují vysílání jednotlivců i do dalších teritorií.

Ve spolupráci se zahraničními univerzitami organizuje fakulta výuku úvodu do práva německého (Univerzita v Hamburku), francouzského (Univerzita Paris II) a anglického (Univerzita v Cardiffu) a práva USA (univerzity Florida, Ann Arbor, South Texas). Učitelé mobility jsou zaměřeny na krátkodobé či dlouhodobé pedagogické pobyty. V minulém období byli vysíláni učitelé zejména na univerzity v Německu, ve Francii, v Anglii a v USA. Zásadní část pak tvoří studijní pobyty. K významným aktivitám patří pořádání mezinárodních seminářů a konferencí. Za všechny důležité akce posledního období možno zmínit v letech 2006–2008 probíhající diskusní fórum o rekodifikaci občanského práva za účasti zahraničních účastníků studijní skupiny pro tvorbu evropského občanského zákoníku (JUS Commune Europeum).

Rozvojové plány

V posledních letech se na fakultě uskutečnily tři velké investiční akce. Po povodních v roce 2002 se jednalo zejména o rozsáhlé stavební sanační práce v prvním a druhém suterénu. V roce 2006 proběhla rekonstrukce elektroinstalace, která byla využita i k posílení bezdrátové počítačové sítě Eduroam.

V letech 2004–2007 probíhala vestavba půdních prostor fakulty, která objemem nově získaných prostor nemá v historii období. Fakulta získala celkem pět nových seminárních místností pro 150 posluchačů, tři počítačové učebny s kapacitou 80 přístupových míst, dvě kanceláře a reprezentativní prostory. Většina nově vybudovaných místností je vybavena nejmodernější audiovizuální technikou. Chloubou uskutečněné vestavby je simulovaná soudní síň.

Fakulta výhledově počítá s přestavbou budovy Na Větrníku, kterou získala od Kolej a menz UK, na další výukové místnosti a konferenční centrum.

V posledních letech fakulta řešila několik rozvojových projektů MŠMT. Ty byly zaměřeny jednak na posílení počítačového a technického vybavení školy (zejména multimediální prezentační techniky), jednak na knihovnu (digitální repozitář a komplexní automatizovaný systém evidence publikační činnosti).

V letech 2007 a 2008 realizovala fakulta také rozvojový program zaměřený na přípravu akreditace nového magisterského studijního programu, kde by měla být posílena možnost dílčí specializace v závěru studia, interaktivní formy výuky a povinně volitelné předměty zaměřené nejen na získání znalostí, ale i specifických právnických dovedností.

Místnost v rekonstruované půdní vestavbě

Řada akcí na fakultě je pořádána studentskými organizacemi. Na právnické fakultě působí čtyři studentské spolky – SČP Všeherd, ELSA, Common Law Society a nově též Juristi. Pořádají zejména besedy a sportovní a společenské akce. Vydávají též své studentské časopisy.

prof. JUDr. Jan Kuklík,
DrSc.

Autor článku je proděkanem pro koncepci studia Právnické fakulty Univerzity Karlovy. Je zároveň ředitelem Ústavu právních dějin PrF UK.

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze má nejen staletou historickou tradici – patří ostatně k pilířům univerzity od dob jejího založení – ale aktuálně představuje zcela mimořádné zázemí pro skutečně nesrovnatelnou šíři oborů. Možná proto také čas od času trochu nadneseně hovoříme o tom, že vzhledem k počtu ústavů, oborů, pedagogů a studentů je fakulta malou univerzitou uvnitř univerzity.

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Michal Stehlík

Debata o Bílé knize terciárního vzdělávání na půdě Filozofické fakulty UK

FOTO NA TĚTO DVOUSTRANĚ ARCHIV FF

Obálka publikace Jan Palach '69 od autorů Petra Blažka, Patrika Eichlera a Jakuba Mareše

Studium

Fakulta aktuálně nabízí na devět desítek oborů, které zabírají oblasti filologií, historických věd, sociálních věd, uměnověd a samozřejmě také filozofie jako takové. Charakter fakulty je mimořádný dosavadním pěstováním tzv. malých oborů, které se daří udržet. Jedná se o obory s relativně malými počty studentů, jež jsou velice náročné na studium, a mnohdy představuje naše fakulta jediné místo v České republice, kde je možné tyto obory studovat. Jedná se např. o obory pěstované v Ústavu Dálného východu, v Ústavu Blízkého východu a v dalších. Fakulta se přitom dle mého názoru již dávno vymanila z klišé o nepraktičnosti zde studovaných oborů.

Jednak jsou zde obory bezprostředně napojené na praxi (informační studia, knihovnictví, archivnictví, personální řízení a další), jednak ukázaly i poslední průzkumy, že naši absolventi mají prakticky nulovou nezaměstnanost. Je přitom nutné zmínit, že v posledních letech došlo ke zcela zásadní změně v oblasti studia, neboť fakulta prošla, jako jedna z posledních na univerzitě, restrukturalizací studia dle boloňského modelu, takže v akademického roce 2008/2009 přijímala poprvé pouze do těchto forem strukturovaného studia. Velký důraz se přitom klade na rozvoj doktorského studia, přičemž na fakultě momentálně studuje téměř dva tisíce doktorandů.

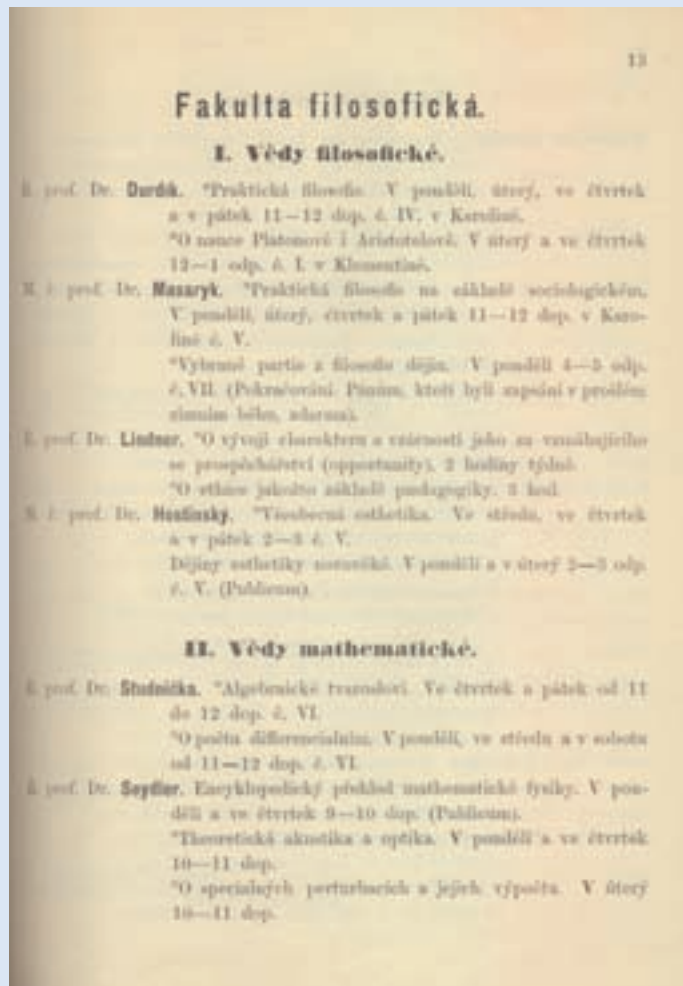
Filozofická fakulta

zdroj: VZC 2008

Děkan:	PhDr. Michal Stehlík, Ph.D.
Založena:	1348
Adresa:	Filozofická fakulta, nám. Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1
Počet bakalářských a magisterských studentů v roce 2008/2009:	6844
Počet doktorandů:	1769
Počet zahraničních studentů:	648
Počet vědecko-pedagogických pracovníků:	569
Web:	http://www.ff.cuni.cz

Seznam přednášek na Filozofické fakultě české Karlo-Ferdinandovy univerzity v Praze 1882/83

Věda a výzkum

Pro charakter fakulty je důležité naprosto přirozené propojení pedagogického záběru s vědeckým výkonem. Fakulta klade velký důraz na tento svůj výzkumný charakter, momentálně zde běží pět velkých výzkumných záměrů. Dva jsou relativně monotematické – jedná se o záměr Ústavu českého národního korpusu a Českého egyptologického ústavu, další tři záměry spíše zastřešují oblasti filologie, historie a filozofie. Oblast vědy a výzkumu prochází nyní bouřlivými změnami; do tohoto procesu vstupujeme s vážným apelem na nutnost vnímání humanitních věd jako jedné z priorit podpory vědy v České republice. V této aktivitě nezůstáváme pouze na domácí půdě. Fakulta aktuálně, v květnu 2009, hostila páté setkání děkanů humanitních fakult Evropy; šlo o iniciativu *Prague Network*. Na tomto setkání bylo hlavním tématem

právě postavení humanitních věd v celoevropském kontextu.

Fakulta je velice aktivní také na poli grantové politiky. K desítkám grantových projektů se přitom v posledních dvou letech připojily i velké evropské projekty, ať již z Operačního programu Praha – Adaptabilita nebo nejnověji z Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost.

Zahraněční styky

Stejně jako věda jsou přirozenou součástí života fakulty i zahraniční vztahy, skutečně masivní mobilita studentů a v poslední době také pedagogů. Zcela mimořádným projektem je v této oblasti podpora česko-anglického vzdělávacího fondu, který umožňuje každoroční vysílání kvalitních doktorandů na špičkové britské univerzity. Ze zahraničních aktivit je dále nutné zmínit stále se rozšiřující trend studia společ-

ného doktorátu se zahraničními partnery, tzv. co-tutelle, zejména s francouzskými a německými univerzitami. Zároveň je v posledních fázích příprav program společného studia v rámci Středoevropské iniciativy Krakova, Lublaně, Bratislavy a naší fakulty. Pro americké partnery pak každoročně připravujeme speciální studijní program dějin a reálií střední Evropy – každoročně tak v tomto programu hostíme přes stovku amerických studentů.

Úspěchy a ocenění

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy je však především prostorem pro setkávání studentů a zcela mimořádných osobností české vědy. Při velikosti fakulty je těžké učinit nějaký výběr, aniž by nebyly opomínuty některé z osobností. Jako klíč mohou snad sloužit nejrůznější ocenění, kterých se pracovníkům fakulty dostává z nejrůznějších stran. Ministerstvo školství tak

Výstava Českého egyptologického ústavu FF UK

v posledních letech ocenilo např. práci Ústavu českého národního korpusu či jmenovitě egyptologický výzkum prof. Miroslava Vernera v lokalitě Abúsír. Ostatně právě Český egyptologický ústav ocenil v loňském roce rektor Univerzity Karlovy za prezentaci dobrého jména univerzity. Ze strany ministerstva kultury jsou pracovníci fakulty pravidelně oceňovanými osobnostmi v oblasti překladu, např. doc. Jiří Pelán či prof. Martin Hliský. Mezinárodní charakter a váhu fakulty pak dokládají ocenění ze strany zahraničních institucí či států. Zde bych jmenoval prof. Josefa Opatrného a jeho několik ocenění za práce v oblasti iberoamerikanistiky. Jak jsem však konstatoval na počátku, je velmi těžké z téměř sedmi set pedagogů sestavit skutečně kompletní přehled mimořádných osobností.

Ediční činnost

Pro vědecký výkon fakulty a ostatně i její fungování na mezinárodním poli jsou jistým pojtkem i ediční aktivity. Fakulta dlouhodobě směřuje svoji produkci nejen do Nakladatelství Karolinum. Vzhledem k velikosti a šíři instituce publikují pracovníci v mnoha nakladatelstvích v České republice i zahraničí. Navíc prosazujeme od roku 2006 aktivněji také vlastní fakultní ediční činnost. Byla založena monografická řada *Opera Facultatis philosophicae Universitatis Carolinae Pragensis*, aktivitou doktorandů vznikl před třemi lety elektronický časopis *Člověk*. Fakulta zaštiťuje mnoho časopiseckých aktivit, opět v šíři od bohemistiky přes historii až k oblasti sociálních věd či uměnověd. Od roku 2007 také pravidelně vydává sborník přednášek zahraničních profesorů za předchozí akademický rok. Z posledních edičních počínů je nutné zmínit např. velice úspěšnou publikaci *Jan Palach '69* či nejnověji vydávaný *Korunovační řád českých králů*.

Problémy k řešení

Život fakulty je i přes výše nastíněný záběr aktivit do značné míry negativně ovlivňován zejména dvěma faktory – nízkou finanční podporou humanitních oborů a dále pak reálnou prostorovou krizí, neboť pracoviště fakulty již nyní sídlí na jedenácti různých místech v hlavním městě. Tyto dvě oblasti jsou uvnitř fakulty patrně těmi neaktuálnějšími tématy posledních dvou let. Mírné finanční zlepšení si možná můžeme slibovat od nového systému podpory vědy, kde jsou výsledky fakulty dle stávající metodiky skutečně na dobré úrovni. Zároveň se z ministerstva vnitřně podařilo získat na pět let účelovou podporu pro malé obory. Prostorový problém stále však čeká na zásadní řešení.

V tomto roce bude dostavěna centrální knihovna v hlavní budově fakulty, což pomůže odlehčit části více než milionového knižního fondu fakulty přesměrováním právě do této knihovny. Následovat by měla dostavba čtvrtého patra hlavní budovy v roce 2010. Zásadní zlepšení si však slibujeme od možnosti využití části prostor v zrekon-

struované budově blízkého Klementina po roce 2013. Věřím, že loňský rok podepsaná rámcová smlouva mezi Univerzitou Karlovou a Národní knihovnou bude konkretizována do takové míry, že budeme mít skutečnou jistotu tohoto řešení. Ideálním řešením by byla vlastní nová budova či přímo kampus, ale plány ohledně objektu karlínské Invalidovny jsou momentálně pozastaveny. Tohoto směru se však nevzdáváme.

Společenská role

Profil Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze by měl při vědomí dynamických změn okolo nás do budoucna respektovat dosavadní tradici, a to zejména v zachování vysoké kvality výuky a zaměření na vědu a výzkum, rovněž v mezinárodním kontextu. Nelze přitom opominout ani nezastupitelnou společenskou roli, v rámci níž by měli naši pedagogové, absolventi i fakulta jako celek kultivovat českou společnost či této kultivaci přinejmenším napomáhat. Zároveň byla naše fakulta vždy místem, které se dokázalo vyjádřit k zásadním společenským pohybům. Mám za to, že naposled se to podařilo ukázat na procesu příprav zákona o terciárním vzdělávání, kde byla aktivita členů naší akademické obce skutečně neopominutelnou součástí diskuse s ministerstvem školství. Na závěr chci říci jen tolik, že bychom se neměli uprostřed šilenství co největší masovosti studia bát slova elita a klást důraz především na kvalitu vědy a studia.

PhDr. Michal Stehlik,
Ph.D.

Autor je děkanem Filozofické fakulty UK. Zaměřuje se na české dějiny, na toto téma připravil několik výstav. Během svého působení v Národním muzeu koordinoval Pražské muzejní noci. Od roku 2008 je členem výkonného výboru iniciativy děkanů evropských filozofických fakult Prague Network.

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Zdeněk Helus, Karolina Marková

Vznik Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy 15. listopadu 1946 je spjat se završením dlouholetých snah realizovat výuku učitelů na vysokoškolském univerzitním základě. V současné době je hlavním posláním PedF UK v Praze příprava učitelů pro všechny typy a stupně škol a příprava odborníků a vědeckých pracovníků v pedagogice a psychologii a v různých oborech zaměřených na vzdělávání. Absolventi fakulty se mimo oblast školství dobře uplatňují jak ve státní správě, tak v privátním sektoru.

Studentky semináře Školní pedagogika

FOTO NA TĚTO STRANĚ: ARCHIV PED. FAKULTY

Vzdělávání a výuka

V denním studiu fakulta připravuje vyučující pro mateřské školy, I. stupeň základních škol a vyučující všeobecně vzdělávacích předmětů na druhém stupni základních škol a středních škol. Velký zájem je o studijní programy Speciální pedagogika a Psychologie. V kombinované formě nabízí bakalářské studium vychovatelství, speciální pedagogiky a školského managementu a magisterské studium učitelů pro I. stupeň ZŠ. Nelze opominout celoživotní vzdělávání, kde se realizuje velké množství kvalifikačních vzdělávacích programů a kurzů dalšího vzdělávání učitelů, ani univerzitu třetího věku. Od roku 2006/2007 fakulta užívá kreditní systém

ECTS v rámci evropského programu podpory mobility studentů a dostupnosti studia v zemích EU. V pregraduálním studiu se připravuje více než čtyři tisíce studentů v 68 oborech bakalářských a 76 oborech magisterských studijních programů; obory hudební výchova, hra na nástroj a sbormistrovství jsou akreditovány i v anglickém jazyce. Na fakultě se vzdělává 285 doktorandů v osmi oborech doktorských studijních programů Pedagogika, Pedagogická psychologie, Didaktika matematiky, České a československé dějiny, Hudební teorie a pedagogika, Výtvarná výchova, Speciální pedagogika a Filozofie; poslední dva obory jsou akreditovány i v anglickém

Děkanka doc. PaedDr. Radka Wildová, CSc.

Pedagogická fakulta

zdroj: VZČ 2008

Děkanka:	doc. PaedDr. Radka Wildová, CSc.
Založena:	1946
Adresa:	Pedagogická fakulta, M. D. Rettigové 4, 116 39 Praha 1
Počet bakalářských a magisterských studentů v roce 2008/2009:	4384
Počet doktorandů:	285
Počet zahraničních studentů:	95
Počet vědecko-pedagogických pracovníků:	263
Web:	http://www.pedf.cuni.cz

FOTO NA TĚTO DVOUSTRANĚ: ARCHIV PED. FAKULTY

Zahranční studenti oboru Učitelství hry na nástroj

a německém jazyce. Studium není pouze teoretické, fakulta má vybudovanou síť spolupracujících škol a dalších vzdělávacích zařízení, kde se studenti účastní různých pedagogických praxí a terénních výzkumů. Výuka se modernizuje; do *Virtuální manažerské univerzity* se zapojují tři tisíce studentů školského managementu, elektronické vzdělávací prostředí Moodle se stává standardní podporou výuky kurzů prezenčního studia. Fakulta je dobře dostupná pro studující se zdravotním handicapem. Má vlastní poradnu pro studenty se speciálními potřebami, nabízí konzultace vyučujícím fakulty, zajišťuje knihovnickou a informační podporu studentů vyžadujících specifické služby, digitalizaci dokumentů pro zrakově postižené, chráněné pracoviště ve studovně apod.

Vědecká a tvůrčí činnost

Vědecká orientace kateder je určena jak oborovým, tak oborově-didaktickým zaměřením.

Pedagogická fakulta UK je pro léta 2007–2013 nositelem výzkumného záměru *Učitelská profese v měnících se požadavcích na vzdělávání*, který vytváří prostor pro výzkumnou spolupráci mezi třemi fakultami univerzity: pedagogickou, filozofickou a přírodovědeckou.

Dalším významným projektem je *Centrum základního výzkumu školního vzdělávání* (2006–2010), které koordinuje Ústav výzkumu a rozvoje vzdělávání PedF UK a na řešení se podílí Centrum pedagogického výzkumu Masarykovy univerzity v Brně. Řešitelé z katedry psychologie jsou členy týmu projektu 7. rámcového

programu EU ELDEL – *Enhancing Literacy Development in European Languages*, který koordinuje University of Wales. Středisko vzdělávací politiky PedF UK realizuje řadu významných mezinárodních výzkumů, např. *Flexibilita odborníků ve společnosti znalostí: Nové požadavky na terciární vzdělávání v Evropě*. Pedagogická fakulta pravidelně pořádá významné národní i mezinárodní vědecké konference, za všechny můžeme zmínit např. *5th European Summer University on the History and Epistemology in Mathematics Education; Imaginace ve výchově, umění a sportu; Valuing individual and shared learning: the role of ICT* nebo *Education, Equity and Social Justice*.

K specifickým fakulty patří obory zaměřené na umělecko-pedagogickou oblast. Aktivita katedry hudební výchovy zahr-

Mezinárodní seminář k didaktice matematiky

nují koncerty v prestižních hudebních cyklech a koncertních sálech a interpretační soutěže, absolventi oboru Sborníkovství se zasazují o pokračování tradice českého amatérského sborového zpěvu, jenž patří mezi světovou špičku. Katedra výtvarné výchovy je ojedinělým pracovištěm, které systematicky pěstuje a podněcuje autorskou studentskou tvorbu – připomeňme soutěž *O cenu sv. Lukáše* spojenou s výstavou ve Studentském klubu UK v Karolinu. Výtvarná díla studentů ožívají i prostory fakulty.

Zahranční styky

Pedagogická fakulta v Praze je jednou z prvních fakult UK i celé České republiky, které se zapojily do prestižního programu Erasmus Mundus. Studijní program *Master in Special Education Needs* se koná ve spolupráci s Roehampton University a Fontys University a poskytuje stipendia pro studenty a akademické pracovníky ze třetích zemí a směřuje k získání navzájem uznávaného společného diplomu (joint degree); kromě prohloubení spolupráce v Evropě slouží i jako propagace evropského systému vysokoškolského vzdělávání mimo hranice Evropy. Mezi významné zahraniční aktivity fakulty patří zapojení do týmů mezinárodních projektů LLP EU, jejichž počet se každoročně zvyšuje. Fakulta dále uskutečňuje intenzivní spolupráci s vysokoškol-

Studující programu Erasmus Mundus SEN

skými pracovišti v mnoha evropských zemích i v Rusku, Bělorusku nebo Mexiku, výsledkem jsou výměnné stáže a přednášky, společná tvorba učebnic a studijních materiálů, rozvojové a vědecké projekty. Pracovníci fakulty jsou členy výborů mezinárodních odborných organizací, konferencí a redakčních rad mezinárodních časopisů.

Program Erasmus má na PedF dlouhou tradici. Fakulta má v současné době uzavřeno 116 bilaterálních smluv, v roce

Praxe budoucích výtvarných pedagogů v UPM v Praze

Studenti si zkoušejí střelbu z luku

2008 programu mobility využilo 49 pedagogických pracovníků a 164 studentů PedF UK, fakulta přijala 46 zahraničních studentů a 34 pedagogů. Na základě univerzitních dohod či stipendií přijíždějí i studenti z Austrálie, Číny, Tchaj-wanu, Mexika, Švýcarska, Izraele, USA nebo Ruska. Fakulta centrálně organizuje jazykový kurz češtiny pro začátečníky a *Czech Society Course*.

Úspěchy, působení ve vzdělávací praxi

Akademičtí pracovníci fakulty získali různá veřejná ocenění, v poslední době například vyznamenal německý prezident Horst Köhler PaedDr. Dagmar Švermovou za mimořádné angažmá v rozvoji školských a kulturních vztahů a podporu a šíření německého jazyka.

Studující jsou laureáty různých cen (Cena

Josefa Hlávky, Bolzanova cena), jsou aktivně vedeni k publikační činnosti ve svém oboru a účastní se studentských vědeckých konferencí, z nichž některé organizuje PedF (germanistika, Studentské psychologické dny, literárněvědní konference). Aktivně propagují učitelskou profesi pořádáním různých akcí pro veřejnost (např. *Den dětí, učitelů a rodičů*), z vlastní iniciativy podporují projekt Adopce na dálku, vykonávají dobrovolnickou činnost. Pracovníci fakulty jsou řešiteli rozvojových projektů, které ovlivňují pojetí vzdělávání v praxi škol ČR. S podporou ESF byly realizovány například projekty *Výchova ke vztahu ke kulturně historickému dědictví, Podpora tvorby a zavedení školních vzdělávacích programů s komponentou ekonomické gramotnosti, Rozvoj sítě pražských inovujících škol* a řada dalších. Učitelé fakulty jsou autory mnoha učebnic pro základní, střední a umělecké školy a odborných knih pro pedagogickou veřejnost i pro rodiče.

Profilace a plány

Fakulta v současnosti žije očekáváním pozitivních změn spojeným s nástupem doc. Radky Wildové do funkce děkanky. Silnou podporu velké většiny zaměstnanců fakulty se jí podařilo získat především nebývale jasnou představou o budoucnosti fakulty, kterou představila ve svém volebním programu. Explicitně zde vyjádřila jak obecné priority, tak konkrétní postupy jejich naplňování. Patří mezi ně stabilizace a zefektivnění fakulty jako organizace, systematické sledování kvality výuky a její neustálé zvyšování, vnímání studentů jako partnerů nejen při rozhodování v akademickém senátu, ale i při hodnocení výuky, přizpůsobování nabídky studia vzdělávacím

trendům a potřebám společnosti rozvojem moderních metod výuky, distančních forem studia a využitím možností informačních a komunikačních technologií. Významná je také změna v chápání vědeckovýzkumné činnosti akademických pracovníků. Kromě individuální odpovědnosti za vysokou odbornou úroveň znalostí je vnímána jako příležitost k integraci badatelských kapacit v rámci fakulty za účelem vytváření mimořádných výsledků na národní i mezinárodní úrovni. K tomu směřuje i důraz na rozvoj doktorského studia a podpora mladých akademických pracovníků v jejich profesním rozvoji.

Cílem je vytvořit z pedagogické fakulty komunitu lidí, která bude společně sdílenou vizí naplňovat prostřednictvím vstřícné, kvalitní a náročné výuky, excelentních vědeckých výsledků a úzkou spoluprací s praxí partnerských vzdělávacích institucí.

prof. PhDr. Zdeněk Helus, DrSc.

Spoluautor článku je proděkanem pro vnější vztahy PedF UK.

Ing. Karolina Marková

Spoluautorka je členkou Katedry školní a sociální pedagogiky PedF UK a je poradkyní děkanky pro oblast PR.

Již začátkem roku 1990, krátce po Listopadu 1989, vznikla jako první nová vysoká škola v rámci Univerzity Karlovy v Praze Fakulta sociálních věd. Jako samostatný obor se zde vedle žurnalistiky etablovala ekonomie, politologie, sociologie, o něco později k nim přibyla ještě mezinárodní teritoriální studia. V současnosti FSV vytváří jedinečnou, nezastupitelnou skladbu oborů tím, že rozvíjí ty, které se na UK nepěstují, jako například ekonomie jako teoretická a matematická disciplína, mediální studia se žurnalistikou či bezpečnostní studia a další. Kromě toho je pro většinu oborů – a tím i celkové naladění fakulty – příznačný důraz na historickou dimenzi předmětu zájmu v duchu teze, že každá „sociální věda je svou podstatou historická“.

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Jan Halada

Diskuse s Phillipem Valem, šéfredaktorem francouzského deníku Charlie Hebdo, který zveřejnil karikatury Mohameda ve Francii

Výuka a uplatnění

Pedagogická činnost FSV zahrnuje ve své pevné struktuře bakalářské, magisterské a doktorské studium. Důraz je kladen na rozšiřování možností horizontální pro-

stupnosti fakulty navzájem mezi obory, a to jak při přechodu z bakalářského cyklu do navazujícího magisterského, tak při přijímání do doktorského studia. Bakalářské studium se snaží propojovat kvalitní profesní přípravu se špičkovou přípravou na další studium. Magisterské studium usiluje především o výchovu intelektuálně samostatných absolventů, kteří mohou vykonávat povolání odborných pracovníků a zastávat řídicí funkce, ale i o přípravu doktorských studentů. Doktorské studium se snaží vychovávat odborně schopné absolventy, kteří dovedou samostatně řešit vědecké a výzkumné problémy a mohou se uplatnit rovněž jako vysokoškolské pedagogové.

Skupinová fotografie doktorandů z doktorských seminářů ISS Veřejné a sociální politiky z akademického roku 2008/09

Fakulta sociálních věd

Děkan:	prof. RNDr. Jan Ámos Věšek, CSc.	zdroj: VZČ 2008
Založena:	1990	
Adresa:	Fakulta sociálních věd, Smetanovo nábřeží 6, 110 00 Praha 1	
Počet magisterských a bakalářských studentů v roce 2008/2009:	3594	
Počet doktorandů:	499	
Počet studentů z ciziny:	643	
Počet vědecko-pedagogických pracovníků:	159	
Web:	http://www.fsv.cuni.cz	

Fakulta klade důraz na to, aby tyto studijní obory obstály ve srovnání s předními pracovišti v Evropě a ve světě. Od přelomu tisíciletí proto buduje kreditní systém jako jeden ze základních nástrojů organizace pedagogické práce v mezinárodním vzdělávacím provozu a své studenty podporuje v tom, aby část studia trávili na zahraničních školách.

V současné době má fakulta akreditovaných celkem 25 studijních oborů. Většina oborů se realizuje v prezenční formě, některé i v kombinované a vedle toho FSV systematicky rozvíjí i obory vyučované v cizích jazycích, zejména v angličtině a němčině. Fakulta dbá o pěstování dobré univerzitní tradice jednoty výuky a výzkumu, ale i o rozvoj moderních výukových metod od projektové výuky po prvky e-learningu ve výuce.

Absolventi FSV nacházejí uplatnění ve významných manažerských pozicích ve finančních a jiných institucích, ve státní správě, v oblasti regionální, celostátní i evropské politiky, v médiích, neziskové sféře i nejrůznějších výzkumných agenturách. Řada z nich je významnými představiteli svých oborů.

V roce 2000 měla FSV ve všech studijních programech necelých dva a půl tisíce studentů a do roku 2009 zvýšila tento počet na více než tři a půl tisíce, nejvýrazněji přitom narůstal počet studentů bakalářského studia.

Významnou součástí pedagogického života fakulty je rozvoj různých forem celoživotního vzdělávání – především studijních pobytů, dalšího vzdělávání a také Univerzity třetího věku. Ta je určena zájemcům o jednotlivé kurzy v pozdně produktivním i postproduktivním věku.

Workshop s francouzským válečným reportérem Patrickem Chauvelem na IKSŽ

Věda a výzkum

FSV rovněž vytváří prostředí pro pokročilý společenskovední výzkum. Zhruba jedna třetina jejich příjmů pochází z vědecké činnosti. Integruje a koordinuje výzkumný záměr, kde se zavázala, že bude poskytovat odborné veřejnosti kritickou a vědecky fundovanou reflexi vývoje české společnosti v jeho dlouhodobých perspektivách. Členové jednotlivých institutů fakulty a dvou výzkumných center – *Centra pro mediální studia FSV UK* (CEMES) a *Centra pro sociální a ekonomické strategie FSV UK* (CESES) – v rámci tohoto výzkumného záměru a v řadě dalších českých a evropských grantů rozvíjejí teorii, metodologii a empirický výzkum ve všech hlavních oblastech společenských věd.

V roce 2008 zahájila FSV reformu vědní politiky, jež má zajistit konkurenceschopnost celku fakulty i jejích součástí pro období 2009–2011. Z dlouhodobého hle-

V květnu 2007 získala prof. Lenka Rovná evropskou cenu Jean Monnet za program celoživotního vzdělávání Europeum, kterou uděluje Evropská komise. Cenu převzala z rukou komisaře pro vzdělávání Jána Figel'a.

Brian McNair a Winfried Schulz na konferenci Média 2009: Dvacet let poté v Goethe-Institutu v Praze, 11. 5. 2009.

diska je cílem reformy vytváření podnětného tvůrčího prostředí.

FSV se rovněž soustavně zasazuje o vznik publikačních příležitostí a jiných forem společenského uplatnění výsledků vědeckého bádání. Výzkum tvoří nedílnou součást vzdělávání, takže studenti doktorských, ale i magisterských studijních programů se podílejí na grantových projektech pedagogů a výzkumných pracovníků nebo rozvíjejí samostatnou činnost s finanční podporou *Grantové agentury*

Martin Mejstřík (vpravo) s generálním tajemníkem OECD Angelem Gurriou

FOTO: ARCHIV FSV

Snímek z konference *Chaos a řád ve společnosti a v sociologii*, pořádané na FSV k 70. narozeninám profesora sociologie Miloslava Petruska, 13. října 2006. Gratulantkou je prof. Vladimíra Dvořáková z VŠE.

FOTO: ARCHIV PROF. PETRUSKA

UK. Fakulta podporuje i další formy účasti studentů na výzkumu a formování vědeckého diskurzu, ale i účast na vědeckých konferencích či pořádání seminářů.

Zahraníční styky

Mezi fakultami UK patří FSV k těm, které mají nejrozvinutější síť zahraničních partnerů – jedná se přibližně o 170 dohod v rámci Erasmu s přibližně 130 partnerskými univerzitami.

FSV tak systematicky využívá potenciálu meziuniverzitních dohod UK. V oblasti výměnných studijních pobytů, učitelské mobility i vědecké spolupráce patří dlouhodobě k fakultám s nejvyšším podílem zahraniční mobility studentů.

Zároveň se snaží o stálé rozšiřování okruhu zahraničních partnerů, soustředí se na univerzity s vysokým odborným kreditem a potenciálem dalšího rozvoje spolupráce; usiluje i o geograficky a oborově reprezentativní zastoupení partnerů a rovněž se zapojuje do multilaterálních programů pedagogické spolupráce – *Erasmus Mundus*.

K financování zahraniční mobility a rozvoje mezinárodní spolupráce fakulta využívá dostupných finančních nástrojů –

Fond mobility či Rozvojové programy internacionalizace MŠMT, kde patří k nejúspěšnějším fakultám UK při získávání peněz.

Zahraníční studijní pobyty tvoří pevnou součást studia již v pregraduálních programech a jsou nutnou součástí v postgraduálním studiu. Největší počet zahraničních studijních pobytů je realizován prostřednictvím programu Erasmus. Fakulta poskytuje i širokou nabídku kurzů vyučovaných v cizím jazyce – v angličtině, němčině nebo francouzštině – a také nabízí samostatné studijní programy pro zahraniční studenty, např. mezinárodní program EUROMASTERS.

Každoročně organizuje pět letních škol, největší a nejdéle organizovanou je *The American Institute for Economic and Political Systems* se sedmnáctiletou tradicí.

Významné úspěchy a ocenění

Přes svou relativně krátkou existenci získala FSV již celou řadu domácích i zahraničních ocenění, a to nejen na poli vědy a výzkumu, ale i v médiích, literatuře či společenském životě. Stojí například u zrodu a každoroční organizace *Ceny Josefa Vavrouška*, která oceňuje bakalářské, magisterské a doktorské práce v oblasti ekologie – čtená ocenění každý rok dostávají studenti naší fakulty, kteří jsou i držiteli nejruznějších cen *Hlávkovy nadace*, *Bolzanovy ceny* apod.

Naši pedagogové jsou také nositeli nejruznějších ocenění, jen namátkou lze za poslední roky zmínit cenu *Magnesia Litera* za knihu *Dvě století střední Evropy* od Jana Křena, *Cenu rektora Univerzity Karlovy* za studii Jiřího Kabeleho *Z kapitalismu do socialismu a zpět* či stejnou cenu za publikaci Miloslava Petruska *Společnosti pozdní doby*. Barbara Köpplová a Jan Jiráček získali vyznamenání MŠMT za výstavu o médiích, která

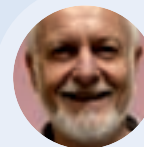
se uskutečnila v Národním muzeu, kolektiv autorů IKSŽ vydal Praktickou encyklopedii žurnalistiky a marketingové komunikace již v pěti vydáních.

Ediční činnost fakulty

Ediční činnost má na FSV dlouhou tradici a zapojuje se do ní celá akademická obec včetně studentů. Ročně vychází mezi dvaceti až třiceti tituly skript, monografií, sborníků a univerzitních časopisů, přičemž řada děl pracovníků fakulty vychází mimo univerzitní nakladatelství a často dostávají prestižní ocenění. Fakulta rovněž vydává šest odborných časopisů, z nichž jeden, *Czech Journal of Economics and Finance* (Finance a úvěr), získal již v minulosti tzv. *impakt faktor* a je vůbec nejvýše hodnoceným společenskovědním periodikem vydávaným v ČR. Ve fakultních časopisech publikují i autoři z dalších českých a zahraničních vědeckých institucí, čímž tyto časopisy získávají širší rozměr a zároveň se stávají jedním z prostředků k navázání lepší vzájemné spolupráce mezi jednotlivými pracovišti. Kromě toho fakulta vydává studentské časopisy IKSŽ *Fleš* a *Carolinu* i studentský časopis *Sociál*.

Profilace, plány a aktuální život

Před FSV, stejně jako i před všemi vysokými školami, stojí mnoho výzev měnícího se akademického světa: nový vysokoškolský zákon, systém financování vědy, případný přechod na výzkumnou univerzitu, stabilizace materiálních podmínek zejména doktorandů a mladých učitelů a vědeckých pracovníků, mezinárodní konkurenceschopnost ve vědě i na trhu uchazečů o studium apod. V rámci aktualizace dlouhodobého záměru fakulty i aspirací celé UK je tento úkol sice velmi náročný, avšak jistě realizovatelný.

doc. PhDr. Jan
Halada, CSc.

Autor článku je vedoucím Katedry marketingové komunikace a PR FSV UK, zároveň je místopředsedou Klubu autorů literatury faktu a aktivním autorem literatury faktu. Ve svých dílech se věnuje popularizaci filozofie a historie.

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Ladislav Benyovszky

Fakulta humanitních studií UK je nejmladší fakultou Univerzity Karlovy v Praze. Byla založena v roce 2000 s cílem reagovat na požadavky interdisciplinarit a internacionalizace, které jsou spjaty s realizací vzdělávání a vědy v podmínkách moderní společnosti. Poskytuje vysokoškolské vzdělání v humanitních oborech, učí vědecky pracovat v širokém rozsahu věd o člověku a lidské společnosti a rozvíjí systém studia s individuálním kurikulem.

FOTO NA TĚTO STRANĚ: ARCHIV FHS

Vedoucí katedry Studií občanského sektoru, doc. Ing. Marie Dohnalová, CSc., s představiteli Asociace sociální ekonomie na Světovém kongresu Asociace sociální ekonomie, který se konal v roce 2007 v Amsterdamu

Výuka a vzdělání

Fakulta nabízí dělené studium v bakalářském, magisterském a doktorském stupni, programy celoživotního vzdělávání a podporuje mezinárodní výměny studentů. Na bakalářském stupni uskutečňuje FHS tříletý bakalářský program Studium humanitní vzdělanosti. Ten představuje moderní typ vzdělání v humanitních a společenských vědách. Liberální forma studia garantovaná tutorským systémem umožňuje studentům volit individuální studijní program. Povinný je základ ve filozofii, historii a společenských vědách, studenti si

mohou dále vybrat z široké nabídky přednášek a kurzů v těchto oborech, v oblasti praktické komunikace v cizích jazycích, v tvůrčí činnosti a v řadě aplikačních oblastí. Studenti se v průběhu studia buď specializují v nějakém vědním oboru se záměrem pokračovat v navazujících magisterských oborech na FHS nebo jiných fakultách UK, nebo se zaměřují na získání aplikačních schopností a dovedností, které jim usnadní uplatnit se na trhu práce. Individuální studijní programy jsou organizovány prostřednictvím tří teoretických modulů – filozofického, historického

Exkurze do Kutné Hory, kterou podnikli studenti a učitelé FHS v rámci Letní školy konající se 18.–21. 9. 2008 ve Zbraslavicích

Fakulta humanitních studií

zdroj: VZČ 2008

Děkan:	doc. PhDr. Ladislav Benyovszky, CSc.
Založena:	2000
Adresa:	Fakulta humanitních studií, U Kříže 8, 156 00 Praha 5 – Jinonice
Počet bakalářských a magisterských studentů v roce 2008/2009:	2142
Počet doktorandů:	115
Počet zahraničních studentů:	2
Počet vědecko-pedagogických pracovníků:	108
Web:	http://www.fhs.cuni.cz

FOTO: ARCHIV FHS

Studenti katedry řízení a supervize ve zdravotnických organizacích při výuce

a společenskovedního, a tří modulů aplikačních – kreativního, komunikativního a kvalifikačního. Vedle přednášek z nabídky FHS si studenti mohou zapisovat i vybrané přednášky z nabídky jiných fakult UK. Od roku 2008 realizuje FHS tento program ve spolupráci se sdružením *ECOLAS (European Colleges of Liberal Arts and Sciences)*, sdružením, jehož je zakládajícím členem spolu s liberálně zaměřenými fakultami v Middelburgu, Tallinu, Gotlandu, Maastrichtu, Brémách, Uppsale, Varšavě, Bratislavě, Utrechtu a Salzburgu.

Struktura navazujících magisterských programů, které fakulta realizuje, je výsledkem základní strategie rozvíjet humanitní vzdělání odpovídající požadavkům moderního života; jednotlivé obory proto neodpovídají tradičně formulovaným disciplínám.

V jejich centru stojí Obecná antropologie – Integrální studium člověka, dvouletý navazující magisterský obor, který nabízí vzdělání v kulturní a sociální, historické a filozofické antropologii, v sociolingvistice, etologii a archeologii. Součástí studia je i praxe v antropologickém terénním výzkumu, zaměřeném zejména na sociální a etnické skupiny v ČR, na jejich setkávání a možné konflikty. Dále fakulta realizuje dvouleté navazující obory Studia občanské společnosti, Elektronická kultura a sémiotika, Genderová studia, Sociální a kulturní ekologie, Řízení a supervize v sociálních a zdravotnických organizacích, Orální historie – soudobé dějiny a od roku 2009 nově Historická sociologie. Od roku 2007 nabízí ve spolupráci s univerzitami v Toulouse, Louvain-la-Neuve, Lucemburk,

Bochum, Wuppertal a Mnichov společný Master Mundus program Německá a francouzská filozofie v Evropě (*EuroPhilosophie*), zřízený Evropskou komisí na posílení integrace vysokého školství, podporu mobility a zvýšení atraktivnosti evropského školství.

FOTO: ARCHIV FHS

Učitelé FHS při vystoupení na studentském festivalu školních kapel Jínonice do palice 16. 4. 2008 v Praze

FOTO: VÁCLAV MATOUŠEK

Studentky katedry Sociální a kulturní ekologie při experimentálním pálení dřevěného uhlí, které proběhlo v rámci terénní praxe ve dnech 30. 6. – 8. 7. 2007 v uhlířském skanzenu ve Lhotě u Kladna.

Doktorská studia fakulta nabízí v oborech Antropologie (program realizovaný ve spolupráci s lékařskými fakultami UK, Přírodovědeckou fakultou UK a AV ČR), Aplikovaná etika a Environmentální studia (ve spolupráci s UK ČZP).

Především prostřednictvím aktivit katedry studií občanské společnosti, katedry genderových studií, katedry řízení a supervize v sociálních a zdravotnických organizacích a katedry sociální a kulturní ekologie rozvíjí UK FHS široce tzv. třetí roli. K našim partnerům patří v tomto směru mnohé místní orgány státní správy i neziskové organizace; smlouvy o spolupráci v této oblasti jsme uzavřeli například s Gerontologickým centrem v Praze 8 či s ČSOB.

Věda a výzkum

Vědecká činnost fakulty se soustředí na oblast humanitních a společenských věd, zejména s ohledem na jejich antropologické a obecně humanistické dimenze. O jejich úspěších svědčí to, že v posledním hodnocení efektivnosti vědeckého výkonu (2008), patrném v tzv. duhových tabulkách, figurovala FHS na 13. místě v ČR, a v posledním *Žebříčku filozofických a sociálních fakult podle citací a publikací*, zveřejněném Lidovými novinami

Studenti FHS při každoročně konaném Běhu po Vyšehradských hradbách dne 14. 5. 2008

(28. 1. 2009), figuruje na místě druhém. Fakulta realizuje výzkumný záměr *Antropologie komunikace a lidské adaptace*, od roku 2004 více než ztrojnásobila počet řešených individuálních grantů (GA ČR, GA UK, GA AV). Projektem *Combating social exclusion among young homeless populations: a comparative investigation of homeless paths and reinsertion programmes for young men and women of different ethnic and migrant statuses (CSEYHP)* se zapojuje do 7. rámcového programu EU.

Fakulta pořádá či spolupořádá každoročně několik mezinárodních a více než desítku celostátních konferencí či workshopů. V roce 2007 spolupořádala např. mezinárodní konferenci k výročí Jana Patočky, konanou pod záštitou rektora UK prof. RNDr. Václava Hampla, DrSc., předsedy AV ČR prof. RNDr. Václava Pačese, DrSc., a JUDr. Petra Pitharta, místopředsedy Senátu PČR, mezinárodní konferenci *Město – identita – paměť* ve spolupráci se Vzdělávacím a kulturním centrem Židovského muzea v Praze a Polskími Towarzystwem Etnologii Miasta či mezinárodní sympóziem *Vilém Flusser* společně s Allianz Kulturstiftung a Goethe-Institutem v Praze. V roce 2008

Studenti FHS při performanci Pečení barevných palačinek, která proběhla v rámci Kreativního týdne na FHS dne 5. 5. 2009

to byla např. mezinárodní konference *Gender Perspectives on 1968 – an International Comparison*, odborný seminář s experty Evropské komise věnovaný perspektivám dopadů stárnutí na výdaje ve zdravotnictví a dalších segmentech veřejných služeb, či mezinárodní konference *Music and Minorities* podpořená Americkým velvyslanectvím v Praze, Rakouským kulturním fórem a dalšími partnery. Na fakultě vzniklo několik významných a vlivných monografií, např. *Mensch und Religion* Jana Sokola, *Thanatologie* Heleny Haškovcové či *Zrození vagabunda* Pavla Himla.

Zahraněční vztahy

V oblasti zahraničních vztahů, necháme-li stranou obvyklé typy spolupráce charakteru programů LLP Erasmus, Erasmus Master Mundus a bilaterální dohody především s americkými univerzitami, uskutečňuje fakulta dlouhodobější a těsnější spolupráci s univerzitami v Liverpoolu, ve Walesu či s Universiteit voor Humanistik v Utrechtu aj. Učitelé fakulty v poslední době dlouhodoběji hostovali např. na Harvardově univerzitě (Jan Sokol), Universidade Federal de São Carlos v Brazílii (Karel Novotný), rozvíjíme spolupráci se zmíněným sdružením *ECOLAS*. Fakulta má své zástupce v mezinárodních odborných společnostech, jako jsou *Internationale Johann Gotlieb Fichte*, *Internationale Max Scheler Gesellschaft*, *International Husserl Circle*, *Association for Social Economics*, *European Sociological Association*, *American Historical Association*, *International Association for Media and Communication Research* a mnohé jiné. Všechny

tyto aktivity jsou výsledkem dlouhodobé strategie fakulty vycházející vstříc internacionalizaci vysokoškolského vzdělávání a vědecké práce.

Časopisy a studentské aktivity

Fakulta je vydavatelem recenzovaného odborného časopisu věnovaného antropologickým vědám s důrazem na problematiku města a příbuzným společenskovedním a humanitním disciplínám *Lidé města / Urban People*. Jedná se o jediný antropologický časopis vydávaný v České republice. Vychází v českém a anglickém jazyce a obě jazykové verze řídí oddělené redakční rady. Fakulta ovšem neméně podporuje vydávání fakultního studentského časopisu HUMR, má vlastní filmový klub (*Filmový klub FHS*) a sportovní oddíl *Fenrir*, který má svou fotbalovou, volejbalovou, běžeckou a cyklistickou sekci. Přesto je tím, čím FHS v současnosti kromě pedagogické a vědecké práce žije nejintenzivněji, něco jiného. Totiž očekávání, že se konečně podaří vyřešit neutěšenou prostorovou situaci. Ta je v současné chvíli nejvýraznějším limitujícím faktorem dalšího rozvoje.

doc. PhDr. Ladislav Benyovszky, CSc.

Autor článku je od roku 2007 děkanem Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy. Působil v Ústavu filosofie a religionistiky FF UK, kde se zabýval zvláště problematikou ontologicky orientovaných filozofií.

KVÍZ

Milí čtenáři,

tentokrát vás v našem kvízu blíže seznámíme s významnými českými i světovými osobnostmi, které svými myšlenkami přispěly k poznání člověka, ale zároveň nezaostávaly v matematické vědě. Zeptáme se vás na historii některých fakult a vyzkoušíme si, jak pozorně jste četli stránky Fora.

1. Bernard Bolzano byl jedním z předních českých matematiků a filozofů. V roce 1805 se stal prvním profesorem náboženské nauky na pražské univerzitě. Nejvyšší mravní zákon – ctnost a blaženost celku – nadřadil příkazům státu a církve. Studentům vysvětloval své pojetí rovnosti a sociální spravedlnosti, nevyhýbal se ani zamlčovaným otázkám, jako byl nacionalismus, antisemitismus, prostituce, mluvil dokonce o právu poddaných na odpor proti nespravedlivé vrchnosti. Pro své reformní názory byl z univerzity vyloučen. V české duchovní tradici vypracoval pojetí zemského vlastenectví. To je založeno na:

- a) příslušnosti k zemi, a nikoli jen k jazyku
- b) příslušnosti nevolníků k danému lénu
- c) příslušnosti k půdě, která majiteli náleží
- d) příslušnosti k tradicím dané země, nikoli k národu

2. Sedmero svobodných umění patřilo k základům středověké vzdělanosti. Tato umění byla svobodná (liberales), protože věnovat se jim bylo hodné svobodného člověka, na rozdíl od manuálních či řemeslných prací. Největší autoritou svobodných umění byl bezesporu antický učenec Aristoteles, jehož dílo studenti univerzit znali z latinských překladů. K sedmeru svobodných umění nepatřila:

- a) gramatika
- b) múzika
- c) geometrie
- d) astrologie

3. Ve čtyřicetiletých letech byl pro neortodoxní názory vyobcován z židovské církve v Amsterdamu. Odmítl návrh francouzského krále Ludvíka XIV., aby mu výměnou za doživotní penzi věnoval jeden ze svých spisů, se slovy, že své spisy chce věnovat jen pravdě. Není pochyb o tom, že Baruch Spinoza, v Holandsku žijící filozof, v Bohu pevně věřil. Svým známým výrokem *Bůh čili příroda* chtěl dát najevo, že příroda a celý svět jsou v Bohu, jenž je však nekonečně přesahuje tím nekonečným, co neznáme a ani poznat nemůžeme. Jak byste pojmenovali tento názor?

- a) ateismus
- b) panentheismus
- c) pantheismus
- d) symbolismus

4. Postupné rozšiřování výuky a špatný stav budovy Karolina vedl v minulosti zástupce právnické fakulty k potřebě hledat nové prostory. Dlouholetá snaha o novou univerzitní budovu konečně došla naplnění realizací projektu zakladatele české moderní architektury J. Kotěry (1871–1923) za přispění L. Machoně. O tom informuje kovová deska na budově fakulty. Najdete na ní letopočet, kdy byla nová univerzitní budova dostavěna. Právě na ten se ptáme.

- a) 1899
- b) 1921
- c) 1926
- d) 1929

5. Je samozřejmostí, že Pedagogická fakulta UK dnes každoročně připraví pro profesi učitele stovky studentů, rovněž se zaměřuje na vzdělávání stávajících učitelů. Tak tomu ale nebylo odjakživa. Vzniku pedagogické fakulty předcházelo dlouholeté úsilí příznivců vysokoškolského vzdělávání učitelů. Ve kterém roce se podařilo naplnit jejich sny o vzniku pedagogické fakulty?

- a) 1935
- b) 1946
- c) 1950
- d) 1953

6. Vyučil se a pracoval jako zlatník, později jako automechanik. Po maturitě dálkově studoval matematiku na MFF UK. Jako programátor se ve Výzkumném ústavu matematických strojů podílel na vývoji základního softwaru. Přesto se životní cesta Jana Sokola neubírala stopami matematika. Jeho cesta k filozofii vedla přes studium biblistiky. Spolupracoval na ekumenickém překladu Bible, přeložil řadu filozofických knih a publikoval v mnoha časopisech. Od roku 1991 přednáší filozofii, antropologii a religionistiku na Univerzitě Karlově. V letech 2000–2007 působil jako děkan jedné z fakult Univerzity Karlovy. Ptáme se které.

- a) Pedagogické fakulty
- b) Filozofické fakulty
- c) Fakulty humanitních studií
- d) Katolické teologické fakulty

7. Důležitost a význam vědeckých časopisů se neměří počtem předplatitelů, ale pomocí impakt faktoru. Každoročně ho vyhodnocuje Institut pro vědecké

FOTO: ARCHIV UK

Budova právnické fakulty na náměstí Curieových vznikla podle návrhu architekta Jana Kotěry.

informace ISI (Institute for Scientific Information). Impakt faktor se počítá jako poměr mezi články časopisu, které byly dále citovány, a celkovým počtem otištěných článků. Zveřejňuje se opožděně, faktor pro rok 2008 se dozvíme až letos v létě. Ekonomický časopis Finance a úvěr, který vydává Fakulta sociálních věd UK, má nejvyšší impakt faktor ve svém oboru z oborových časopisů celé střední a východní Evropy. Kolik to je?

- a) 38
 b) 1
 c) 0,38
 d) 0,19

8. Teologie je nauka o Bohu, která vychází z víry v jeho existenci. Pojem pochází již z antického Řecka, poprvé ho použil Platón ve své Ústavě. Až poté jej začínají používat křesťané, kteří teologii jasně oddělují od pohanské mytologie. Religionistika má podobně starou historii a také se týká náboženství. Dívá se na ně ale z jiného pohledu. Čemu se věnuje?

- a) církvi a praktickým aspektům víry
 b) vyučování náboženství
 c) vysvětlení existence zla
 d) objektivnímu popisu náboženství

9. Dnes se akademický svět dělí přinejmenším na dvě poloviny – humanitní, kam se často řadí i společenské obory, a přírodovědeckou. V 17. století v sobě jedinečné osobnosti dokázaly skloubit teologii, geometrii, filozofii, fyziku a občas i něco navíc. Blaise Pascal nebo René

Descartes všechna tato odvětví ovládali, stejně jako jejich anglický následovník. Jeho teorie gravitace definitivně potvrdila správnost heliocentrismu. Rozvinul diferenciální a integrální počet a mnoho dalšího. Jak se jmenuje muž, který takto významným způsobem ovlivnil dějiny vědy?

- a) Isaac Newton
 b) Edmond Halley
 c) Robert Hooke
 d) William Whiston

10. Významný český akademik druhé poloviny 19. a začátku 20. století při výběru oboru váhal. Nejdříve se přihlásil na teologii, tu však nedokončil a přešel na filozofii. Po studiích se živil jako pedagog a specializoval se na český jazyk. Společně s T. G. Masarykem vyvrátil pravost Rukopisů královédvorského a zelenohorského. V roce 1902 vydal své nejslavnější dílo, předchůdce dnešních Pravidel českého pravopisu. Jak se tento lingvista jmenoval?

- a) Josef Dobrovský
 b) Jan Gebauer
 c) Pavel Josef Šafařík
 d) František Ladislav Rieger

Správné odpovědi: 1a), 2d), 3b), 4d), 5b), 6c), 7c), 8d), 9a), 10b)

Autor: redakce

ACANT

PĚVECKÝ SBOR KATOLICKÉ TEOLOGICKÉ FAKULTY UK

Ivan Minář

Sbor ACANT byl založen na podzim roku 2006 a lze o něm bez nadsázky říci, že za necelé tři roky se z původně amatérské skupinky studentů stalo seriózní hudební těleso, které má dnes za sebou kolem 70 koncertů a vystoupení, spolupráci s komorním orchestrem a jinými sólisty a úspěšně zahraniční turné v irském Dublinu.

Velikonoční koncert 2009 ve Vršovicích

Dosáhnout takových úspěchů se podařilo zejména díky schopnostem sbormistryně Mgr. Terezie Minářové Výborné a též díky velkému nasazení studentů oboru Dějiny křesťanského umění na KTF UK, kteří tvoří jádro sboru. Sbor ACANT se od začátku zabýval ve shodě s hlavním zaměřením fakulty interpretací křesťanské duchovní hudby, pravidelně doprovází zpěvem fakultní a studentské mše. Časem se jeho repertoár rozšířil o množství skladeb z oblasti vážné, populární i jazzové hudby. V repertoáru sboru je tak dnes možné nalézt různé žánry od gregoriánského chorálu přes renesanční a barokní hudbu až po skladby soudobých autorů (P. Eben, Z. Lukáš). Nejoblíbenější část repertoáru, jak u posluchačů, tak u členů sboru, však představují černošské spirituály, gospels a africké duchovní písně doprovázené často perkusemi a tancem s originální choreografií. Jejich autorem bývá druhý sbormistr Tomáš Simonis. Díky těmto živým a spontánním kreacím si sbor získal zaslouženou pozornost nejen v Čechách, ale i v irském Dublinu,

kde sbor pořádal na podzim 2008 charitativní koncert na podporu výstavby nemocnice a školy v chudé části Indie, při němž se vybralo celkem 15 000 eur. ACANT – zpočátku 12–15členné těleso – se časem rozrostl i o studenty dalších fakult Univerzity Karlovy, takže je dnes možné mezi 23 stálými členy potkat nejen studenty dalších teologických fakult (ETF a HTF), ale i studenty medicíny a pedagogiky při UK nebo i studenty ČVUT. Mezi členy sboru však nepotkáte studenty Arcibiskupského semináře při KTF UK (budoucí kněží), což vždy překvapí každého, kdo uslyší, odkud sbor pochází. Studenti oboru Dějiny křesťanského umění dali sboru specifický název ACANT, který označuje ornamentální prvek používaný již od antiky, napodobující list stejnojmenného bodláku rostoucího ve Středomoří, a zároveň odkazuje k latinskému slovesu canto (zpívat). Pedagožka Terezie Minářová Výborná vybudovala sbor ACANT pod hlavičkou semináře Duchovní hudba ve sborové praxi. Sbormistryně pochází z Jihlavy, vystu-

dovala Pedagogickou fakultu Západočeské univerzity v Plzni, Sbormistrovství chrámové hudby na Týnské vyšší odborné škole – Collegium Marianum v Praze a nyní dokončuje doktorské studium na PedF UK. Od roku 2006 učí na Pražské konzervatoři český jazyk a literaturu a hudebně teoretické předměty; zároveň působí na KTF UK jako externí vyučující.

Více o sboru ACANT naleznete na <http://bandzone.cz/acant> nebo na www.ktf.cuni.cz.

Mgr. Ivan Minář

Autor je členem a manažerem sboru ACANT. Absolvoval obor Dějiny křesťanského umění na KTF UK, kde v současné době pokračuje v doktorandském studiu. Je zaměstnancem Národního památkového ústavu.

FOTO: VACLAV HOLIC

VYDAVATELSTVÍ PEDAGOGICKÉ FAKULTY UK

Helena Justová

Vydavatelství Pedagogické fakulty UK existovalo řadu let jako součást *Střediska vědeckých informací*. Od roku 2003 působí jako samostatný útvar. V roce 2007 v sedmém čísle *Fora*, věnovaném ediční činnosti na Univerzitě Karlově, vyšel poměrně podrobný článek o jeho činnosti. Proto nyní o vydavatelství trochu jinak.

Za šest let jeho existence došlo k řadě změn. Některé nastaly v důsledku okamžitého snížení počtu pracovníků, k dalším docházelo a stále dochází postupně. Podstatně narostl počet vydaných titulů, ovšem kvalita vydávaných publikací se nesmí snížit. Vydavatelské aktivity se podařilo zviditelnit po celé republice, zejména spoluprací s dalšími vysokoškolskými vydavatelstvími a prodejny literatury, ale také kontaktem s velkými knižními obchody, které již pravidelně odebírají nabízené publikace naší provenience. Podařilo se zlepšit vztahy vydavatelství s katedrami a dalšími útvary PedF UK, které do roku 2003 vesměs nebyly nejlepší. Částečně se obnovilo i vybavení vydavatelství.

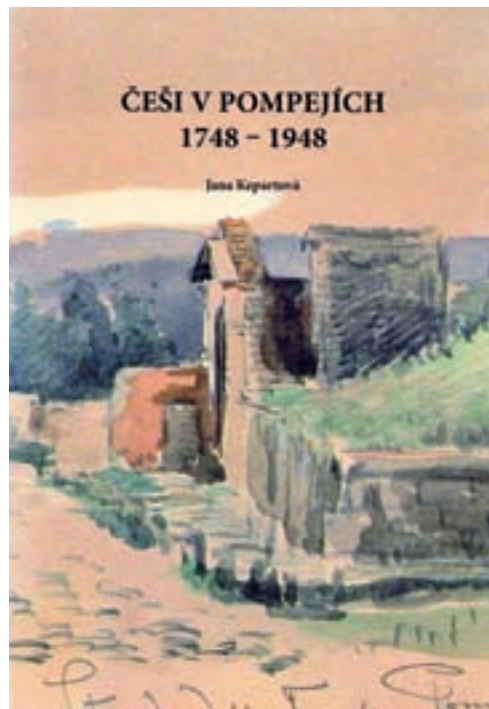
Na fakultu patříme

To vše nás velice těší, ale je na místě zmínit se i o tom, co není příjemné, co

nám existenci jako takovou ztěžuje. Nepochybně jsou to chybějící finance a z toho plynoucí stále velmi nedostačité technické vybavení pracoviště. Jsou to i postoje některých lidí, kteří se bez znalosti chodu vydavatelství pokouší do naší práce necitlivě zasahovat, respektive ji likvidovat. Celých šest let nebylo jasné, zda máme právo na existenci. Nové vedení ale konstatovalo, že vydavatelství do organizační struktury fakulty patří, že tedy bude existovat i nadále. Patří mu za to poděkování.

Vydavatelství musí vycházet z ekonomických možností fakulty, které jsou v poslední době neutěšené. Zároveň musí svými aktivitami samo přispívat na další vlastní činnost. Věřím, že postupně dojde k vyřešení problémů za pomoci odborníků – ekonomů. Vydavatelství si „zelenou“, která mu nyní byla dána, zaslouží. Nejen proto, že jeho činnost zajišťuje kolektiv obětavých a zapále-

ných pracovníků, ale také proto, že na fakultě je o naši práci a její výstupy zájem. Většina kolegů ji hodnotí pozitivně, jak jsem se v poslední době přesvědčila. Naši práci podporuje rovněž fakultní ediční komise, která s námi spolupracuje. To povzbuzuje.

Činnost vydavatelská

Každoročně vydáváme kolem třiceti nových titulů – skript, vědeckých publikací, sborníků. Připravujeme, případně i sami tiskneme příležitostné tisky pro fakultu. Protože kvůli nedostatku skladovacích prostor nemůžeme najednou vytisknout celý smluvený náklad, zajišťujeme průběžně dotisky skript. Některé tituly jsou opakovaně vyžadovány pražskými i mimopražskými knihkupectvími. Na prvním místě

FOTO NA TĚTO STRANĚ: ARCHIV VYDAVATELSTVÍ PED. FAKULTY UK

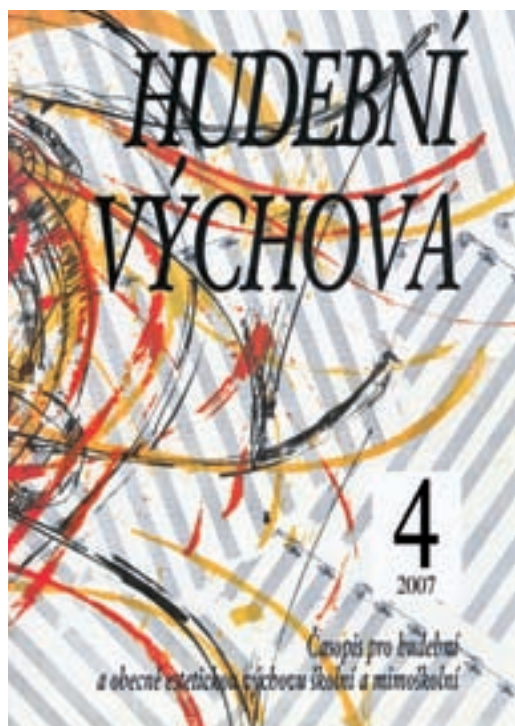

FOTO NA TĚTO DVOUSTRANĚ ARCHIVY VYDAVATELSTVÍ PED. FAKULTY UK

je to učebnice latiny *Vestibulum*, pak Slavíkovo dvojdielné *Umění zážitku, zážitek umění*, Vančatova *Primatologie*. Úspěšné jsou i publikace *Češi v Pompejích* (1748–1948) J. Keparťové, Bláhova *Křižovatka geneze moderního malířství a hudby*, Skarlantové *Oděv jako znak*, první díl *Anthologie der deutschen Dichtung* V. Glosikové a V. Jičínské. A pokračovat bych mohla ještě dále. Na základě výběru jsme vydali pro příslušný výbor Evropské unie příručku

pro rodiče handicapovaných dětí v desítky jazykových mutací. Zapojili jsme se do *Programu F. X. Šalda*, který iniciuje Ministerstvo zahraničních věcí Francouzské republiky prostřednictvím kulturního oddělení velvyslanectví

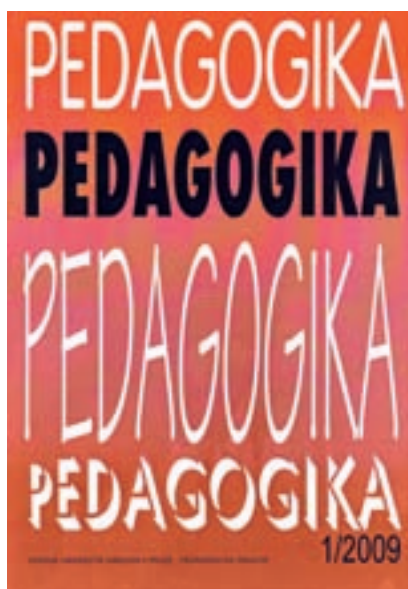
Odborné časopisy

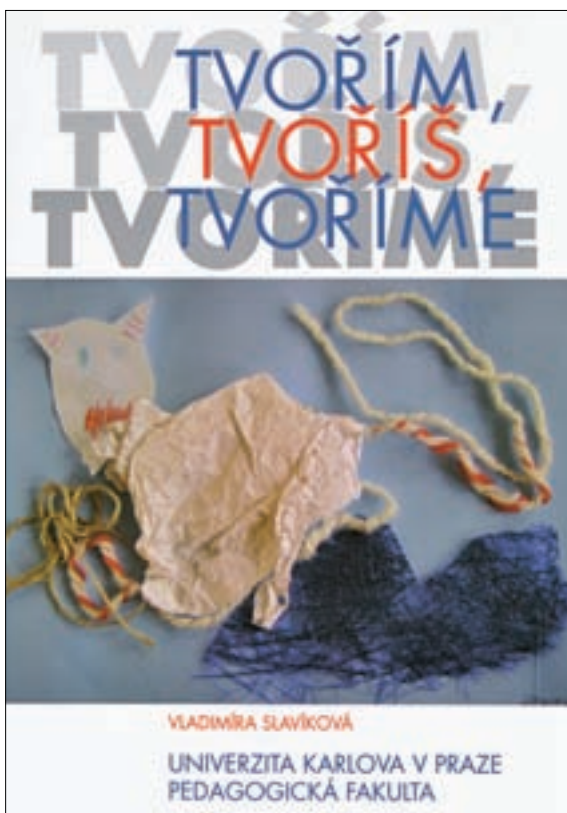
Pro Pedagogickou fakultu UK je velmi důležité pokračovat ve vydávání odborných a vědeckých časopisů. Jsou pro nás, jak se říká, jakýmsi rodinným stříbrem. Za významné uznání považujeme, že čtyři z našich časopisů byly v loňském roce zařazeny do Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v České republice. *Pedagogika* otiskuje stati, výzkumná sdělení, zprávy, recenze publikací, zabývá se problematikou, kterou nese ve svém názvu. Uchází se o impakt faktor. Členy redakční rady jsou i zahraniční odborníci. Další časopis, *Speciální pedagogika*, se zabývá problematikou lidí se zdravotním postižením, a to z nejrůznějších hledisek. *Výtvarná výchova* stejně jako časopis *Hudební výchova* je nástupcem *Estetické výchovy*, časopisu, který přestal existovat v roce 1992. *Výtvarná výchova* je významnou platformou pro publikační činnost studentů, zejména

Francie v ČR, a připravujeme vydání překladu knihy P. Beaussanta *Le roi Soleil se leve aussi* (*Král Slunce také vstává*).

doktorandů z pražské fakulty, ale i z dalších pedagogických fakult, na kterých se obor *výtvarná výchova* pěstuje. *Orbis scholae* je z recenzovaných neimpaktova-

zrodit z pomyslného popela a zahájíme jeho další život právě tím jubilejním 50. číslem, které naplníme zbylými zaslunými příspěvky. A budeme doufat, že ho příslušníci naší akademické obce nenechají znovu spadnout do plamenů.

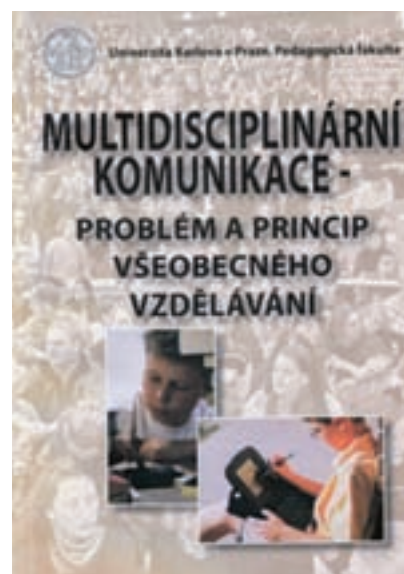
Vždy je co zlepšovat

Závěrem je podstatné uvést, že autoři publikací a příspěvků na svých pracích nezbohatnou, mnohdy za ně nedostanou ani korunu. Vydat knihu nebo publikovat v časopisech je v našich podmínkách spíše otázkou cti, umožňuje to proniknout do povědomí studentské a odborné veřejnosti. A naši autoři to tak také chápou.

ných časopisů nejmladší, založilo jej Centrum základního výzkumu školního vzdělávání v roce 2006. Zaměřuje se na školní vzdělávání v jeho širších sociokulturních souvislostech. Cílem periodika je přispívat k rozvoji školního vzdělávání, k řešení problémů praxe a vzdělávací politiky. Orientuje se na monotematická čísla, nazvaná např. *Sociální determinanty vzdělávání*, *Škola jako učící se organizace* nebo *Sociální spravedlivost ve vzdělávání*. Vždy jedno číslo v ročníku vychází anglicky.

Časopis *Hudební výchova* se o zařazení začal ucházet v tomto roce. Jeho vydávání již několik let dotuje Český hudební fond, což svědčí o jeho úrovni. Do konce roku 2008 vycházel časopis Pedagogické fakulty UK *Informatorium*. Přispívali do něj svými články učitelé, studenti a další zaměstnanci fakulty. Jeho 50. jubilejní číslo již nevyšlo kvůli nedostatku příspěvků, vydávání *Informatoria* tak bylo přerušeno. K naší velké radosti zaslaly katedry pro toto číslo tolik materiálů, že v něm všechny ani nelze umístit. A tak jsme usoudili, že fakultní časopis necháme jako bájného fénixe znovu se

V těchto dnech připravujeme návrh programu dalšího rozvoje vydavatelství a návrh jeho organizačního a edičního řádu. Bude zapotřebí toho udělat ještě hodně – omladit je, doplnit o odborníky na vydavatelskou činnost, v neposlední řadě zajistit vybavení, které by splňovalo technické parametry dnešní doby, a vytvořit z nakladatelství nezastupitelnou insti-

tuci při realizaci vysokoškolského pedagogického vzdělávání. Problémů k dořešení je mnoho. Nezbyvá než chtít, věřit a pracovat.

PhDr. Helena Justová

Autorka článku je pověřena řízením Vydavatelství PedF UK.

ČASOPISY HUMANITNÍCH A SPOLEČENSKOVĚDNÍCH FAKULT

Řada humanitních a společenských fakult UK vydává své vlastní časopisy, z nichž většina je určena pro odbornou veřejnost, jiné slouží pro informování i pobavení širší veřejnosti z řad studentstva. Oslovili jsme redakce jednotlivých časopisů a požádali je o stručné představení jejich činnosti. Seznamte se s nimi i vy.

COMMUNIO VIATORUM – POUTNÍCI NA ROZVALINÁCH IDEOLOGIÍ

FOTO NA TĚTO DVOUSTRANĚ ARCHIV UK

Když v roce 1958 založili Josef L. Hromádka a Josef B. Souček z tehdejší Komenského evangelické bohoslovecké fakulty (dnešní Evangelická teologická fakulta UK) cizojazyčný čtvrtletník *Communio viatorum* (česky společenství poutníků), zdálo se, že je svět navždy rozdělen do dvou nepřátelských částí. *Communio viatorum* bylo tehdy pokusem dát promluvit dospělému a inteligentnímu hlasu křesťanů z komunistického bloku.

V 60. letech se čtvrtletník stal prostorem teologického hledání a experimentu. Mezi přispěvateli prvních ročníků byli tehdejší elévové – dnes klasikové – domácí teologické scény: Stanislav Segert, Jan Heller, Petr Pokorný, Jan Milič Lochmann, Amedeo Molnár, Pavel Filipi a další. V 60. a 70. letech se na stránkách žurnálu setkaly stoupající hvězdy teologického nebe (např. Helmut Gollwitzer, Remundo Pannikar, Paul van Buren, Jürgen Moltmann, Georges Cassalis a další). K rodinnému stříbru *Communio viatorum* patřila vždy biblistika a církevní dějiny.

Listopad 1989 přinesl pád bipolárního světa. Nezanikla ale naléhavá potřeba domácí, na okraj společnosti uklizené teologie, komunikovat se světem, formulovat specifickou zkušenost menšinového křesťanství v postkomunistické, silně sekularizované Evropě a z této perspektivy reflektovat dění ve světě. V redakci došlo ke generační obměně, tvoří ji dnes vedle tří pražských také

pět zahraničních kolegů a kolegů. Časopis vychází třikrát ročně, z toho bývají obvykle dvě čísla všeobecná, jedno tematické. Redakční postupy při zpracování zaslaných textů odpovídají standardním postupům v recenzovaných vědeckých časopisech. *Communio viatorum* je zařazeno v mezinárodních vědeckých databázích ERIH, Arts & Humanities Citation Index a ATLA Religion Database.

Mgr. Petr Sláma, Th.D.,
šéfredaktor

STUDIE A TEXTY EVANGELICKÉ TEOLOGICKÉ FAKULTY

Studie a texty jsou jedním ze tří periodik, jež vydává ETF UK. Mají svou historii. Komunistická vrchnost nepřála produkci teologického bádání a jeho publikování všestranně omezovala. V roce 1977 se Komenského evangelická bohoslovecká fakulta (předchůdkyně dnešní ETF) rozhodla zveřejňovat výsledky práce svých učitelů formou rozmožených svazků, nepravidelně vycházejících pod názvem *Studie a texty*

Komenského evangelické bohoslovecké fakulty (Studia et textus curante J. A. Comenii facultate theologica), aby podnítila informovanost a diskusi české teologické obce. Do roku 1989 vyšlo těchto svazků osm (jejich seznam a obsah najdete na <http://web.etf.cuni.cz/ETF-150.html>). V roce 2005 se ETF rozhodla na tuto volnou řadu navázat a *Studie a texty* vydávat pravidelně dvakrát ročně.

Periodikum má přednostně sloužit zveřejňování výsledků badatelské práce konané na ETF, včetně výsledků doktorandských studií, ale neuzavírá se ani příspěvkům vzniklým na jiných odborných teologických pracovištích nebo v oborech souvisejících

(filozofie, lingvistika, literární věda, archeologie aj.). Každý příspěvek prochází recenzním řízením dvou nezávislých odborníků. Vydávání řídí sedmičlenná redakční rada v čele s prof. ThDr. P. Filipim. Každý sešit, pokud možno tematicky soudržný, má svého vlastního editora. Viz <http://web.etf.cuni.cz/ETF-149.html>.

prof. ThDr. Pavel Filipi

TEOLOGICKÁ REFLEXE

Odborný časopis pro teologii *Teologická reflexe* vydává ETF UK od roku 1995, letos tedy vyjde již patnáctý ročník. Potřeba vydávat časopis tohoto typu se ukázala v souvislosti s proměnou publikační scény v církevní a teologické oblasti v první polovině devadesátých let, kdy si svoboda publikační vynutila rozdělení teologické produkce na církevní, zaměřenou spíše populárně, k nejširším vrstvám čtenářů, a na odbornou teologickou produkci, která má omezený okruh čtenářů (TREF nepřekročila nikdy počet 700 odběratelů, v současnosti má necelých 500).

Posláním časopisu je tedy především zveřejňovat výsledky původní badatelské činnosti v teologických disciplínách (biblistika, systematická a etika, historická teologie a teologie náboženství, praktická teologie) a ve filozofii, s přednostním důrazem na filozofii křesťanskou. Snažíme se však přinášet i přehledné informace o vývoji oboru pro odbornou veřejnost a mimořádně uveřejňujeme překlady důležitých a aktuálních příspěvků zahraničních. Okruh našich autorů je vymezen z větší části akademickými teology na českých a slovenských fakultách, najdete u nás však i příspěvky odborníků z jiných oborů, kteří se teologií či přesahem svého oboru do teologie zabývají (nejčastěji historie a lingvistika).

Každoročně přinášíme přehled obhájených doktorských a habilitačních prací na českých teologických fakultách, v každém čísle pak recenze odborných teologických publikací domácích i zahraničních. Původní myšlenka zakladatelů, vytvořit z časopisu platformu k odbornému rozhovoru na aktuální témata, se nakonec naplnit nemohla z důvodů ekonomických – vzhledem k malé čtenářské

obci nelze zvýšit periodicitu časopisu, snažíme se proto alespoň přinášet studie zaměřené k aktuálním tématům teologické diskuse i s přesahem do jiných oblastí, především humanitních a sociálních oborů.

doc. Jindřich Halama,
 redaktor

ACTA UNIVERSITATIS CAROLINAE IURIDICA

Acta Universitatis Carolinae Iuridica (dále jen AUCI) jsou hlavním časopisem Právnické fakulty UK. Vycházejí od roku 1955 a patří tak mezi tradiční právnické časopisy teoretického zaměření pro otázky státu a práva. Vydává je Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze prostřednictvím Nakladatelství Karolinum. V současnosti AUCI vychází čtyřikrát ročně.

Jako obecný právnický časopis přináší delší studie i kratší články o jakýchkoli relevantních otázkách v právní teorii i mezinárodním, evropském a vnitrostátním právu. AUCI také publikují materiály vztahující se k aktuálním otázkám legislativy. I když jsou AUCI primárně určena domácími čtenáři, zahraniční zájemci mohou využít anglických, francouzských a německých souhrnů, které jsou soustavně připojovány k hlavním článkům a studiím. AUCI jsou recenzovaný časopis a přijímají příspěvky od jakéhokoli autora na jakékoli aktuální právní téma. Obsah každého čísla je též v jazyce anglickém. Ke každému článku je připojeno anglické resumé a klíčová slova.

V posledních letech se vžila praxe, že tři ze čtyř čísel vycházejí jako monotematická, zpravidla na návrh jednotlivých kateder a ústavů. Zbývající číslo bývá smíšené, tj. obsahuje příspěvky z různých oborů.

Články uveřejněné v časopise AUCI procházejí nezávislým recenzním řízením (peer review). Jeden či dva posuzovatelé z daného oboru (zejména členové redakční rady) vyjadřují své stanovisko o vhodnosti publikace v časopisu. V případě připomínek je stanovisko zasíláno zpět autorovi s možností přepracování textu. Časopis AUCI (ISSN 0323-0619) je evidován v *České národní bibliografii* a v *Index to Foreign Legal Periodicals* (veden The American Association of Law Libraries).

prof. JUDr. Pavel Šturma,
 proděkan PF UK pro vědu a ediční činnost

PRÁVNĚHISTORICKÉ STUDIE

FOTO NA TĚTO DVOUSTRANĚ: ARCHIV UK

Právněhistorické studie po více než půl století (od roku 1955) jako jediný český a slovenský vědecký sborník publikují výsledky základního výzkumu v oboru právních dějin. Přinášejí také kritické recenze, seznamují čtenáře s domácí a zahraniční produkcí, podávají informace o životě české a světové právněhistorické komunity. Zakladatelem sborníku

a jeho duchovním otcem byl profesor pražské právnické fakulty JUDr. Václav Vaněček, který současně zorganizoval v rámci ČSAV Kabinet právních dějin, pracoviště základního výzkumu, a dal sborníku pevnou organizační základnu. Po zrušení Kabinetu přešla *Právněhistorické studie* na tehdejší Ústav státu a práva ČSAV. Později zajišťovala redakci sborníku katedra právních dějin na Právnické fakultě UK.

Od třetího svazku se již příspěvky řadily podle historického hlediska od nejstaršího období k současnosti. Do právněhistorického bádání se zapojují i pracovníci z jiných historických oborů. Zvláštní monotematickou podobu má VII. svazek věnovaný 500. výročí narození M. Viktorina Cornelia ze Všehrd. Roku 1967 byla vedle pozice vedoucího redaktora zřízena funkce výkonného redaktora, jímž se stal doc. JUDr. Karel Malý. V roce 1974 byl z politických důvodů odvolán. V roce 1987 se předsedou redakční rady stal prof. JUDr. Jaromír Kincl a Karel Malý se vrátil do funkce výkonného redaktora.

Roku 1991 přešla redakce do nově založeného Ústavu právních dějin Právnické fakulty UK, vydavatelem je od 32. svazku (1992) univerzitní Nakladatelství Karolinum a předsedou redakční rady je prof. Karel Malý. Výkonným redaktorem Právněhistorických studií se stal vědecký tajemník Ústavu doc. JUDr. Ladislav Soukup. Více než půl století *Právněhistorických studií* přineslo významné informace nejen o dosažených výsledcích výzkumu, ale i o osudech právněhistorické vědy a jejích představitelů. Informace o to důležitější, že přibližují prostředí, ve kterém probíhala snaha o nalezení podoby, metody i čistoty vědeckého poznání a jeho prezentaci. Současné *Právněhistorické studie* programově pokračují ve své tradici a otevírají publikační možnosti i mladým a začínajícím autorům. Udržují si svou mezinárodní prestiž a propagují výsledky domácího výzkumu zahraniční veřejnosti. Publikují i práce domácích a zahraničních autorů v evropských jazycích a cizojazyčná resumé českých odborných studií.

**doc. JUDr. Ladislav Soukup, CSc.,
výkonný redaktor**

SVĚT LITERATURY: ČASOPIS PRO MODERNÍ LITERATURU

Svět literatury je odborný časopis věnovaný evropským a americkým literaturám s výhledy do literatur jiných kontinentů. Jeho specifiky jsou mezioborový přístup, jenž překonává tradiční východisko studia národních literatur, a vnímání literatury v širším kulturním kontextu. Jakožto komparatistický časopis se *Svět literatury* snaží otevřít domácí kulturu dimenzí světové a zprostředkovat českému čtenáři studium zahraničních literatur ve světle moderní literární kritiky a otázek současné epochy. V kontextu česky psaných literárněvědných periodik je *Svět literatury* jediný, který není primárně zaměřen bohemisticky.

Vedle předních českých vědců jsou a byly mezi autory článků významné osobnosti světové literární vědy, např. Carlos Fuentes (Mexiko), Xavier Galmiche (Francie), Stephen Greenblatt (Velká Británie), Aage Hansen-Løeve (Rakousko), Urs Hefftrich (Německo), Miguel León-Portilla (Mexiko), Oleg Malevič (Rusko), Graciela Maturo (Argentina), Marc Quaghebeur (Belgie). Autorsky se časopis otevírá i mladé generaci odborníků. *Svět literatury* vychází pravidelně dvakrát ročně (červen, listopad). Jeho obsah je komponován do dvou částí: jednak vědecké studie o literatuře a kultuře (soustředěné v tematických blocích), jednak recenze literárněvědných publikací či kratší stati věnované aktuálním jevům. Každá studie je opatřena anglickým resumé. Roku 2008 zavedl Svět literatury anonymní recenzování příspěvků (peer review). Má webovou stránku <http://sl.ff.cuni.cz>. Vedoucím redaktorem od počátku po současnost je prof. Vladimír Svatoň, zástupkyní šéfredaktora prof. Anna Housková. Časopis byl založen v roce 1990 v Ústavu pro českou a světovou literaturu ČSAV; vycházet začal roku 1991. V roce 1993 se jeho vydávání přeneslo na Filozofickou fakultu UK, kam se také po letech 2002–2004, kdy se jej ujala Literární akademie, v roce 2005 opět vrátilo; od tohoto roku je *Svět literatury* plně zabezpečen FF UK a podporován jejím vedením.

**Pavel Šidák, Ph.D.,
výkonný redaktor**

FINANCE A ÚVĚR – CZECH JOURNAL OF ECONOMICS AND FINANCE

Časopis *Finance a úvěr – Czech Journal of Economics and Finance* (ISSN: 0015-1920) byl založen 1951, od r. 1997 ho vydává Fakulta sociálních věd UK ve spolupráci s Českou národní bankou a Ministerstvem financí ČR. Původně český, později česko-anglický časopis vychází od roku 2003 pouze v angličtině a je dostupný v papírové podobě i na internetu na stránkách <http://journal.fsv.cuni.cz>. Časopis řídí redakční rada, výběr článků a oponentů provádí editorský tým, z jehož pěti členů sídlí tři v zahraničí.

Časopis dodržuje standardy mezinárodních časopisů – všechny články procházejí anonymním zdvojeným posudkovým řízením, podstatná část našich autorů i oponentů je ze zahraničí. Více než 70 % zaslaných článků vracíme zpět autorům. Časopis se zároveň zařadil do mezinárodních databází (*Web of Science – Social Sciences Citation Index, Current Contents Connect, Journal of Economic Literature (JEL), EconLit, Scopus, ABI/INFORM, Ulrich's International Periodical Directory*). Od roku 1998 byla sledována citovanost článků a v roce 2000 získal časopis svůj první impakt faktor.

Časopis *Finance a úvěr – Czech Journal of Economics and Finance* je podle posledního zveřejněného stavu jedním z pouhých tří v České republice vydávaných časopisů z oblasti společenských věd, který má pozitivní impakt faktor, navíc tento impakt faktor je nejvyšší ze všech impakt faktorů ekonomických časopisů vydávaných ve střední a východní Evropě. Časopis je také jediným impaktovaným odborným periodikem v oblasti společenských věd na Univerzitě Karlově.

V časopise se snažíme vydávat články se silným empirickým zaměřením a solidní teoretickou podstatou. Přednost dostávají články, které mohou zaujmout širokou mezinárodní čtenářskou obec. Tematicky je časopis zaměřen speciálně na monetární ekonomii, veřejné finance, finanční ekonomii a mezinárodní ekonomii, publikujeme ale i vysoce kvalitní příspěvky ze všech oblastí moderní ekonomie.

Ing. Ondřej Schneider, Ph.D.,
editor

CAROLINA – PRVNÍ ELEKTRONICKÉ NOVINY V ČESKOSLOVENSKU

Studentský zpravodajský týdeník Carolina začal na FSV UK vycházet v roce 1991 jako vůbec první české elektronické periodikum. Sociolog Václav Trojan tehdy uspěl na katedře žurnalistiky s ideou využít při přípravě novinářů kouzel nových médií. Zařazení semináře zaměřeného na trénink jasného a srozumitelného sdělení (clear news story writing) navíc pro transformaci vzdělávání novinářů na UK doporučili zahraniční účastníci projektu Tempus.

Carolina (ISSN 1212-5032) vychází nepřetržitě a je jedním z výstupů předmětu Žurnalistická tvorba. Výuka se orientuje na rozvíjení tvůrčí činnosti studentů, kteří si osvojují zpravodajské postupy, učí se informace získávat, ověřovat, zpracovávat a zasazovat do širšího kontextu, než je obvyklé v praxi českých médií. Zpočátku byla Carolina distribuována akademickou sítí EARN, internet totiž do Československa dorazil až rok po jejím vzniku. Kromě rozesílání na e-mailové adresy ji čtenáři nacházejí na fakultním webu www.fsv.cuni.cz a univerzitní stránce www.cuni.cz. Od druhé poloviny 90. let ji přebíral Seznam.cz, od roku 2001 iDnes.cz. Prvních deset let vycházela i anglicky v gesci Milana Šmída. Zveřejňovaly ji Prague Business Journal,

Central Europe Review a European Internet Network Media. Před třemi lety se Carolina stala součástí Videožurnálu, multimediálního zpravodaje studentů žurnalistiky (<http://videozurnal.fsv.cuni.cz>). Začátkem 90. let představovala pro odběratele v zahraničí první a často i jediný zdroj informací o aktuálním dění v Československu, od roku 1993 v ČR a SR. Na přelomu tisíciletí měla česká verze 2890 abonentů a anglická 1560. Své někdejší postavení Carolina expanzí internetových profesionálních titulů ztratila, nicméně formát týdenního souhrnu (ve zkuškovém období a v létě čtrnáctidenního až měsíčního) se ukázal být dobrou volbou.

„I když vím, že jsou na internetu přístupné české noviny, nemám čas si je každý den číst. Carolina mě udržuje v kontaktu s tím, co se v Česku děje, ale nezahluje mě pro mne zbytečnými údaji. Od té doby, co jste zrušili anglickou verzi, překládám manželovi alespoň titulky a nejdůležitější zprávy,“ napsala redakci Rita McLeodová z Kanady.

Soudě podle ohlasů je Carolina pozitivním příspěvkem k prezentaci oboru, fakulty i univerzity.

PhDr. Ludmila Trunečková,
autorka projektu a editorka

HUMR – HUMANITNÍ REVUE STUDENTŮ FHS

FOTO NA TĚTO STRANĚ: ARCHIV UK

První snahy založit časopis Fakulty humanitních studií UK se objevily na jaře roku 2006. Vznikající časopis si vysloužil poněkud animální jméno. V říjnu 2006 se *Humr* poprvé, v nákladu 200 kusů a s podporou redakce *Sociálu*, objevil v jinonické budově. Po čase byla spolupráce s časopisem *Sociál* ukončena. Dnes redakce *Humra* volně spolupracuje s portálem *ÚKáčko.cz*. Mediální proudy zanedlouho po zrodu časopisu odvedly prvního vůdce redakce Honzu Osúcha mimo fakulní časopis. Místo šéfredaktorky patřilo další dva roky Lucii Poštolkové. Od roku 2009 píše šéfredaktorské úvodníky Tereza Lišková a *Humr* hrdě nosí nový podtitul Humanitní revue studentů FHS UK. Historie *Humra* čítá 18 čísel. V dubnu se nám podařilo spustit novou verzi webových stránek i-humr.cz.

Humanitní revue studentů FHS UK je podtitul, který nám sluší. *Humr* je výpravny i dramatický, studentský a humanitní. Členy redakce jsou studentky a studenti, kteří pociťují rezervy fakulty stejně jako její jedinečnost, pro kterou ji máme rádi. A tak z této pozice vytváříme médium, které má prospívat zdravému životu fakulty i studentské duši. Ukazujeme individualitu spolužáků, spolupracujeme s fakulními spolky, odhalujeme hlubiny učitelských duší, otiskli jsme sérii učitelských plakátů, ptáme se, aby i ostatní věděli. Zkoušíme nové cesty, učíme se jeden od druhého, dbáme i na grafickou stránku časopisu. Snažíme se být dobří a kreativní, protože píšeme pro studenty a právě o nich.

Humr vychází šestkrát v roce a vzniká za finanční podpory fakulty. Žije však z nadšení členů redakce, kteří pracují bez nároku na honorář. Redakční tým se letos podruhé stal organizačním jádrem Studentského plesu FHS UK. Dnes má *Humr* 20 stran. Čtenáři ho kupují za 15 Kč a čtou ho v bufetu, ve výtahu i před seminářem. Nejráději ho mají s pressem a dvojitým mlékem na trávníku za školou.

Tereza Lišková,
šéfredaktorka

ZAHRANIČNÍ STUDENTI NA UK

Představujeme vám studenty, kteří během svých studijních pobytů zavítali na Univerzitu Karlovu. Většina z nich se v Praze zdokonalila v češtině, už na svých domácích univerzitách čtyři z nich studovali bohemistiku. Na otázky tedy odpovídali česky, až na dvě výjimky – Řekyně Aliky a Marilou. Znění je téměř autentické, jen mírně stylisticky upravené.

DANIEL KORTSCHAK

FOTO:ARCHIV UK

Narodil jsem se ve Štýrském Hradci, kde jsem vystudoval akademické gymnázium. Po výkonu povinné civilní služby jsem se přestěhoval do Vídně a začal studovat francouzštinu a politologii. Vedle studia jsem pracoval v rakouském rozhlasu ORF jako odborný redaktor v dopravním zpravodajství. V zimním semestru 2003 jsem začal studium češtiny na Institutu slavistiky Vídeňské univerzity. Po ukončení studia diplomovou zkouškou v létě 2008 jsem nastoupil do Českého rozhlasu v Praze, kde pracuji jako redaktor v německé redakci Radia Praha, což je vysílání do zahraničí.

1. Proč jste si vybral právě Českou republiku a Univerzitu Karlovu?

Jako pro studenta bohemistiky pro mě bylo zcela logické, že pojedou na Erasmus do České republiky. Vídeňská univerzita má smlouvy s Univerzitou Karlovou v Praze i Masarykovou univerzitou v Brně. V Brně jsem byl celkem třikrát na intenzivních kurzech češtiny pro cizince, tak jsem se rozhodl, že bych své zahraniční semestry rád strávil v jiném městě, které jsem dosud znal jenom z perspektivy turisty a z jedné studijní cesty.

2. Co vám pobyt na UK přinesl?

Pobyt v Praze mi přinesl hlavně zlepšení jazykových znalostí, a to nejen v češtině, ale i v angličtině, protože na kolejích se mezi erasmáky moc česky nemluvalo. Jeden z nejlepších seminářů, resp. cvičení, byla Fonetika a fonologie pro cizince, kde jsme v malé skupině cvičili českou výslovnost. Základy politického systému ČR a vztahy k německy mluvícím zemím, které byly hlavním předmětem přednášek, jež jsem navštěvoval na Filozofické fakultě UK a Fakultě sociálních věd UK, mi stále hodně pomáhají při mé práci rozhlasového redaktora. To platí i pro filmové a literární semináře na FF. Na UK mě překvapilo, že v seminářích i na přednáškách je výrazně méně studentů než například na politologii ve Vídni, kde v posluchárnách sedí a stojí několik set lidí.

3. Jaký je rozdíl mezi českým a rakouským studentem?

Žádný velký rozdíl nevidím. Čeští studenti mají asi více práce než jejich kolegové v Rakousku. Třeba u nás se na přednášce nepíše seminární práce; je tam jenom písemná nebo ústní zkouška.

4. Proč jste se rozhodl studovat český jazyk?

Studium politologie a jednoho světového jazyka je v Rakousku běžnou kombinací. Absolventů politologie je několik set v každém ročníku. Slovanské jazyky ale studuje jenom málo lidí, absolventů češtiny je ve Vídni jen pár. Pro mě to byla otázka specializace. ČR je jedna ze sousedních zemí mé vlasti, tak to bylo logické.

5. Jaká je situace na vídeňské bohemistice? Prý se tam snižují úvahy pedagogům...

I když k tomu zatím nejsou žádné informace, slyšel jsem hned z několika zdrojů, že se kvůli úsporám uvažuje o výrazném omezení v nabídce jazykových kurzů. Zejména pro studenty, kteří mají bohemistiku jenom jako vedlejší studium. Potíže s nedostatkem peněz mají ale i jiné katedry, například romanistika nebo politologie, která je podfinancovaná už řadu let.

ELINE TROUBLEYN

FOTO NA TETO DVOUSTRANĚ ARCHIV UK

Jmenuji se Eline Troubleyn, je mi 21 let. Bydlím i studuji v Belgii. V oboru Aplikovaná jazykověda studuji češtinu a francouzštinu na vysoké škole Hogeschool Gent. Příští rok dodělám magistra v oboru Vícejazyčná komunikace. Ráda bych pracovala v podniku, který má kontakty s ČR. Ve volném času ráda hraji badminton a kreslím.

1. Proč jste si vybrala právě Českou republiku a Univerzitu Karlovu?

Vybrala jsem si Českou republiku, protože žít v ČR je nejlepší způsob, jak cvičit moji češtinu, a takhle se také seznámím s životem tady. Loni jsem navštívila kamarádku v Olomouci a chodila jsem tam na některé přednášky. Předtím jsem nebyla v Praze, jenom na letišti, a chtěla jsem se s Prahou seznámit. Jsem velmi ráda, že jsem tam byla. Spřátelila jsem se s Čechy i s dvěma Němkami. Hodně nám pomáhala naše tutorka Juliana.

2. Co jste se na UK naučila, jaké zkušenosti jste si ze studia odnesla?

Myslím si, že se moje čeština zlepšila. Naučila jsem se o syntaxi, cvičila jsem prefixy (a to není lehké). Dozvěděla jsem se víc o českých filmech a o české historii.

Ale zjistila jsem i nové věci o Belgii, protože jsem navštěvovala přednášku o francouzské literatuře v Belgii (Littérature francophone de Belgique). Taky jsem překládala nejprve z češtiny do francouzštiny a naopak.

3. Jaký je rozdíl mezi českým a belgickým studentem?

Překvapuje mne, že hodně studentů v ČR studuje a zároveň pracuje anebo studuje dva obory. V Belgii se to taky stává, ale není to podle mě obvyklé. Češi často nemají skripta – to znamená, že musí skoro všechno psát během přednášky. My máme skripta pro téměř každou přednášku. Během přednášky mohou studenti jít ven a na záchod a nemusejí se ptát. My tohle musíme dělat během přestávky anebo se zeptat.

4. Proč jste se rozhodla studovat český jazyk?

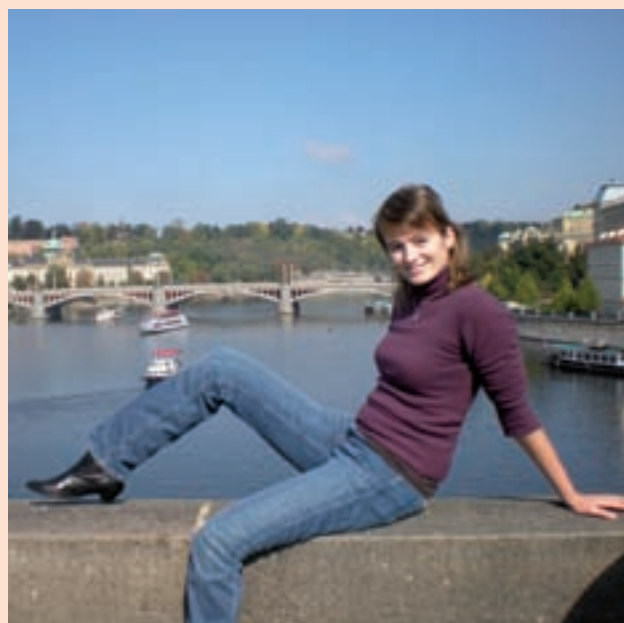
Každý mi klade tu otázku, Češi i Belgičané. Protože bych chtěla dělat něco jiného než angličtinu nebo španělštinu. Byla jsem na

dni otevřených dveří vysoké školy, informovala jsem se o češtině a líbilo se mi to. Čeština je zajímavý jazyk, ale není lehký (prefixy a pády). Není mnoho lidí, kteří by v Belgii uměli česky.

5. Jaký je rozdíl mezi výukou češtiny v Belgii a u nás?

Protože je nás v Belgii tak málo, co se učí česky, máme hodiny v ještě menších skupinách než tady. V Belgii také máme jenom jednu českou učitelku.

VICKY BUYLE

Jsem Vicky Buyle, je mi 20 let a studuji překladatelství na vysoké škole v Gentu v Belgii. Studuji už tři ročníky němčinu a češtinu a příští ročník půjdu na magisterské studium – tlumočnictví. Poslední semestr jsem byla pět měsíců v Praze na Erasmu. Studovala jsem na Univerzitě Karlově, na filozofické fakultě. Myslím si, že se moje čeština během těch pěti měsíců hodně zlepšila.

1. Proč jste si vybrala právě Českou republiku a Univerzitu Karlovu?

Myslím, že tato odpověď je samozřejmá; studuji češtinu a němčinu. V Německu se ale neučí česky jako v České republice německy. Taky jsem vybrala Prahu, protože je to nejhezčí hlavní město na světě! Navíc naše škola spolupracuje s Univerzitou Karlovou.

2. Co vám pobyt na UK přinesl?

Naučila jsem se hlavně, že nic nejde samo od sebe. Musíš mít vytrvalost, když ti lidé nerozumějí. Musíš to zkoušet znovu a znovu a především nemluvit anglicky. Byla jsem velice překvapená, když jsem slyšela, že na filozofické fakultě studuje ve třetím ročníku asi 30 lidí nizozemštinu. U nás v Belgii jsme ve třetím ročníku jen čtyři, kteří studujeme češtinu.

3. Jaký je rozdíl mezi českým a belgickým studentem?

Podle mého názoru má český student více času než ten belgický. A tak ti vždycky pomůže, když máš problém. Viděla jsem taky, že hodně studentů studuje víc oborů. To v Belgii není možné.

4. Proč jste se rozhodla studovat český jazyk?

Tady v Gentu jsme si museli vybrat dva jazyky. Už dlouho jsem chtěla studovat němčinu a pro češtinu jsem se rozhodla, protože jsem chtěla studovat jazyk, který není tak běžný.

5. Jaký je rozdíl mezi výukou češtiny v Belgii a u nás?

V České republice byla výuka češtiny méně praktická než tady v Belgii. Tady děláme překlady, tlumočnická cvičení, rozhovory atd. Na UK to bylo často příliš teoretické. Jazyk zvládneš, jen když hodně cvičíš. Výhoda české výuky byla v tom, že učitelka dokonale ovládá mateřský jazyk a mohla jsem besedovat s lidmi, kteří češtinu skutečně umějí. To je ta největší nevýhoda u nás – všechny cvičné rozhovory zní velmi strojeně.

BARBARA TIEFENBACHER

V roce 2002 jsem začala studovat bohemistiku ve Vídni. Po roce a půl studia jsem získala stáž v Praze na UK, kde jsem dohromady strávila pět semestrů. Díky pražskému pobytu jsem se mohla soustředit na romistiku – obor, který v Rakousku na univerzitní úrovni v této formě vůbec studovat nelze. Studium jsem ukončila v říjnu 2007 úspěšnou obhajobou diplomové práce, ve které jsem se zabývala romskou menšinou v ČR ze sociolingvistického hlediska. Když člověk studuje v Rakousku bohemistiku, může odejít na stáž do ČR, ale když se člověk zabývá romistikou, nemá možnost odejít do „Romastanu“. Z toho důvodu jsem se rozhodla pracovat rok jako dobrovolnice na Slovensku s dětmi v romské osadě. Od října 2008 žiju opět ve Vídni. V rámci disertační práce se zabývám migrací Romů ve střední Evropě z hlediska sociolingvistiky. Jinak ve Vídni doučuju romské děti a působím v romském spolku Romano Centro, kde jsem i v předsednictvu.

1. Proč jste si vybrala právě Českou republiku a Univerzitu Karlovu?

Vzhledem k tomu, že jsem studovala ve Vídni obor Bohemistika, byla Česká republika pro stáž jasnou volbou. Že jsem se dostala na Univerzitu Karlovu, byla spíše náhoda. Ucházela jsem se o stipendium CEEPUS a v Praze bylo volné místo, které jsem přijala. Při dalších pobytech jsem se už pro Prahu rozhodovala vědomě, protože jsem si tam našla známé a kamarády a cítila se tam dobře.

2. Co vám pobyt na UK přinesl?

Pobyt v Praze a studium na UK mě obohatily z různých hledisek. Vylepšila jsem si svoje znalosti češtiny. Dále jsem se dozvěděla

mnoho nového o životě v ČR. Ve Vídni jsem se fakta naučila na přednášce, ale v Praze jsem ty reálie zažívala přímo v praxi. Jsem si jistá, že mi to dalo víc, než kdybych chodila v Rakousku na deset přednášek. Největší vědecký přínos pro mě ale měl pobyt na katedře romistiky. Jazyk a kultura Romů mě zajímaly už dlouho před plánovaným pobytem. Nicméně jsem se Romy zabývala vždy jen okrajově, protože ve Vídni na univerzitě nebyla jiná možnost. Romistika na univerzitní úrovni mi otevřela nové obzory a trvale ovlivnila můj život, jelikož jsem s oborem spojila výzkum i ve své disertační práci.

Kromě studia byl pro mě obohacením i život v mezinárodní atmosféře koleje. Bydlela jsem rok na Větrníku, přičemž v druhém semestru jsem měla to štěstí bydlet na „mezinárodním patře“ – poznala jsem studenty od Číny přes Izrael, Bělorusko a Španělsko až po Jižní Ameriku a dozvěděla se mnoho nového o těchto zemích. Přitom jsme mluvili anglicky a česky, v nouzi i nohama a rukama.

Obecně bych řekla, že jsem vždy měla víc zahraničních kamarádů než českých, což má svoji logiku. Každý zahraniční student přichází do Prahy sám, nikoho tu nezná a snaží se najít nějaké známé a kamarády, aby si vybudoval sociální síť, zatímco čeští studenti již svou síť mají a necítí potřebu hledat si kamarády další. Ovšem o to těžší je poznat české spolužáky. Ale to jsou problémy, s kterými se určitě setkávají i zahraniční studenti v Rakousku.

3. Jaký je podle vás rozdíl mezi českým a rakouským studentem?

Velké rozdíly mě teď nenapadají. Na začátku jsem se divila, že čeští studenti říkají, že chodí do školy, když chodí na univerzitu. Tak by v Rakousku žádný student vysoké školy nemluvil. Všimla jsem si také, že každý pátek, vlastně už ve čtvrtek večer, začíná exodus studentů z Prahy, kdy všichni jezdí domů k rodičům. To jsem z Rakouska také neznala.

Jinak si myslím, že studenti mají skoro všude stejné problémy, nemají moc peněz, stát šetří na vzdělání. Stejně tak jsou všude studenti, kteří opravdu mají zájem o to, co dělají, ale i takoví, kteří se snaží získat pouze titul, a to navíc tou nejjednodušší cestou – nejlíp úplně bez práce.

4. Proč jste se rozhodla studovat český jazyk?

V Rakousku se až na několik výjimek přijímací zkoušky na univerzitu nedělají. A já jsem až do poslední chvíle nevěděla, co mám studovat. Uvažovala jsem o polštině a etnologii. Vzhledem k tomu, že jsem vyrostla blízko českých hranic, několik lidí mi říkalo, ať studuji češtinu. Den před podáním přihlášek jsme si s kamarádkou prohlížely průvodce různými studijními obory a předměty. Otevřela jsem tu knížku se zavřenýma očima a ukázala se mi strana s bohemistikou. Myslela jsem si – dobře, to je asi osud. Tak jsem si vybrala vídeňskou bohemistiku.

5. Minulý rok jste pracovala jako dobrovolnice organizace Člověk v tísni. V čem spočívala vaše práce? Proč jste se pro ni rozhodla?

Jelikož jsem se při studiu soustředila hlavně na romistiku, chtěla jsem po jeho ukončení pracovat s romskou menšinou. Jedna z možností byla Evropská dobrovolnická služba (EDS), která nabízela projekty práce s romskou menšinou, jež jsem hledala. V rámci EDS jsem našla projekt Člověka v tísní na Slovensku. Záměrně jsem si Člověka v tísní nevybrala, šlo spíše o náhodu. Kdybych se měla rozhodovat dnes, nikdy bych pro tuto organizaci nepracovala.

Pracovala jsem na Spiši v komunitním centru, které se nacházelo přímo v romské osadě. Děti přišly po škole do centra a tam jsme se učili, načež následovaly různé volnočasové aktivity. Centrum mělo velice důležitý úkol, dát dětem prostor a možnost učit se a bavit. Romské dítě, které vyroste v romské osadě, nemá stejné možnosti jako neromské děti a právě ve vyrovnávání možností spočívá velký význam takového centra. Práce s dětmi se mi velice líbila. Vycházela jsem nejen s nimi, ale i s dospělými a cítila se tam velmi dobře. Každý den, když jsem přišla do osady, jsem měla pocit, že jsem vítanou osobou a to byla v podstatě ta nejkrásnější odměna. Problematická byla ale spolupráce s mými kolegy, kteří se rozhodli v centru pořádat vojenský výcvik. Proti tomu jsem protestovala, ale moji kolegové argumentovali, že výcvik má děti naučit respektu a přijímání autority. Po nějaké době jsem se rozhodla odejít. Nebudu pracovat pro organizaci, která je přesvědčená, že je dobré učit děti ovládat zbraně nebo bojovat s teroristy.

ALIKI MACHAIRA

Jmenuji se Alik Machaira a čtvrtým rokem studuji bytovou architekturu na Technologickém vzdělávacím ústavu v Aténách. Rozhodla jsem se zúčastnit se programu Erasmus a pokračovat ve svém oboru na Pedagogické fakultě

Univerzity Karlovy. Ráda maluju a čtu, jako dobrovolnice jsem se podílela na aténské umělecké výstavě v roce 2008.

1. Proč jste si vybrala právě Českou republiku a Univerzitu Karlovu?
Mnoho mých přátel navštívilo Českou republiku a Prahu a zaujala je krásná příroda i jedinečná architektura. Jako bytovou architektku a designérku mě zajímají nové styly a formy a Praha je pro to nejlepší místo. Krom toho vím, že Univerzita Karlova patří celosvětově k nejlepším univerzitám – a to při mém rozhodování hrálo hlavní roli.

2. Co vám pobyt na UK přinesl? Co jste se naučila, dozvěděla nového, jaké zkušenosti jste si ze studia odnesla?

Systém vzdělávání v České republice se hodně liší od toho, na který jsem byla zvyklá z Atén. Měla jsem možnost účastnit se

workshopů a pracovat s dětmi – to byla nová a velmi příjemná zkušenost. Taky jsem si vyzkoušela, jak se umím přizpůsobit novému prostředí a jeho obyvatelům s odlišnou mentalitou.

3. Jaký je podle vás rozdíl mezi českým a řeckým studentem?

Čeští studenti jsou více organizovaní a koncentrovaní než jejich řečtí kolegové a také jsou velmi pečliví. Řekové bývají živější a hovornější, ale s českými studenty jsem se také bez problémů bavila.

4. Podílela jste se na projektu Evropa dělá školu. Jaká byla náplň vaší práce?

Společně s mou kamarádkou a kolegyní z Erasmu Marilou Thomopoulou jsme vytvořily vzdělávací program, ve kterém jsme dětem představily významné malíře 19. století a jejich obrazy. Na základě této prezentace jsme pak zadaly žákům výkresy. Každý z nich se měl obrazy inspirovat a vytvořit vlastní.

5. Je rozdíl učit české a řecké děti?

Nemyslím si. Všechny děti dávají pozor, když jim vyprávíte něco zajímavého a usmíváte se při tom. Důležité ale je získat jejich důvěru a zaujmout je informacemi, které podpoří jejich fantazii.

MARILOU THOMOPOULOU

FOTO NA TĚTO DVOUSTRANĚ ARCHIV UK

Jmenuji se Marilou a jsem z Řecka. Studuji bytovou architekturu a design a během šestiměsíčního pobytu v České republice jsem díky programu Erasmus navštívila Katedru výtvarné výchovy Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy. Pro svůj obor musím mít přehled o novinkách v uměleckých proudech, proto často navštěvuji galerie a různé výstavy. Ostatní umělecká odvětví se silnou vizuální stránkou, jako je film nebo divadlo, mě také zajímají.

1. Proč jste si vybrala právě Českou republiku a Univerzitu Karlovu?

Už dříve jsem navštívila Prahu a její jedinečná architektura a atmosféra mě okouzly. Také jsem věděla, že Univerzita Karlova je jedna z nejstarších evropských univerzit a má bohatou historii. Moje hlavní kritérium pro výběr lokality byla kvalitní škola v novém, příjemném prostředí. Co víc jsem si mohla přát?

2. Co vám pobyt na UK přinesl? Co jste se naučila, dozvěděla nového, jaké zkušenosti jste si ze studia odnesla?

Nemyslím si, že to, co jsem se naučila, by se dalo nějak snadno popsat. Univerzita Karlova a program Erasmus mi umožnily zažít něco úplně nového. Především jsem začala být otevřenější vůči různým postojům, objevila jsem nové směry, kterými by se moje další studium mohlo ubírat a o kterých jsem dříve ani nepřemýšlela.

3. Jaký je podle vás rozdíl mezi českým a řeckým studentem?

Největší rozdíl je v plánování. Čeští studenti si své studium lépe organizují, vytvoří si program, a pokud je to možné, drží se ho. Oproti tomu řečtí studenti jsou uvolněnější a nechávají rozhodnutí na poslední chvíli.

4. Podílela jste se na projektu Evropa dělá školu. Jaká byla náplň vaší práce?

Moje kamarádka Aliki a já jsme zábavnou formou učily děti o dějinách umění. Musela jsem propojit to, co jsem se naučila v Řecku, s tím, co znám z ČR. Vyučování se zaměřovalo na malbu devatenáctého století. Po teoretickém úvodu o historii jsme využily artefaktní tvůrčí techniky, tedy reflexe, exprese a další. Jak teoretická část, tak část tvořivá, praktická, pomáhaly dětem zapamatovat si něco o dějinách malířství a zároveň spolupracovat a utužovat vazby.

5. Je rozdíl učit české a řecké děti?

Tohle byl vlastně můj učitelský debut, takže si nemůžu být odpovědí moc jistá, ale myslím si, že kdybych mohla s dětmi mluvit v jejich jazyce, bylo by to jiné. České děti trošku rozptyloval proces překládání, ale jinak spolupracovaly velmi dobře. Velmi je zaujalo, jak řečtina zní a jak vypadá řecká abeceda.

1. Proč jste si vybrala právě Českou republiku a Univerzitu Karlovu? Chtěla jsem jet do země, kterou jsem ještě neznala a která je v Evropě a zároveň ne moc daleko od Francie.

Univerzita Karlova je jedna z nejlepších univerzit v České republice. Navíc je v Praze, kde jsem si přála studovat, a na filozofické fakultě jsou kurzy dějin a dějin umění, o které se moc zajímám.

2. Co vám pobyt na UK přinesl?

Přinesl mi dobré kurzy češtiny, dvakrát týdně, což bylo opravdu potřebné, abych se dobře integrovala v Česku. Jinak jsem se dozvěděla o dějinách ČR a o české kultuře. To bylo moc zajímavé a pro mě tehdy neznámé. Obecné kurzy nebyly tak těžké, protože byly v angličtině. Naučila jsem se tady věci, které se žádný Francouz doma nenaučí. Taky jsem byla ráda, že jsem se mohla sejit s českými studenty díky Erasmus klubu, který nám zorganizoval hodně pěkných akcí.

3. Jaký je podle vás rozdíl mezi českým a francouzským studentem?

Jeden rozdíl tu je: čeští studenti musejí uspět u přijímacích zkoušek na univerzitu, zatímco francouzští studenti můžou automaticky studovat na univerzitě, pokud mají maturitu. Navíc si myslím, že čeští studenti lépe mluví cizími jazyky, protože dobře vědí, že umět jenom česky do života nestačí.

4. Kde jste získala motivaci naučit se plyně česky, přestože jste nestudovala bohemistiku?

Nemluví plyně česky, to vidíte... Ale bylo pro mě velmi důležité, že můžu rozumět lidem a dennímu životu v Praze, protože jenom tak si můžete užít plnohodnotný rok v Praze a protože je jazyk důležitá součást kultury. A proto jsem studovala letní jazykovou školu v Brně – to byla velmi dobrá zkušenost.

5. Můžete nám popsat podrobnosti kolem vaší výstavy o módě období Napoleona III.?

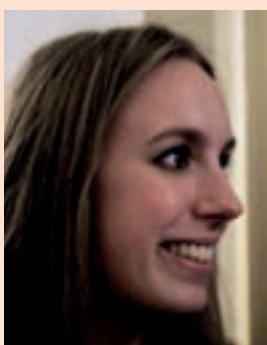
Byla jsem devět měsíců na stáži v Muzeu módy města Paříže. Ředitelka muzea potřebovala někoho na přípravu výstavy. Byl to moc příjemný úkol, protože jsem chtěla dělat stáž v nějakém muzeu v Paříži. Po roce stráveném v Praze jsem studovala kulturní management, abych pak mohla pracovat v muzeu. Výstava představila dámské šaty, doplňky, klobouky i klenoty z let 1850–1870 se skoro čtyřmi sty dalšími exponáty, včetně obrazů a kreseb. Skončila minulý týden, po pěti měsících, s velkým úspěchem.

6. Jaké mají Francouzi možnosti studovat v Praze v mateřském jazyce?

Myslím si, že nemají moc možností studovat v Praze ve francouzštině, protože většina kurzů pro studenty programu Erasmus je v angličtině. To ale není problém, protože je dobře, že Francouzi musejí studovat v jiném jazyce, když jsou v cizině. Měla jsem ale jeden kurz ve francouzštině na FF o dějinách Francie a České republiky. Jinak nevím, jak to jde na jiných univerzitách, ale myslím si, že kurzů v angličtině i v němčině je většina.

Autor: redakce

CECILIA RADOT

Před mým rokem v Praze jsem studovala politické vědy na Sciences Po v Paříži, což je napůl univerzita, napůl prestižní grande école. Už tehdy jsem věděla, že bych se chtěla specializovat na kulturu a kulturní management. V České republice jsem tak studovala většinou dějiny umění

a kulturní dějiny. Nyní ale studuji na univerzitě Paris Sorbonne, protože jsem loni absolvovala Sciences Po a chtěla bych toho více znát o dějinách umění. Ale také jsem si řekla, že by bylo zajímavé dělat zároveň stáž, a proto stážuji v Uměleckoprůmyslovém muzeu v Paříži.

STUDENTI KONCERTOVALI PROTI MEDIÁLNÍM RADÁM

S ubývajícím světem přibývalo lidí

Jakub Bachtlík

V úterý 28. dubna odpoledne bylo na Václavském náměstí rušno. Od čtyř hodin se tu konal koncert za nezávislé mediální rady v ČR, protestní akce s podivným názvem *Nejsme budoucnost národa!*. Nejedem kolemjdoucí ale mohl být překvapen, když na malém pódiu zahlédl členy kapel Tata Bojs a 100°C nebo bývalého generálního ředitele ČT Iva Mathého.

Ivo Mathé přinesl vzkaz Václava Havla

Pozvánka s Janem Krausem

Na organizaci celého programu se podíleli i studenti ze Studentské unie UK. Šlo totiž o další z akcí studentské iniciativy *Inventura demokracie*. Její členové chtěli uspořádat oslavy 20. výročí sametové revoluce a spojit je s kritickou reflexí naší demokracie. „Tenhle koncert se týká jednoho ze čtyř témat, která jsme si pro činnost iniciativy zvolili jako nejpalčivější,“ říká Jiří Boudal z Inventury. „Jde o nezávislost médií, konkrétně o přílišný vliv politiků na mediální rady,“ doplňuje. Základní problematické body českých

mediálních rad shrnuli studenti do dokumentu *5x NE současným mediálním radám*. Upozorňují v něm na nekompetentnost některých radních, na podezření ze střetu zájmů, nevyřešené kauzy nebo na „bolševické myšlení“ některých radních.

Nápad uspořádat koncert prý vznikl neplánovaně. „Začali jsme hodně spolupracovat s občanským sdružením *Pro Wave*, které sleduje činnost rozhlasové rady v souvislosti s kauzou Radia Wave,“ vysvětluje Tereza Selmbacherová

z Inventury demokracie. „Nápad udělat koncert vznikl ale až s pádem vlády. Najednou všichni začali řešit úplně jiné problémy. My jsme přesto chtěli téma, na kterém pracujeme už půl roku, udržet ve veřejném prostoru.“ Na přípravu celé akce měli studenti asi měsíc. Podařilo se jim sehnat dost kapel, osobností i sponzorů, kteří měli zájem se na celé akci podílet. S propagační akce studentům pomohla i univerzita. „Situace ve zdejších mediálních radách štvě hodně lidí. A ti nám s koncertem pomohli,“ komentuje přípravu mluvčí Inventury demokracie Silvie Miltenerová.

Asi největší úspěch mělo video s Janem Krausem, na kterém oblíbený moderátor přirovnává mediální radní ke „čmelákům“, kteří „mají v hlavě bradla“. „Video se rychle rozeběhlo po internetu a upozornila na něj skoro všechna média,“ říká Jiří Boudal a dodává: „Nemohli jsme si přát lepší upoutávku.“

Vzkaz poslal i Václav Havel

Celý koncert moderoval Vojtěch Prokeš, který se stal ve čtvrtek Dejdárkem XX., vítězným kandidátem UK na krále studentského majálesu. „Můj program na krále majálesu obsahuje i cíle Inventury

Politik má média pod palcem aneb Performance Ondřeje Kobzy pod pódiem

demokracie. Proto jsem neváhal a mode-
rování koncertu ihned přijal," říká Vojtěch
Prokeš.

Na koncertě odpoledne vystoupily kapely
Magnetik a 100°C. Z několika desítek
posluchačů se postupně stal třisetlávý
dav. Mezi lidmi v průběhu celé akce neu-
stále pobíhali organizátoři ve žlutých trič-
kách, rozdávali letáky a vysvětlovali
návštěvníkům, co a proč se na náměstí
odehrává. Od sedmi hodin následovalo
pásmo věnované hostům. Mezi ně patřil
i bývalý generální ředitel ČT Ivo Mathé,
který přečetl vzkaz podpory od Václava

Tahákem večera byli Tata Bojs

Moderátor koncertu a budoucí král majálesu
Dejdárek XX.

Havla. „Pro mě osobně byl tenhle vzkaz
jedním z nejsilnějších bodů koncertu. Bylo
to hrozně příjemné překvapení," popisuje
Tereza Selmbacherová svůj dojem. Hostů
mělo přijít ještě více. „Hodně z nich nako-
nec nemohlo dorazit – například Jan
Kraus, Richard Krajčo nebo Vladimír
Just," říká Silvie Mítlenerová. „Všichni ale
poslali vzkaz, že náš koncert podporují.“
Po vystoupení hostů a několika moderá-
torských vstupech koncert opět pokračo-
val. Vrcholem večera bylo pro většinu
přítomných krátké vystoupení kapely Tata
Bojs. The Prostitutes koncert ukončili po
deváté hodině.

Bude za koncert pokuta?

Organizátoři akce jsou spokojení. „Bylo tu
několik set lidí, což je vzhledem k našemu
tématu úspěch," říká Jiří Boudal, „Navíc
všechno proběhlo v pořádku a publikum
bylo přímo skvělé," dodává. Jediným kazem
na celé akci tak je konflikt s magistrátem.
Pro koncertní pódium se totiž nepodařilo
vyjednat povolení k záboru místa.
Studentům proto hrozí, že za koncert
dostanou pokutu. „My jsme se snažili asi
měsíc s magistrátem jednat a byli jsme
odkázáni na jistého pana Buriana, který prý
má tyto věci na starosti. Bohužel nebyl
schopen odpovídat na e-maily ani telefo-
náty," vysvětluje celou situaci Tereza
Selmbacherová. „Naši žádost nakonec na
poslední chvíli zamítl. Důvodem má být to,
že magistrát nepovoluje zábor na akce
s politickým zaměřením," doplňuje. Studenti
ale doufají, že celá kauza skončí smírem.
V opačném případě by se pokusili bránit.
„Stejným způsobem se magistrát zachoval
k připravované manifestaci za Kaplického
knihovnu. Chtěli bychom, aby bylo jasné, jak
má v takových situacích magistrát postupo-
vat a na co má právo," shrnuje Jiří Boudal.

Proč studenti organizovali koncert aneb Pětkrát NE současným mediálním radám

1. NE obsazování rad na základě stranických zájmů

V mediálních radách mají být nezávislé, erudované a respektované osobnosti. Politici do nich ale většinou volí své kumpány, kteří jsou profesionály, pouze pokud jde o stranickou loajalitu.

2. NE radním, kteří jsou pro funkci zcela nekompetentní

Podmínkou ke jmenování do mediální rady není ani nezávislost, ani odbornost. Není divu, že rady nedokáží plnit svou roli. Vystupování některých radních někdy připomíná spíš absurdní divadlo než práci fundovaných odborníků a výrazných osobností.

3. NE hromadění nevyřešených kauz

Rady přehlížejí skandály a problémy médií, která mají na starost, a selhávají tak ve své základní roli a v odpovědnosti, kterou mají vůči veřejnosti.

4. NE radním, kteří jsou ve střetu zájmů

V radách většinou sedí lidé, kteří nedokáží naplnit svou službu veřejnosti, zato ale dovedou výborně využít funkce pro své zájmy. Podezření ze střetu zájmů nebo z pokusů ovlivňovat vysílání se vznáší hned nad několika radními.

5. NE bolševickému myšlení v radách

Členové rady mají zastupovat veřejnost a hájit při kontrole médií její zájmy. Rady se ale kontrole veřejnosti vyhýbají. A když už někdo z radních něco veřejně prohlásí, mnohdy to připomíná diki předrevolučních funkcionářů.

Podrobnější informace k jednotlivým bodům najdete na www.inventurademokracie.cz.

Jakub Bachtík

Autor studuje 4. ročník bohemistiky a dějin umění na FF UK. Tři roky působil ve Studentské radě FF UK. Od minulého roku je členem Akademického senátu Filozofické fakulty UK. Je jedním ze zakládajících členů Inventury demokracie.

SPOLEK ABSOLVENTŮ A PŘÁTEL UNIVERZITY KARLOVY V PRAZE – CAROLINUM

Stejně jako v minulých letech, i letos jsme pro své členy, a nejen pro ně, připravili společné kulturní a vzdělávací akce. Pojdme společně vzpomenout, jaké akce Spolek absolventů a přátel Univerzity Karlovy uspořádal od začátku roku a na jaké se můžeme ještě těšit.

Přednáška o finanční gramotnosti

Letošní rok jsme zahájili 28. ledna přednáškou Ing. Noveského z firmy COFET na téma *Finanční gramotnost v době finanční krize*. Přednáška seznámila přítomné s tím, co je to finanční gramotnost a jaký význam může mít pro prevenci předlužování občanů, a to zejména v době ekonomické krize. Finanční gramotnost je soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana nezbytných k tomu, aby ekonomicky zabezpečil sebe a svou rodinu. Společnost COFET, a. s., specializující se na poradenské, školicí a vzdělávací aktivity, umožnila po přednášce všem přítomným ověřit si své znalosti finanční gramotnosti zkušebním testem.

Výstava Svatý Václav – ochránce České země

21. února jsme ve velkém počtu navštívili ojedinělou výstavu *Svatý Václav – ochránce České země* v klášteře sv. Anežky České. Průvodcem nám byl jeden ze spoluautorů výstavy, profesor Jan Royt. Projekt k 100. výročí narození patrona českého národa pořádalo Arcibiskupství pražské ve spolupráci s Národní galerií v Praze. Výstava si kladla za cíl prezentovat návštěvníkům, jak se v průběhu staletí vyvíjel kult tohoto nejznámějšího českého světce. Spolu s význačnými malířskými, sochařskými a řemeslnými díly si skupina prohlédla i nejstarší předměty spojované přímo s osobou světce, jako je svatováclavská přilbice, meč nebo tzv. Svatováclavský střevíc. Mnohé z těchto unikátních památek měli možnost zhlédnout naposledy návštěvníci Svatováclavské výstavy v roce 1929.

Návštěva chrámu sv. Víta – Pražský hrad

Zajímavá prohlídka chrámu sv. Víta se uskutečnila 17. března. Průvodcem nám byl

Damián Fáber, který nás zaujal svým zasvěceným výkladem. Dovolím si citovat z dopisu našeho člena: „Podle mého názoru je návštěva chrámu sv. Víta, který patří k nevýznamnějším národním památkám, vždy velkou posilou pro naši mysl a též je výzvou k zastavení a přemýšlení o současném dění. Je velice užitečné občas se podívat na naše každodenní pachtění z výšky, třeba i z ochozu naší katedrály. Poděkování si zaslouží i průvodce, který nás svým osobitým výkladem dokázal zaujmout a dopřát nám všem překrásné odpoledne.“

XIX. Valné shromáždění

Valné shromáždění Spolku absolventů a přátel Univerzity Karlovy – Carolinum se již tradičně konalo 8. dubna v 16 hodin. Hodnocením roční činnosti Spolku Carolinum se zabývala výroční zpráva profesora Jiřího Tichého, která pokračovala vytyčením budoucího programu včetně kontroly hospodaření za loňské období a schválení nového rozpočtu. Hostem jednání byla profesorka Jarmila Gabrielová z Ústavu hudební vědy FF UK, která nám připomněla loňské významné výročí Leoše Janáčka (osmdesát let od jeho úmrtí). Přednáška s hudební tematikou předznamenala večerní koncert ve Velké aule Karolina, který spolek uspořádal při příležitosti valného shromáždění. Úžasný hudební zážitek nám připravil Orchestr a sbor Univerzity Karlovy v Praze pod vedením Haiga Utidjana. Na koncertě zazněly skladby od významných autorů: Leoše Janáčka, Milana Iglu, Georga Friedricha Händela, Bedřicha Smetany, Antonína Dvořáka a Ludwiga van Beethovena.

Kočár do Vídně

Ve dnech 30.–31. května jsme uspořádali zájezd do Vídně. Dvoudenní výlet byl věnován prohlídce sakrálních staveb rakous-

kého hlavního města. Navštívili jsme vídeňskou dominantu a nejvýznamnější gotickou stavbu v Rakousku – Chrám sv. Štěpána, dále Kapucínský kostel s císařskou kryptou a v neposlední řadě kostel archanděla Michaela, který je jedním z nejstarších kostelů ve Vídni. Přenocování bylo zajištěno ve Znojmě, kde byl pro zájemce rezervován i sklípek s ochutnávkou moravských vín. Druhý den cestou zpět do Prahy jsme navštívili opatský kostel sv. apoštolů Petra a Pavla, který je spolu s klášterem premonstrátů, založeným roku 1211, hlavní dominantou obce Nová Říše.

Nenechte si ujít:

● 1. července v 18 hodin vás srdečně zveme do Valdštejnské zahrady na 15. zahradní slavnost. Slavnost se koná každoročně u příležitosti ukončení akademického roku a pravidelně jsou na ni zváni představitelé univerzity, členové akademických senátů, absolventi a studenti.

Bližší informace o připravovaných akcích najdete na webových stránkách www.sapuk.cz, kde bude plán činnosti postupně aktualizován.

Dagmar Hynková

Autorka článku zastává místo tajemnice Spolku absolventů a přátel UK – Carolinum.

Kontakt:

Ovocný trh 3, 116 36 Praha 1 (budova Nové Astorie, přízemí, kancelář č. 10)
Tel.: +420 224 491 326
Fax: +420 224 811 878
Bankovní spojení: KB Praha I
Číslo účtu 51083630025710100.
E-mail: sapuk@ruk.cuni.cz,
Web: <http://www.sapuk.cuni.cz>

ZASEDÁNÍ AKADEMICKÉHO SENÁTU

Vážení čtenáři časopisu Forum,

nezadržitelně se blíží období letních prázdnin akademického roku 2008/2009 a naše myšlenky se stále více ubírají na místa, kde si odpočineme a načerpáme síly do další práce. Také členové akademického senátu naší alma mater si již plánují, jak letošní prázdniny prožijí, ovšem tentokrát si všechny senátorky a všichni senátoři budou muset s sebou na dovolenou přibalit ještě úvahy o volbě dalšího rektora Univerzity Karlovy. Akademický senát totiž na svém zasedání 22. května 2009 vyhlásil volbu kandidáta na funkci rektora Univerzity Karlovy v Praze.

Akademický senát vyhláší volbu rektora UK

Vzhledem k tomu, že se další řádné zasedání bude konat až 9. října 2009, sešlo se na programu osmnáct bodů. Po předání osvědčení novým členům senátu a schválení zápisu z předchozího zasedání následovalo vystoupení rektora. Ve svém proslovu neopomenul „evergreeny“, jako je reforma terciárního vzdělávání a financování vědy a výzkumu z veřejných zdrojů. Po roce, kdy akademický senát svým usnesením z 23. května 2008 zabránil transformaci fakultních nemocnic na akciové společnosti, se fakultní nemocnice na program opět vrátily. V tomto případě byl podnětem zájmu senátu materiál *Strategické investice v resortu Ministerstva zdravotnictví v roce 2009* schválený Vládou České republiky dne 4. května 2009, podle kterého by se místo financování rekonstrukce stávajících budov Všeobecné fakultní nemocnice měla realizovat novostavba v jiné lokalitě Prahy. Obavy akademické obce z roku 2008 se tak potvrdily a byly odhaleny skutečné cíle tehdy zvažované transformace fakultních nemocnic. K otázce budoucnosti Všeobecné fakultní nemocnice na zasedání senátu vystoupil prof. Tomáš Zima, děkan I. lékařské fakulty. Akademický senát se svým usnesením obrátil na členy Správní rady Univerzity Karlovy, aby svým přičiněním i v tomto případě bránili zájmy univerzity.

Vnitřní předpisy univerzity a transformace Kolejů a menz

Dalším bodem programu bylo projednání vnitřních předpisů univerzity: změna Studijního a zkušebního řádu UK, změna pravidel hospodaření UK, změna Grantového řádu UK, změna Organizačního řádu UK a Řádu poskytování ubytovacích a stravovacích služeb UK. Když se pravidelný čtenář informací z akademického senátu dozví, že byl projednáván Řád poskytování ubytovacích a stravovacích služeb, určitě vytuší, že se jednalo o transformaci Kolejů a menz. Od 23. května 2008, kdy se univerzitní senát touto transformací začal zabývat, jsme pravidelně informovali o osudech tohoto záměru. V posledním čísle jsem hovořil o schválení vnitřních předpisů univerzity, které by umožnily transformaci Kolejů a menz na samostatnou právnickou osobu. Naznačil jsem, že schválením předpisů však diskuse o způsobu transformace nekončí. Hospodářská krize negativně vstoupila do plánů Univerzity Karlovy a zabránila založení samostatné právnické osoby, která by na univerzitě poskytovala ubytovací a stravovací služby. Navrženým předpisem by sice poskytování ubytovacích a stravovacích služeb zůstalo v rámci univerzity, avšak přesun některých kompetencí na orgány Kolejů a menz by měl rozhodovací procesy zjednodušit. Při zachování vlivu univerzitních orgánů na dokumenty upravující poskytování ubytovacích a stravovacích služeb vznikne Rada Kolejů a menz a nově budou upraveny kompetence ředitele, kolenní rady i Grémia vnitřní předpisy univerzity byly schváleny kromě změny Organizačního řádu, podle níž se měla přejmenovat 2. lékařská fakulta

na Lékařskou fakultu Motol. Důvody změny názvu podrobně vysvětlili představitelé fakulty – děkan 2. lékařské fakulty doc. Ondřej Hrušák a předseda akademického senátu 2. lékařské fakulty prof. Vladimír Komárek – přesto návrh získal pouze 41 hlasů, takže o jeden hlas nebyl schválen.

Startovací byty pro mladé akademické nebo vědecké pracovníky

Po vnitřních předpisech univerzity akademický senát schválil výroční zprávy o činnosti a hospodaření univerzity v roce 2008 a projednal návrhy opatření rektora. Mezi

Usnesení přijatá na zasedání Akademického senátu Univerzity Karlovy v Praze dne 22. května 2009

1. AS UK schválil program.
2. AS UK schválil zápis ze zasedání AS UK 27. března 2009.
3. AS UK vzal na vědomí vystoupení J. M. rektora a členů kolegia rektora UK.
4. AS UK žádá Správní radu UK, aby spolu s dalšími orgány UK aktivně vystupovala proti pokusům narušit funkčnost UK neuváženými zásahy externích aktérů. Příkladem takového pokusu je vládní návrh případného vyklizení areálu Všeobecné fakultní nemocnice na Karlově náměstí, bez ohledu na důsledky pro univerzitu a její působení.
5. AS UK schválil dílčí změnu Grantového řádu UK.
6. AS UK schválil dílčí změnu Studijního a zkušebního řádu UK ve znění modifikace.
7. AS UK schválil Řád pro poskytování ubytovacích a stravovacích služeb UK.
8. AS UK schválil dílčí změny Statutu UK.
9. AS UK schválil dílčí změnu přílohy č. 8 Statutu UK.
10. AS UK schválil Výroční zprávu o činnosti UK za rok 2008.
11. AS UK schválil Výroční zprávu o hospodaření UK za rok 2008.
12. AS UK projednal návrh opatření rektora, kterým stanoví podmínky pro podávání a hodnocení žádostí o přidělení startovacích bytů, a vyjádřil k němu kladné stanovisko.
13. AS UK projednal návrh opatření rektora, kterým se stanovují ceny za ubytování v kolejích UK, a vyjádřil k němu kladné stanovisko.
14. AS UK projednal návrh opatření rektora, kterým vydává Vzor smlouvy o ubytování pro akademický rok 2009/2010, a vyjádřil k němu kladné stanovisko.
15. AS UK projednal návrh opatření rektora, kterým se vydávají podmínky pro přiznávání stipendií na podporu ubytování pro akademický rok 2009/2010, a vyjádřil k němu kladné stanovisko.
16. AS UK schválil vnitřní předpisy:
  - Statut FF – č. 38a/2009,
  - Volební a jednací řád AS FF – č. 38b/2009,
  - Změnu Rigorózního řádu PF – č. 67/2009,
  - Změnu Pravidel pro organizaci studia na LF HK – č. 68/2009
  - Změna Statutu LF P – č. 93/2009.
17. AS UK projednal dodatek č. 3 ke smlouvě o pronájmu nebytových prostor v budově koleje Větrník, Na Větrníku 1930, Praha 6, provozovateli billiard klubu Jiřímu Sobolovi, Zikova 13, Praha 6, o prodloužení pronájmu do 31. 8. 2012 a vyjadřuje k němu kladné stanovisko.
18. AS UK vyhlašuje volbu kandidáta na funkci rektora Univerzity Karlovy v Praze, schvaluje harmonogram volby:

- Lhůta pro podávání návrhů na kandidáta	středa 23. září 2009, 18:00,
- Představování kandidátů	čtvrtek 15. říjen 2009 a
- Volba kandidáta	čtvrtek 22. říjen 2009,
v případě neúspěšné volby:	
- Lhůta pro podávání návrhů na kandidáta	středa 4. listopadu 2009, 18:00,
- Představování kandidátů	čtvrtek 12. listopadu 2009 a
- Volba kandidátů	čtvrtek 19. listopadu 2009,

a zmocňuje předsedu AS UK, aby o této skutečnosti písemně informoval děkany a předsedy akademických senátů fakult UK i ředitele součástí UK a zároveň je požádal, aby v tomto smyslu informovali členy akademické obce.
19. AS UK zmocnil předsednictvo AS UK jednat v neodkladných záležitostech jménem AS UK.
20. AS UK vzal na vědomí informace z komisí AS UK.
21. AS UK vzal na vědomí informace z Rady vysokých škol.

Prof. RNDr. Jan Hála, DrSc.

předseda AS UK v Praze

Za správnost:

Mgr. Daniel Feranc, tajemník AS UK

těmito opatřeními vynikal věcný záměr opatření rektora, kterým se stanoví podmínky pro přidělování startovacích bytů na Univerzitě Karlově. O 15 startovacích bytů (2+kk až 3+kk) v objektu Krystal by od podzimu 2009 mohli usilovat akademičtí nebo vědeckí pracovníci do 35 let, kteří jsou na univerzitě zaměstnáni alespoň na tři roky nebo na dobu neurčitou.

Volba rektora Univerzity Karlovy

Bylo nutné schválit vnitřní předpisy fakult a projednat prodloužení nájemní smlouvy, aby mohli senátoři přistoupit k nejdůležitějšímu bodu tohoto zasedání. I když se to nezdá, 31. ledna 2010 tomu budou čtyři roky, co prezident České republiky jmenoval do funkce rektora Univerzity Karlovy v Praze kandidáta zvoleného akademickým senátem univerzity 26. října 2005, prof. RNDr. Václava Hampla, DrSc. Na sekretariát akademického senátu byl doručen dopis prof. Vlastimila Růžičky, náměstka ministryně školství, mládeže a tělovýchovy, ve kterém žádá, aby byly podklady pro jmenování nového rektora Univerzity Karlovy ministerstvu dodány do 31. října 2009. Proto akademický senát vyhlásil volbu kandidáta na funkci rektora Univerzity Karlovy v Praze. K volbě rektora zbývá ještě dodat, že návrhy pro volbu kandidáta na funkci rektora může podávat akademický senát fakulty, člen akademického senátu univerzity a nejméně 100 členů akademické obce univerzity na sekretariát akademického senátu Univerzity Karlovy v Praze do 23. září 2009, do 18:00.

Tímto se informace o zasedání univerzitního akademického senátu naplnily. Přejí všem čtenářům a členům akademické obce Univerzity Karlovy příjemné období letních prázdnin.

Mgr. Daniel Feranc

Autor článku je tajemníkem AS UK. Absolvoval katolickou teologii na Katolické teologické fakultě UK, kde je v současné době doktorandem ve studijním programu Církevní a obecné dějiny.

POMŮČKA: ANIMO AREKA OPS	OTLAČE- NINA	VE VELKÉ VZDÁLE- NOSTI	ŘECKÉ PÍSMENO	JODID DRASELNÝ (vzorec)	VÝZKUMY VEŘEJNÉ- HO MINĚNÍ	TAVENÍ		STARO- ŘÍMSKÁ BOHYNĚ ÚRODY	SPZ KOLINA	ODHALIT		STISK TLAČÍTKA MYSI	ZVÝŠENÍ REALNÉ HODNOTY MĚNY	SLOVENSKY „JAKÝ“
ROŽNIT							ZRAKOVÝ ORGÁN				KUS LEDU PĚŠTEBNÍ OŘEZÁNÍ			
2. DÍL TAJENKY							SPODEK KOŠILE ZNAČKA HLINÍKU							
ŽENSKÉ JMÉNO				VZRUCH PŘÍZNAČNÁ PRO DOBU					NEROVNÝ NEPO- DEPSANÝ DOPIS					
INICIÁLY AUTORA RUSALKY			ČTYŘHRA PAK					PALMA DOBRÁ NÁLADA						OTEC
KRYT MOTORU AUTA							KOŘENÍ KNIŽNÍ KLUB (zkratka)					SPZ LITOMĚŘIC NADÁVAT		
	TENISOVÉ ÚDERY CHEMICKÝ PRVEK					ČÁST SVÍČKY URČITÍ V POŘADÍ					ŽABÍ ZVUK POCHOUT- KA			
1. DÍL TAJENKY					HOLOHLA- VEC ZNAČKA AKTINIA					ČÁST STODOLY ZN. STAT- AMPÉRU				
OPATŘIT PODKOVA- MI							3. DÍL TAJENKY							
MAJITEL DOMU							TUK							

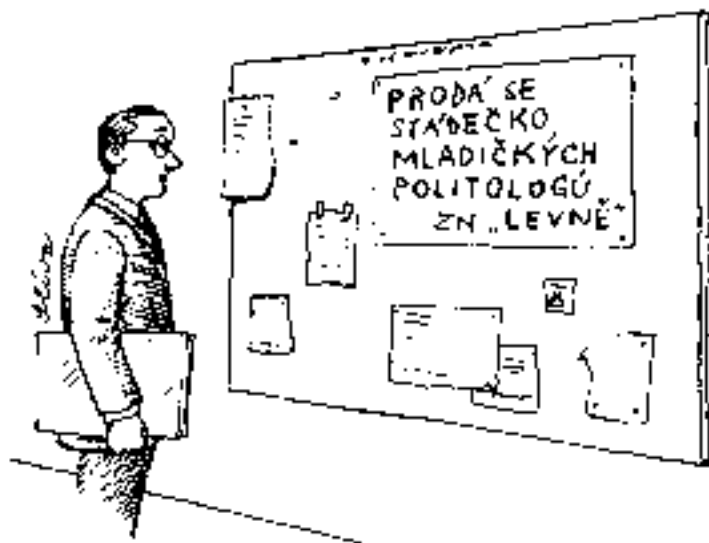
Obrovským talentem obdařený mladík, syn královského výběrčího daní, nikdy nechodil do školy. K veškerému poznání dospěl samostudiem a ještě ho posunul dál. Ve dvanácti letech objevil zcela sám euklidovskou geometrii. Jak? Vleže čmáral po podlaze trojúhelníky a kruhy, jak tvrdí rodinná legenda. V šestnácti sepsal pojednání o kuželosečkách, které má svůj význam ještě dnes. Pro otcovu praxi výběrčího daní sestavil v devatenácti první počítačový stroj. **Blaise Pascal** byl bezesporu zázračné dítě. Jeho zápal pro matematiku a přírodní vědy ve čtyřicetiletých letech vystřídal zájem o člověka, a tak se Pascal dostal k filozofii. „Člověk musí poznat sám sebe,“ zní jeho devíza. Svými myšlenkami o ubohosti a velikosti lidské bytosti předznamenal moderní existencialismus. „*Člověk je pouhá třtina, to nejslabší, co chová příroda, ale...*“ (dokončení najdete v tajence). A právě v tom spočívá velikost člověka, který má šanci zakotvit své ubohé nitro ve víře. Jak ostatně učinil na konci svého nedlouhého života Pascal sám.

Tajenku zasílejte na adresu
forum@cuni.cz do 31. 8. 2009.
Jednoho výherce odměníme knihou
z Nakladatelství Karolinum.

Tajenka z čísla 1/09, tážící se na pojem
středověkého cestování po univerzitách, zní:
**„AKADEMICKÝ VANDR –
PEREGRINATIO ACADEMICA.“**

Z úspěšných luštitelů jsme vylosovali dvě
výherkyně, které obdrží knihu z Nakladatelství
Karolinum. Jsou jimi **Tereza Beštová
z Brandýsa nad Labem a Jana Pejsarová
z Prahy 6.**

Gratulujeme!

UK POINT NOVĚ V PRAZE!

TRIČKA

MIKINY

ČEPICE

SKLENIČKY

PROPISKY

SADY
POHLEDNIC

MAPY

PUBLIKACE

...A MNOHEM VÍC!

**UDĚLEJTE SI RADOST ORIGINALNÍMI SUVENÝRY
S LOGEM UNIVERZITY KARLOVY!**

**POTVRĎTE SVOU PŘÍSLUŠNOST
K AKADEMICKÉ OBCI UK!**

A: Celetná 14, Praha I | T: +420 224 491 842

E: point@ruk.cuni.cz | W: <http://point.cuni.cz>

Pondělí – čtvrtek: 10,00–17,30 hod | Pátek – neděle: 10,00–16,00 hod